

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

KUNGL.
25 JUL 1956
STO

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1956:17

SOU

Jordbruksdepartementet

1956:17 A

FISKEOMRÅDE

BETÄNKANDE AVGIVET AV
KUNGL. FISKERISTYRELSEN MED
STATENS FISKERIFÖRSÖK

Stockholm 1956

Statens offentliga utredningar 1956

Kronologisk förteckning

1. Aldringsvård. Idun. 344 s. **S.**
2. Fiskhandeln i Sverige. Idun. 194 s. **Jo.**
3. Restaurering av Uppsala domkyrka. Victor Pettersson. 170 s. **E.**
4. Statens stöd åt växtförädlingen m.m. Egnellska. 295 s. **Jo.**
5. Standardtariffer för detaljdistribution av elektrisk kraft. Hæggeström. 96 s. **K.**
6. Statsägda aktiebolag i Sverige. Av R. Tersman. Idun. 110 s. **Fi.**
7. Städernas donationsjord. Kihlström. 86 s. **I.**
8. Förenklad statsbidragsgivning. Idun. 109 s. **Fi.**
9. Frågan om fortsatt samarbete mellan staten och TGO i LKAB. Marcus. 48 s. **Fi.**
10. Investeringsverksamhet och sparande. Balansproblem på lång och kort sikt. Av L. Lindberger. Hæggeström. 267 s. **Fi.**
11. Atomenergien. Beckman. 117 s. **H.**
12. Bihang till kyrkohandboken. Idun. 100 s. **E.**
13. Konstbildning i Sverige. Kihlström. 443 s., 24 s. pl. **E.**
14. Tulltaxa. 1. Allmänna synpunkter. Hæggeström. 210 s. **Fi.**
15. Tulltaxa. 2. Detaljmotivering. Hæggeström. 849 s. **Fi.**
16. Tulltaxa. 3. Taxan. Hæggeström. 179 s. **Fi.**
17. Fiskeområde. Idun. 106 s. **Jo.**

Anm. Om särskild tryckort ej anges, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelsebokstäverna till det departement, under vilket utredningen avgivits, t. ex. **E.** = ecklesiastikdepartementet, **Jo.** = jordbruksdepartementet.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1956:17

Jordbruksdepartementet

FISKEOMRÅDE

Betänkande avgivet av

Kungl. Fiskeristyrelsen med statens fiskeriförsök

IDUNS TRYCKERIAKTIEBOLAG ESSELTE AB
STOCKHOLM 1956

FISKEOMRÅDE

Landbruksdepartementet

Kungl. Fiskeridepartementet med stanses förordning

Innehåll

<i>Skrivelse till Konungen</i>	5
<i>Sammanfattning</i>	7

LAGFÖRSLAG

Förslag till lag om fiskeområde.....	8
Förslag till lag om ändrad lydelse av 24, 26 och 35 §§ lagen den 1 december 1950 (nr 596) om rätt till fiske.....	14
Förslag till lag om ändrad lydelse av 33 kap. 16 § rättegångsbalken.....	15

MOTIV

Inledning.....	16
Lagen om gemensamhetsfiske.....	19
Huvudpunkterna i lagen.....	19
Tillämpningen av lagen om gemensamhetsfiske Lagens brister.....	20
1943 års betänkande.....	23
Huvudpunkterna.....	23
Allmän motivering.....	23
Fiskerättskommitténs förslag 1947.....	28
Huvudpunkterna.....	28
Allmän motivering.....	28
Remissyttranden.....	31
Föredragande departementschefen 1950.....	35
Tredje lagutskottet 1950.....	37
Framställningar från Svenska fiskevårdsförbundet och Vandringsfiskutredningen om »flodförvaltning».....	38
Motsvarande problem inom jaktlagstiftningen.....	40
Fiskeristyrelsens förslag.....	43
Behovet av en reglering av fisket och fiskevården i vatten som har flera ägare	43
Bör regleringen kunna komma till stånd även för tillgodoseende av andra intressen än delägarnas?.....	45
Benämningen fiskeområde.....	47
Förutsättningarna för bildande av fiskeområde.....	48
Förutsättningarna för utarrendering eller annan upplåtelse av fisket.....	54
Delägarnas skyldighet att utgiva tillskott och avstå från inkomst.....	57
Initiativrätten.....	59
Beslutande myndighet.....	60
Förfarandet vid bildande av fiskeområde.....	63

Fastställande av stadgarna.....	65
Delaktigheten i fiskeområde.....	68
Rösträtten.....	70
Rätten att överklaga beslut inom fiskeområde	73
Tiden för fiskeområdes bestånd	76
»Flodförvaltningar».....	77
Speciell motivering.....	81
Förslaget till lag om fiskeområde	81
Förslaget till lag om ändrad lydelse av 24, 26 och 35 §§ fiskerättslagen	100
Förslaget till lag om ändrad lydelse av 33 kap. 16 § rättegångsbalken	100
<i>Särskilt yttrande</i>	101
<i>Bilaga. Förslag till stadgar för fiskeområde.....</i>	103

I betänkandet använda förkortningar

- FL lagen den 1 december 1950 om rätt till fiske
 GemL lagen den 30 juni 1913 om gemensamhetsfiske
 SFS Svensk författningssamling
 SOU Statens offentliga utredningar

Till Konungen

Den 26 maj 1950 uppdrog Eders Kungl. Maj:t åt fiskeristyrelsen med statens fiskeriförsök att med beaktande av vad som anförts i propositionen nr 60 till 1950 års riksdag med förslag till lag om rätt till fiske, m. m. företaga

en översyn bl. a. av de i fiskerättskommitténs betänkande med förslag till fiskelag (SOU 1947: 47) upptagna bestämmelserna angående fiskevårdsområden samt om upplåtelse av fiskerätt ävensom att till Eders Kungl. Maj:t inkomma med de förslag till vilka nämnda översyn kunde föranleda.

Med stöd av Eders Kungl. Maj:ts bemyndiganden den 26 maj 1950 samt den 8 juni och den 6 juli 1951 tillkallade dåvarande statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet sistnämnda dag följande personer att såsom sakkunniga biträda styrelsen vid översynen i nämnda delar, nämligen fiskaren A. Aronsson, Ryssebo, Kristinehamn, ledamoten av riksdagens första kammare, förste assistenten F. I. Boo, Borås, jägmästaren E. G. B. Dyberg, Stockholm, ledamoten av riksdagens andra kammare, lantbrukaren S. G. E. Ericsson, Näs, Vimmerby, samt hovrättsråden K. W. Modigh, Göteborg, och G. G. Thulin, Lidingö.

Till fullgörande av uppdraget, såvitt avser de i nyssnämnda kommittébetänkande upptagna bestämmelserna om upplåtelse av fiskerätt, har styrelsen den 1 december 1953 till Eders Kungl. Maj:t avgivit betänkande (stencilerat) med förslag bl. a. till lag om vissa upplåtelser av fiskerätt m. m.

Styrelsen får härmed till fullgörande av utredningsuppdraget i övrigt i underdånighet överlämna betänkande med förslag till

- 1) lag om fiskeområde;
- 2) lag om ändrad lydelse av 24, 26 och 35 §§ lagen den 1 december 1950 (nr 596) om rätt till fiske; samt
- 3) lag om ändrad lydelse av 33 kap. 16 § rättegångsbalken.

I ärendets handläggning ha inom styrelsen deltagit undertecknad överdirektör ävensom ledamöterna ombudsmännen Sam. Corneliussen, Georg Åberg och Gösta Högström, ledamöterna av riksdagens andra kammare Hans Levin och Gösta Skoglund samt direktören Martin Stidner.

De sakkunniga ha förklarat sig instämma i styrelsens förslag, dock har Boo i viss del avgivit särskilt yttrande.

Sekreterargöromålen ha utförts av Modigh.

Göteborg den 2 februari 1956

Underdånigst

Jöran Hult

Karl W. Modigh

Sammanfattning

Fisket i vårt land är i havet och de fem största insjöarna i större eller mindre grad fritt för varje svensk medborgare. Men i alla vattendrag och mindre insjöar tillhör fisket strandägarna. Vid kusten och i skärgårdarna finnas blandformer mellan fritt och enskilt fiske. I de vatten där fisket är enskilt är fiskerätten ofta uppsplittrad på ett stort antal delägare, till skada för både fisket och fiskevården.

Nu föreslås en organisationsform kallad fiskeområde. Länsstyrelsen har — vanligen med ledning av vad som förekommit vid sammanträde mellan delägarna — att besluta huruvida för visst fiskevatten skall inrättas fiskeområde. De ändamål man på så sätt vill vinna äro en ordnad fiskeriplan, möjlighet att utarrendera fisket eller att sälja fiskekort, bevakning mot tjuvfiske och olaga fiske samt andra gemensamma åtgärder till nytta för fisket och fiskevården.

För att fiskeområde skall inrättas uppställs i fråga om oskiftade vatten kravet att någon delägare begär det. Beträffande vatten, som tillhöra flera byar eller eljest äro skiftade, fordras enkel majoritet efter huvudtal eller delaktighetstal. Därest meningen är att man inom fiskeområdets ram skall kunna vidtaga åtgärder, som mera avsevärt ingripa i delägarnas rättigheter, fordras särskilt kvalificerad majoritet. Så är fallet beträffande utarrendering av fisket eller försäljning av fiskekort eller införande av skyldighet för delägarna att bidra i pengar till särskilda åtgärder till nytta för fisket och fiskevården.

Länsstyrelsen har att fastställa stadgar för fiskeområdet, men får därvid i vissa väsentliga hänseenden icke frågå vad delägarna beslutat.

Den nya lagstiftningen skall ersätta lagen om gemensamhetsfiske av år 1913 och även den möjlighet, som enligt 24 § fiskerättslagen finnes för domstol att för oskiftade fiskevatten meddela bestämmelser om fiskets drivande.

Förslag till lag om fiskeområde

Häriigenom förordnas som följer

Allmänna bestämmelser.

1 §.

För ordnande av fiskeförhållandena samt främjande av fisket i övrigt må i visst fiskevatten, som är oskiftat eller eljest tillhör två eller flera, bildas fiskeområde enligt vad nedan sägs.

Allmänt vatten må ej ingå i fiskeområde, ej heller må fiskeområde avse fiske som enligt lag må bedrivas i enskilt vatten utan stöd av enskild fiskerätt.

2 §.

Fiskeområde bildas för viss tid, minst tio och högst tjugufem år.

3 §.

Beslut om bildande av fiskeområde meddelas av länsstyrelsen.

I samband med beslutet fastställer länsstyrelsen storleken av envar delägares delaktighet i fiskeområdet ävensom stadgar för fiskeområdet.

Om förfarandet vid bildande av fiskeområde.

4 §.

Ansökan om bildande av fiskeområde må hos länsstyrelsen göras av delägare i fisket, fiskeriintendenten eller hushållningssällskapet.

Ansökan bör vara åtföljd av förslag till stadgar, förteckning å delägarna och övrig erforderlig utredning.

5 §.

Då ansökan om bildande av fiskeområde inkommit, skall länsstyrelsen genom särskild underrättelse bereda envar, som äger del i fisket och som icke biträtt ansökningen, tillfälle att yttra sig däröver, såvitt det kan ske utan märklig tidsutdräkt.

Länsstyrelsen skall ock höra fiskeriintendenten.

6 §.

Innan fråga om bildande av fiskeområde avgöres, skall, om länsstyrelsen så finner erforderligt, förrättning företagas på stället.

7 §.

Vid bedömande av fråga, huruvida enligt 8 § andra stycket, 9 § andra stycket, 13 § andra stycket eller 14 § andra stycket enhällighet mellan delägarna eller samtycke från visst antal delägare föreligger, skola medräknas endast delägare, som tillstädeskommit vid förrättning eller, om förrättning ej ägt rum, hos länsstyrelsen tillkännagivit sin mening i frågan.

Därjämte skall vid bedömande av fråga, huruvida samtycke föreligger från visst antal delägare, iakttagas att de, som med samäganderätt innehava viss fastighet, tillsammans tagna räknas för en ägare och skall likaså endast en röst beräknas för den som äger flera fastigheter.

Vid bedömande av fråga, huruvida enligt 8 § andra stycket, 11 § första eller andra styckena eller 13 § andra stycket samtycke föreligger från delägare med visst delaktighetstal, skall medräknas endast delaktighetstal, som företrädes av i första stycket angivna delägare.

Om förutsättningarna för fiskeområdes bildande.

8 §.

Fiskeområde skall bildas, om länsstyrelsen med hänsyn till fiskets beskaffenhet och omfattning samt förhållandena i övrigt finner det lämpligt.

Tillika fordras

om fisket är i sin helhet oskiftat eller eljest samfällt för två eller flera fastigheter, att någon av delägarna begär att fiskeområde skall bildas, samt i annat fall, att antingen flertalet delägare eller delägare med mer än hälften av delaktighetstalet samtycka till att fiskeområde bildas.

Om delaktighet.

9 §.

Envar delägare åtnjuter delaktighet i fiskeområdet, om fisket är i sin helhet oskiftat eller eljest samfällt för två eller flera fastigheter, efter delägarens andel däri och i annat fall efter det genom uppskattning bestämda värdet å hans andel i avkastningen av det fiske som skall ingå i fiskeområdet. Uppskattningen verkställs vid förrättning, varom i 6 § sägs.

Annan beräkningsgrund för delaktigheten må bestämmas, därest samtliga delägare förenat sig därom.

Om fastställande av stadgar.

10 §.

Stadgarna skola innehålla föreskrifter dels om de huvudsakliga grunderna för fiskets och fiskevårdens utövande, dels i vad mån rätt till fisket skall kunna för gemensam räkning upplåtas samt, därest upplåtelse skall ske, om hur stor del av ersättningen för upplåtelsen som årligen högst må användas eller fonderas för gemensam räkning,

dels om och i vad mån delägarna må förpliktas att lämna tillskott i penningar, varor och arbete,

dels ock om beräkningsgrunden för delägarnas rösträtt samt om det sätt, varpå kallelse till sammanträde skall ske, beslut fattas och omröstning verkställas,

så ock vad i övrigt kan finnas erforderligt.

Ej må föreskrivas att fiske skall nyttjas av delägarna i bolag.

Beträffande fastställande av föreskrifter om upplåtelse av fiskerätt, om användande av ersättningen för upplåtelsen, om skyldighet för delägarna att lämna tillskott samt om rösträtt skall gälla vad i 11—14 §§ stadgas.

I övrigt skall länsstyrelsen vid fastställande av stadgarna såvitt det är möjligt och lämpligt följa delägarnas mening.

11 §.

Föreskrift att rätt till fiske inom fiskeområdet eller del därav skall upplåtas må, därest fisket är i sin helhet oskiftat eller eljest samfällt för två eller flera fastigheter, ej meddelas utan samtycke av delägare med mer än hälften av delaktighetstalet.

I annat fall må sådan föreskrift meddelas endast med samtycke av delägare med minst två tredjedelar av delaktighetstalet. Består fiskeområdet av två eller flera vart för sig oskiftade eller samfällda fiskevatten, må dock föreskriften meddelas jämväl därest inom ettvart av dessa områden samtycke föreligger av delägare med mer än hälften av delaktighetstalet.

Föreskrift som nu sagts må ej meddelas beträffande fiske, som helt eller delvis innehaves med sådan nyttjanderätt varå lagen om vissa upplåtelser av fiskerätt m. m. är tillämplig, såframt ej nyttjanderättshavaren lämnat sitt samtycke.

12 §.

Skall fiskerätt upplåtas, må ej föreskrivas att mer än hälften av ersättningen må användas eller fonderas till utgifter för områdets räkning.

13 §.

Ej må delägare, som ej bedriver fiske i området, åläggas att lämna tillskott.

Föreskrift om tillskott må ej meddelas utan att samtycke föreligger av mer än hälften av delägarna och dessa tillika företräda mer än hälften av delaktighetstalet.

14 §.

Varje delägare skall äga en röst. Därjämte skall i fråga om rösträtten vad i 7 § andra stycket stadgas äga motsvarande tillämpning.

Annan beräkningsgrund för rösträtten må bestämmas, därest samtliga delägare förenat sig därom.

Om styrelse.

15 §.

Delägarna skola, om de äro flera än tre eller eljest någon vars rätt är därav beroende yrkar det, utse styrelse, bestående av en eller flera personer, med uppgift att uppbära och omhänderhava samt i förekommande fall fördela delägarna samfällt tillkommande medel ävensom i övrigt handhava fiskeområdets gemensamma angelägenheter.

Utse ej delägarna styrelse, då sådant skall ske, äger på ansökan av någon vars rätt är därav beroende länsstyrelsen tillsätta styrelsen. Delägare eller den som jämlikt 22 § 2. första stycket är berättigad att i delägares ställe föra talan är, om han av länsstyrelsen utses till ledamot av styrelsen, skyldig mottaga uppdraget; han äger dock avgå efter fem år och är sedermera ej skyldig att ånyo mottaga sådant uppdrag, förrän ytterligare fem år förflutit.

Ledamot av styrelsen må av delägarna entledigas. Av länsstyrelsen utsedd ledamot skall dock kvarstå, till dess hos länsstyrelsen visats att delägarna utsett annan ledamot och denne åtagit sig uppdraget.

Om fördelning av inkomst.

16 §.

Inkomst som ej användes eller fonderas till utgifter för fiskeområdets räkning fördelas mellan delägarna efter delaktigheten.

Om talan mot vissa beslut.

17 §.

Menar den vars rätt beröres av beslut, som fattas av delägarna eller styrelsen, att beslutet icke tillkommit i behörig ordning eller att det eljest strider mot lag eller författning eller mot stadgarna eller kränker hans enskilda rätt, må han hos länsstyrelsen föra talan mot beslutet genom besvär, vilka skola hava inkommit inom tre veckor från den dag, då han erhöll del av beslutet; dock skall för menighet besvärstiden vara fem veckor. Har meddelande om beslutets fattande införts i tidning inom orten, skall delgivning anses hava ägt rum den dag då så skedde.

Beslut angående fiskets utövande skall, om ej länsstyrelsen annorlunda förordnar, lända till efterrättelse utan hinder av att talan föres mot beslutet.

Om besluts verkan mot ny delägare.

18 §.

Vad delägarna eller styrelsen beslutat med stöd av denna lag gäller mot ny delägare.

Om ändring av fiskeområdes omfattning, av delaktigheten eller av stadgarna.

19 §.

Önskar någon ändring av fiskeområdets omfattning, av delaktigheten eller av stadgarna, har han att därom göra ansökan hos länsstyrelsen. Vad i 4—7 §§ stadgats skall i sådant fall äga motsvarande tillämpning.

Om fiskeområdes upplösning och om förlängning av tiden för dess bestånd.

20 §.

Har i följd av naturhändelse, sjöreglering, kraftverksbygge eller annan omständighet fiskevattnet undergått väsentlig förändring till beskaffenhet eller omfattning, eller saknas eljest skäl för fiskeområdets bibehållande, äger länsstyrelsen på ansökan av delägare förordna om fiskeområdets upplösning. Beträffande sådan ansökan skall vad i 5 § första stycket stadgats äga motsvarande tillämpning.

21 §.

Har ej senast sex månader före utgången av tiden för fiskeområdets bestånd delägare med minst en tiondel av delaktighetstalet hos länsstyrelsen skriftligen anmält att förlängning av sagda tid ej önskas, anses tiden förlängd med tio år.

Har sådan anmälan gjorts, prövar länsstyrelsen, huruvida förlängning skall ske. Därvid skola bestämmelserna i 5—14 §§ gälla i tillämpliga delar. Beslut om förlängning skall avse viss tid, högst tjugufem år.

Om rätt för annan än delägare att föra talan för fisket.

22 §.

1. Den som med besittningsrätt för obegränsad tid innehar fastighet, som tillhör kronan eller allmän inrättning, eller den som är ägare av i jordeboken upptagen särskild fiskelägenhet är i avseende å tillämpningen av denna lag att anse såsom ägare av fastigheten.

Såsom delägare i fiske räknas ock ägare av fastighet till vars förmån gäller servitut, innefattande rättighet till del i fisket.

2. Boställshavare, som själv brukar bostället, ävensom arrendator av boställe, som är i författningsenlig ordning utarrenderat, eller av annan genom offentlig myndighet utarrenderad fast egendom är berättigad att föra talan för fiske, som han i nämnda egenskap äger nyttja.

Samma befogenhet skall, om fiskerätt eljest föreligger enligt arrendeavtal, tillkomma innehavare av sådan rätt, såframt ej annat förbehåll skett; dock att denne ej utan samtycke av fiskets ägare må framställa begäran eller lämna medgivande enligt 8 § andra stycket, 9 § andra stycket, 11 § första och andra styckena, 13 § andra stycket eller 14 § andra stycket, ej heller göra eller biträda ansökan om ändring av fiskeområdes omfattning eller om fiskeområdes upplösning eller med laga verkan göra sådan anmälan som omförmäles i 21 §.

3. Såväl fastighetsägare som annan i denna paragraf nämnd innehavare av fiskerätt är berättigad att anföra besvär jämlikt 17 § ävensom att avgiva yttrande i frågor, vilka ankomma på länsstyrelsens prövning.

Om ansvar.

23 §.

Bedriver någon fiske i strid med vad som stadgats med stöd av denna lag, dömes, om ej gärningen är belagd med straff enligt lagen om rätt till fiske, till dagsböter.

Förseelse som nu sagts må ej åtalas av allmän åklagare, med mindre den av målsägande angives till åtal.

Särskilda bestämmelser.

24 §.

Då beslut som länsstyrelse meddelar enligt denna lag angår så många att avskrift av beslutet ej lämpligen kan tillställas envar av dem, skall beslutet kungöras i kyrkan för den eller de församlingar, där fiskevattnet är beläget, samt tillika anslås i länsstyrelsens lokal och på statsverkets bekostnad tillkännagivas i länskungörelserna ävensom i en eller flera tidningar inom orten; delgivning skall anses hava skett den dag då kungörandet i kyrka ägde rum.

Är någon missnöjd med länsstyrelsens beslut enligt denna lag, må klagan föras hos Konungen genom besvär, vilka skola hava inkommit till jordbruksdepartementet inom två månader efter det klaganden erhöll del av beslutet.

Beslutet skall lända till efterrättelse utan hinder av förd klagan, om ej länsstyrelsen annorlunda förordnar.

25 §.

Hör fiskevattnet till mer än ett län, handlägges fråga om fiskeområde av länsstyrelsen i det län, där största delen är belägen; dock att om annan länsstyrelse bestämt, att förrättning skall företagas jämlikt 6 § eller ock utan förrättning förordnat om bildande av fiskeområde, samma länsstyrelse fortfarande skall handlägga ärenden angående fiskeområdet.

26 §.

Närmare föreskrifter angående tillämpningen av denna lag meddelas av Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 19... , då lagen den 30 juni 1913 (nr 97) om gemensamhetsfiske skall upphöra att gälla. Sistnämnda lag skall dock alltjämt äga tillämpning på fastställt gemensamhetsfiske.

Förekommer i lag eller författning hänvisning till lagrum, som ersatts genom bestämmelse i nya lagen, skall den bestämmelsen i stället tillämpas.

Förslag till lag om ändrad lydelse av 24, 26 och 35 §§ lagen den 1 december 1950 (nr 596) om rätt till fiske

Härigenom förordnas, att 24, 26 och 35 §§ lagen den 1 december 1950 om rätt till fiske skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

24 §.

Oskiftat fiske ävensom annat fiske som är samfällt för två eller flera fastigheter må nyttjas av fastigheternas ägare efter vad de kunna sämjas.

Upplåtelse av — — — flera fastigheter.

För fiske som ingår i fiskeområde gälla i stället för vad i denna paragraf stadgas bestämmelserna i lagen om fiskeområde.

26 §.

Om fiskeområde, om fiske inom nationalpark, så ock om lapparnas rätt till fiske i vissa delar av riket gäller vad särskilt är stadgat.

35 §.

Den som bryter mot föreskrift, som meddelats av länsstyrelse med stöd av 16 eller 22 §, eller anbringar fiskeredskap eller anordning i uppenbar strid med vad som gäller om fiskådra, dömes till straff för olovligt fiske enligt vad i 34 § sägs.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 19...; dock skall i fråga om fastställt gemensamhetsfiske äldre lag alltjämt tillämpas så länge gemensamhetsfisket består.

Föreskrift som meddelats jämlikt 24 § första stycket lagen den 1 december 1950 (nr 596) eller 10 § lagen den 27 juni 1896 (nr 42 s. 1) om rätt till fiske och som den 1 januari 19... alltjämt är gällande, skall fortfarande gälla till dess den tid som må hava fastställts för dess giltighet utgår eller föreskriften i vederbörlig ordning upphäves eller det fiske som föreskriften avser kommer att ingå i fiskeområde.

Förslag till lag om ändrad lydelse av 33 kap. 16 § rättegångsbalken

Härigenom förordnas, att 33 kap. 16 § rättegångsbalken skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

16 §.

Äro delägarna — — — rättens kansli.

Tillhör gruva — — — varje delägare.

I mål angående fiskeområde, för vilket styrelse är utsedd, må delgivning med delägarna ske genom att handlingen överlämnas till ledamot av styrelsen; han svare för att handlingen utan dröjsmål föredrages å sammanträde med delägarna eller i styrkt avskrift överlämnas till envar av dem.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 19. . ; dock skall i fråga om gemensamhetsfiske, för vilket syssloman är utsedd, äldre lag fortfarande tillämpas så länge gemensamhetsfisket består.

Inledning

Gällande fiskelagstiftning innehåller en del bestämmelser rörande fisket i vatten, som tillhör två eller flera personer.

Sålunda stadgas i 24 § första stycket lagen den 1 december 1950 om rätt till fiske, att oskiftat fiske ävensom annat fiske som är samfällt för två eller flera fastigheter må nyttjas av fastigheternas ägare efter vad de kunna sämjas. Sämjas de ej, må rätten på ansökan av någon av dem föreskriva huru fisket må nyttjas.

Ett stadgande av i huvudsak samma innehåll som 24 § i 1950 års fiskerättslag återfanns i 10 § i lagen den 27 juni 1896 om rätt till fiske.

Att delägarna i oskiftat fiske må nyttja fisket efter vad de kunna sämjas leder enligt vad allmänt erkännes till otillfredsställande resultat. På grund härav och då 1896 års lag ej innehöll några bestämmelser alls om förhållandet mellan delägare i fiskevatten som är helt eller delvis skiftat tillkom lagen den 30 juni 1913 om gemensamhetsfiske, som har till huvudsakligt syfte att i fiskevatten som äro oskiftade eller eljest tillhöra två eller flera efter majoritetsbeslut ordna fisket på ett mera ändamålsenligt sätt än som i allmänhet är möjligt, när varje delägare uteslutande själv får bestämma över sitt fiske.

Möjligheten att hos domstol begära föreskrifter rörande begagnande av fiske i oskiftat vatten har utnyttjats endast i mycket ringa utsträckning. Även GemL har vunnit liten tillämpning. Gemensamhetsfisken ha i huvudsak inrättats i Kalmar läns södra hushållningssällskaps område; där funnos 61 gemensamhetsfisken vid årsskiftet 1955/56. I riket i övrigt funnos vid nämnda tidpunkt endast några enstaka gemensamhetsfisken.

Vid åtskilliga tillfällen har frågan om en revision av GemL varit aktuell.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 13 januari 1934 framlade sålunda lantbruksstyrelsen förslag till ändring av lagen i vissa delar, vilket förslag dock ej ledde till ändrad lagstiftning. Angelägenheten av att denna fråga snarast måtte upptagas till behandling underströks ånyo av lantbruksstyrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 5 januari 1942 med begäran om allsidig revision av bestämmelserna rörande fiskerätt och därmed sammanhängande förhållanden.

I anledning av en motion av hrr Skoglund i Umeå och Levin begärde 1942 års riksdag på hemställan av jordbruksutskottet i utlåtande nr 30 hos Kungl. Maj:t utredning rörande en allmän revision av fiskerilagstiftningen.

Riksdagen framhöll bl. a. som en trängande nödvändighet att GemL gjordes till föremål för omarbetning.

Sedan chefen för jordbruksdepartementet tillkallat dåvarande hovrättsrådet, numera *häradshövdingen P. O. Palmquist* för att utarbeta förslag angående revision av lagstiftningen om gemensamhetsfiske, avgav denne ett betänkande i ämnet den 31 augusti 1943, vari han föreslog, att nämnda lag skulle upphävas och ersättas av en lag om fiskevårdsområde. Förslag till bl. a. sådan lag framlades i betänkandet. Över betänkandet avgåvos yttranden av ett flertal myndigheter och sammanslutningar. Dessa anslöto sig, på några få undantag när, i princip till utredningsmannens förslag.

Ifrågavarande lagförslag föranledde emellertid icke någon lagstiftningsåtgärd, utan frågan upptogs till förnyat övervägande av *fiskerättskommittén*. I kommitténs förslag till fiskelag jämte därmed sammanhängande författningar (SOU 1947: 47) funnos i andra kapitlet i lagförslaget bestämmelser om fiskevårdsområde. Dessa bestämmelser byggde i huvudsak på Palmquists förslag.

Det förslag till ny lag om rätt till fiske, som genom proposition nr 60 framlades för *1950 års riksdag*, upptog emellertid inga bestämmelser i förevarande ämne. Föredragande departementschefen, statsrådet Sträng, yttrade i propositionen, att med anledning av vad som anförts i remissyttrandena över kommittéförslaget ytterligare överväganden borde ske på flera viktiga punkter.

I sitt utlåtande nr 23 i anledning av nämnda proposition, vilket utlåtande i denna del godkändes av riksdagen, uttalade tredje lagutskottet den förväntningen, att Kungl. Maj:t ville låta skyndsamt utarbeta och för riksdagen framlägga ett överarbetat förslag till lagbestämmelser om fiskevårdsområden.

Frågan om reglering av fisket och fiskevården i vatten som har flera ägare har därjämte vid åtskilliga tillfällen aktualiserats i ett speciellt hänseende, nämligen i fråga om ett helt vattendrag eller ett helt flodsystem. *Svenska fiskevårdsförbundet* berörde detta spörsmål i ett yttrande den 11 oktober 1946 till *1946 års utredning angående central fiskeristyrelse*. Utredningen ansåg sig emellertid i sitt betänkande den 30 december 1946 (SOU 1947: 8 s. 70) icke för det dåvarande böra framföra konkreta förslag i ämnet.

I en av nämnda förbund den 8 november 1948 till Kungl. Maj:t gjord framställning begärdes, att Kungl. Maj:t snarast ville föranstalta om utredning av möjligheten att till gagn för det svenska laxfisket avsätta några av de viktiga laxälvar, som industriellt äro av jämförelsevis underordnat intresse. Utredningen syntes böra innefatta summarisk fiskeriplan, förslag till samorganisation av fiskeintressenterna och kalkyl över företagets nationalekonomiska bärighet.

Den av fiskevårdsförbundet behandlade frågan har även berörts i *vand-*

ringsfiskutredningens den 5 maj 1951 till chefen för jordbruksdepartementet avgivna betänkande angående åtgärder för åstadkommande av önskvärt samarbete mellan fiske- och kraftintressena samt för bevarande av de svenska laxbestånden m. m. (tryckt såsom Svenska vattenkraftföreningens publikation 423 [1951: 8]). Utredningen har understrukt behovet av en enhetlig förvaltning av ett flodsystem för åstadkommande av samarbete mellan fiske- och vattenkraftintressena. Ett dylikt samarbete vore enligt utredningen önskvärt särskilt för att begränsa de skador som vattenkraftens utnyttjande förorsakade å fisket och för att verkställa lämpliga kompensationsåtgärder.

Lagen om gemensamhetsfiske

Huvudpunkterna i lagen

Enligt *GemL* kunna delägarna i fiskevatten, som är oskiftat eller eljest tillhörigt två eller flera, besluta att fisket i vattnet skall vara gemensamhetsfiske. För att gemensamhetsfiske skall komma till stånd förutsättes alltså *beslut av delägarna*. Beslutet måste emellertid *fastställas av länsstyrelsen* (1 § första stycket).

Beslut om gemensamhetsfiskes inrättande är ej giltigt med mindre i avseende å fiskevatten, som är i sin helhet oskiftat, mer än hälften av samtliga delägare förenat sig därom och dessa tillika företrätt mer än hälften av samtliga delägares rösttal, och i avseende å annat fiskevatten beslutet biträts av minst 2/3 av samtliga delägare och dessa tillika företrätt minst 2/3 av samtliga delägares rösttal (11 §). — Beslutet skall av länsstyrelsen fastställas, om med hänsyn till fiskevattnets gränser och omfattning samt förhållandena i övrigt gemensamhetsfiske finnes böra inrättas (14 §).

Frågan om inrättande av gemensamhetsfiske skall företas till prövning vid förrättning på stället, om icke samtliga delägare enas såväl om gemensamhetsfiskets inrättande som angående tiden för dess bestånd och sättet för dess tillgodogörande samt, därest fisket skall enligt plan brukas av delägarna var för sig, angående sådan plan ävensom, då fiskevattnet ej är i sin helhet oskiftat, om grunden för beräkning av delaktigheten i gemensamhetsfisket och av delägarnas rösträtt. Att hålla sådan förrättning skall länsstyrelsen, efter ansökning av delägare, förordna statens fiskeritjänsteman eller vid förfall för honom annan sakkunnig, som är av fiskeristyrelsen godkänd (5 §). Angående förrättningens verkställande och därmed sammanhängande frågor innehåller lagen detaljerade bestämmelser (6—12 §§).

Gemensamhetsfiske skall efter vad delägarna besluta inrättas för *visst antal år*, minst 10 och högst 25 (1 § andra stycket). Särskilda regler angående förlängning av giltighetstiden saknas.

Om delägarna icke träffat enhällig överenskommelse om särskild beräkningsgrund för deras *delaktighet i gemensamhetsfisket*, skall envar av dem njuta sådan delaktighet, om vattnet är i sin helhet oskiftat, efter sin andel däri och i annat fall efter det vid uppskattning i särskild ordning bestämda värdet å hans andel i avkastningen av fisket i vattnet. Vad sålunda är stadgat äger motsvarande tillämpning beträffande delägares *rösträtt* vid beslut i fråga om gemensamhetsfiskes inrättande eller annan angelägenhet, som rör sådant fiske (4 §).

I fråga om *sättet för fiskets tillgodogörande* gäller, att gemensamhetsfiske skall antingen nyttjas av delägarna i bolag eller upplåtas på arrende eller ock, om fisket ej är tillgodogjort på något av nu angivna sätt, brukas av delägarna var för sig enligt fastställd plan (2 §).

Fisket skall nyttjas av delägarna i *bolag*, om de enhälligt överenskomma därom (16 §). — Rörande utarrendering av fisket samt dettas nyttjande av delägarna enligt särskild plan äro närmare föreskrifter meddelade i lagen (17—25 §§). För beslut om att gemensamhetsfiske skall upplåtas på *arrende* erfordras beträffande fiskevatten,

som är i sin helhet oskiftat, mer än hälften och i fråga om annat fiskevatten minst 2/3 av samtliga delägares rösttal. Beslut om att dylik upplåtelse skall ske underställes länsstyrelsen, som, därest beslutet finnes i laga ordning tillkommet, fastställer det till efterrättelse. Utarrenderingen skall ske på offentlig auktion, om ej delägarna enhälligt överenskomma om annat förfaringssätt. — Där gemensamhetsfiske skall enligt fastställd *plan* nyttjas av delägarna var för sig, skall dylik plan antagas av dem. Planen skall innehålla föreskrifter om beskaffenheten och antalet av de fiskeredskap som varje delägare får begagna vid fisket samt, då fråga är om oskiftat fiskevatten, ange den ordning, i vilken delägarna få använda de olika fiskeplatserna. Antagen plan för gemensamhetsfiskes brukande skall underställas länsstyrelsen, som tillser huruvida planen tillkommit i laga ordning samt överensstämmer med lag och författning. Planen skall av länsstyrelsen antingen fastställas oförändrad eller ogillas.

Delägarna i gemensamhetsfiske skola, om de äro flera än tre eller det eljest yrkas av någon vars rätt är därav beroende, utse *syssloman* att uppbära och omhänderha samt, i den mån det skall ske, fördela delägarna samfällt tillkommande medel ävensom mottaga uppsägning och annat meddelande, som rör fisket. Utse ej delägarna syssloman, då sådant skall ske, äger länsstyrelsen att på ansökan av någon vars rätt är därav beroende utse syssloman (26 §).

Av i lagen upptagna bestämmelser om delägarnas sammanträden och beslut (27—32 §§) må anmärkas att vid *omröstning* i andra frågor än sådana, som röra inrättande av gemensamhetsfiske, upplåtande av gemensamhetsfiske på arrende eller ändring av beslut därom eller ändring av området för gemensamhetsfiske, ingen delägare får tillgodoräknas mer än 1/3 av de i omröstningen deltagandes sammanlagda rösttal.

Härutöver innehåller lagen bland annat särskilda föreskrifter om *ändring av grunderna* för gemensamhetsfiske samt om gemensamhetsfiskes *upphörande* (33—36 §§) ävensom vissa *straffbestämmelser* (37, 38 §§).

Det inledningsvis¹ omnämnda stadgandet i 24 § första stycket FL om nyttjande av oskiftat fiske äger enligt tredje stycket samma paragraf ej tillämpning å fiske som utgör gemensamhetsfiske eller ingår i sådant fiske. Detsamma gäller beträffande ett i andra stycket av paragrafen upptaget stadgande, att delägare i sådant fiske ej må utan de flesta övrigas samtycke upplåta fiskerätten åt annan än någon av delägarna annat än i samband med upplåtelse av jord till brukande.

Tillämpningen av lagen om gemensamhetsfiske. Lagens brister

Lagen har såsom inledningsvis anförts tillämpats i mycket ringa utsträckning. Orsaken till detta förhållande har främst angivits vara svårigheterna att få gemensamhetsfisker till stånd. Lagens bestämmelser om anslutning bland delägarna äro stränga. Där fullständig enighet bland delägarna icke kan ernås, erfordras dessutom ett omständligt förrättningsförfarande. Hela denna procedur torde ofta avskräcka intresserade personer från att vidtaga erforderliga åtgärder för att inrätta gemensamhetsfisker.

En annan anmärkning som framställts mot lagen är, att den i olika avseenden visat sig alltför stel. Bestämmelserna reglera in i minsta detalj hur i skilda hänseenden skall förfaras.

¹ s. 16.

Det har sålunda icke i erforderlig utsträckning överlämnats åt tillämpningen att lösa uppkommande organisationsspörsmål efter föreliggande särskilda förhållanden. Sålunda torde lagen icke tillåta, att gemensamhetsfisket endast omfattar fisket efter visst fiskslag. Ej heller lär det enligt lagen vara möjligt att exempelvis upplåta en del av fisket på arrende och låta delägarna i övrigt handha fisket själva enligt fastställd plan. Även dessa förhållanden ha med all sannolikhet bidragit till lagens ringa tillämpning.

Även om lagen sålunda befunnits vara behäftad med åtskilliga brister, synes emellertid lagen, där den kommit till tillämpning, ha varit i icke ringa mån ägnad att främja fisket och fiskevården. Vissa uppgifter härom lämnas i 1943 års betänkande.

Den samlade erfarenhet som inom Kalmar läns södra hushållningssällskap erhållits av där år 1943 gällande 55 gemensamhetsfiskerna vore, enligt vad utredningsmannen uttalade, god. Särskilt för insjöfiskets del hade tjuvfisket i stort sett kunnat hejdas. Beträffande insjöfisket anfördes i betänkandet vidare:

»Genom systematisk inplantering av lämpliga fiskslag — — — har fiskbeståndet undergått en högst väsentlig förbättring. Vissa sjöar, som till följd av bristande fiskevård varit i det närmaste utfiskade, erbjuda numera relativt goda fångstmöjligheter. Fiskevårdsarbetet har här bedrivits jämväl genom lämplig fridlysning, t. ex. av gäddan vintertid och braxen under lektiden. Samtidigt som gemensamhetsfisket möjliggjort betydande och bestående fiskevårdsåtgärder, ha även andra än delägarnas intressen kunnat tillgodoses. Sålunda ha både s. k. husbehovsfiskare (lägenhetsägare och andra kring fiskevattnet boende) och nöjesfiskare (industriarbetare, affärsfolk och andra personer från närliggande samhällen) fått tillstånd att utöva visst begränsat slag av fiske mot erläggande av en mindre årlig avgift, som helt använts för fiskevårdande åtgärder.»

Jämväl för saltsjöfisket hade de inrättade gemensamhetsfiskerna enligt utredningsmannens uppfattning visat sig betydelsefulla. Här hade utarrendering av fisket till yrkesfiskare tillämpats i betydligt större utsträckning än i fråga om insjöfisket. I denna del yttrade utredningsmannen:

»Genom utarrenderingen, som möjliggöres först efter bildandet av gemensamhetsfiske, kunna fiskerättsägarna ekonomiskt utnyttja sin fiskerätt. För en yrkesfiskare, som ofta är nödsakad att anskaffa dyrbara redskap, t. ex. ålbottengarn, är det av vikt att på ett tryggt sätt och under en icke alltför kort tidsperiod få disponera ett bestämt fiskevatten. Beträffande flera gemensamhetsfiskerna i saltsjön, där fisket nyttjas av delägarna var för sig enligt fastställd plan, har fiskevattnet i enlighet med planen uppdelats å fasta lotter, som brukas av de skilda delägarna med eller utan cirkulation dem emellan. I dessa fall innebär gemensamhetsfiskets inrättande i själva verket ett skifte av fiskevattnet. Denna form av delning av fiskevattnet äger gentemot det laga skiftet särskilt de fördelarna, att det ställer sig billigare för delägarna samt, där uppdelningen sedermera befinnes olämplig eller orättvis, relativt lätt kan jämkas. Härtill kommer att ett formligt skifte av ett fiskevatten ofta ej låter sig genomföras utan kostnader, som icke stå i rimligt förhållande till värdet av fiskevattnet. Omständigheterna kunna också vara sådana, att ett laga skifte av praktiska skäl knappast är genomförbart. I sådana fall blir inrättandet av gemensamhetsfiske den utan tvekan lämpligaste formen för reglering av fisket.»

Att behov av och intresse för en ordnad fiskevård i gemensamma fiskevatten föreligger, bestyrktes enligt utredningsmannen bland annat av det stora antal fiskevårdsföreningar som bildats i olika delar av landet. En jämförelse mellan gemensamhetsfiskeriet och fiskevårdsföreningar gäve vid handen, att många fördelar vore förenade med förstnämnda organisationsform. Genom det officiella stöd som gaves åt gemensamhetsfiskeriet finge dessa betydligt större fasthet och hade lättare att motstå växlingar i delägarnas person och andra förändringar än föreningarna kunde göra. Dessa bunde nämligen icke på samma sätt nya delägare som gemensamhetsfiskeriet. Av föreningarnas karaktär av helt frivilliga sammanslutningar följde vidare, att dessa ofta icke omfattade samtliga delägare. Härutinnan låge givetvis en svaghet och en fara för att föreningarnas fiskevårdsarbete bleve utan egentligt resultat.

1943 års betänkande

Huvudpunkterna

Beslut om inrättande av fiskevårdsområde skulle meddelas av *länsstyrelsen* efter därom gjord *ansökan*. Rätt att göra sådan *ansökan* tillkomme ej blott *delägare* utan även vederbörande *hushållningssällskap* och *fiskerintendent*. Länsstyrelsen skulle emellertid ej äga förordna om inrättande av fiskevårdsområde mot en uttalad mening hos flertalet fiskevattensdelägare, såvida ej särskilda skäl talade därför.

Förrättning för bildande av fiskevårdsområde skulle hållas endast om länsstyrelsen så föreskreve. Kostnaderna för förrättning skulle gäldas av allmänna medel.

Tiden för fiskevårdsområdets bestånd föreslogs till 10—25 år. Giltighetstiden skulle under vissa förutsättningar automatiskt förlängas.

Om sålunda beslutanderätten beträffande själva inrättandet av fiskevårdsområde ansågs bära tillkomma myndighet, utgick däremot förslaget från att frågor rörande fiskets utövande och fiskevårdens handhavande inom fiskevårdsområdet skulle i största möjliga utsträckning få avgöras av delägarna. Detta skulle ske genom att för varje fiskevårdsområde av delägarna antoges *stadgar*. Innan de av delägarna antagna stadgarna erhöles giltighet, skulle de *fastställas av länsstyrelsen*; denna skulle vara behörig att därvid göra jämkningar i stadgarna.

I stadgarna för ett fiskevårdsområde skulle anges i vad mån fisket borde *utarraderas*; för utarrendering fordrades emellertid viss majoritet bland delägarna. I de fall då delägarna själva önskade nyttja fisket skulle de exempelvis kunna uppdelas detsamma å fasta lotter, som med eller utan cirkulation nyttjades av de olika delägarna. Förslaget lämnade öppet för delägarna att lämna s. k. *särtillstånd* till fiske i vattnet för husbehovs- eller nöjesfiskare (kortfiske, sportfiske) samt att bestämma avgift för sådant tillstånd.

Delägarnas *delaktighet i fiskevårdsområdet* skulle beräknas i enlighet med vad delägarna enhälligt beslutade eller jämlikt förslag i ansökningsen, som av delägarna lämnats utan erinran. Eljest skulle envar av dem njuta delaktighet enligt samma regler som finnas i lagen om gemensamhetsfiske. Vad nu sagts skulle äga motsvarande tillämpning beträffande delägarers *rösträtt* vid beslut i frågor, som rörde fiskevårdsområdet.

Behållen arrendeavgift skulle fördelas efter delaktigheten i fiskevårdsområdet, om ej delägarna beslutade att använda avgiften till åtgärder för fiskets främjande. För att mer än hälften av influtna arrendeavgifter skulle få anvisas till dylika åtgärder krävdes enhälligt beslut.

Enligt förslaget skulle åtskilliga bestämmelser av administrativ natur, som återfinnas i 1913 års lag, intas i en särskild kungörelse.

Allmän motivering

Beträffande de allmänna riktlinjerna för en revision av lagstiftningen framhöll utredningsmannen, att en sådan ansetts påkallad i första hand för

att underlätta tillkomsten av gemensamhetsfisken. Hela förfarings sättet måste om möjligt förenklas. De nu befintliga fiskevårdsföreningarna fyllde i stor utsträckning en viktig funktion, men deras organisation måste bli fastare. En övergång till gemensamhetsfiske tedde sig därvid naturlig. Den nya lagstiftningen borde alltså underlätta en dylik övergång. Redan om endast en större del av de nu bildade fiskevårdsföreningarna ombildades till gemensamhetsfisken, skulle lagen få en mycket stor tillämpning. Givet vore emellertid, att strävandena även och måhända främst måste inriktas på att nå sådana fiskevatten, där fisket och fiskevården ännu ej på något sätt reglerats eller ordnats.

Utredningsmannen underströk i detta sammanhang, att han vid utarbetande av författningsförslagen eftersträvat att göra reglerna smidigare och lättare att anpassa efter föreliggande speciella förhållanden än bestämmelserna i GemL. I betydande omfattning hade överlämnats åt tillämpningen att meddela erforderliga regler. Vidare hade de civilrättsliga och administrativa bestämmelserna åtskilts i olika författningar.

I fråga om *de allmänna förutsättningarna för bildande av fiskevårdsområde* framhölls i 1943 års betänkande, att vad som särskilt försvårat tillkomsten av gemensamhetsfisken vore kravet på att beslut därom skulle fattas av viss majoritet bland samtliga delägare i fiskevattnet; övervikten skulle därvid avse såväl delägarnas rösttal som deras antal. Erforderlig majoritet hade, enligt vad utredningsmannen uppgav, stundom icke kunnat ernås därför att ett antal delägare av bristande intresse för fisket eller av annan orsak överhuvud taget uteblivit från det förrättnings sammanträde, då beslut skolat fattas. Härom anförde utredningsmannen vidare:

»I sådana fall, då fiskerätten i ett vatten delvis uppdelats på mycket små fastighetslotter, vilka innehåsa av nöjesfiskare (sommargäster o. dyl.), har det inträffat, att dessa, utgörande majoriteten av antalet fiskare, motsatt sig ett ordnande av fisket med hänsyn till att det skulle medföra viss inskränkning i deras tidigare ganska obegränsade rörelsefrihet, medan ägarna till de större andelarna, vilka vanligen representera klar majoritet i fråga om rösttalet och måhända för sin utkomst äro mera beroende av fisket, önska inrättande av gemensamhetsfiske. Under återopande av dylika förhållanden ha krav framkommit på att minska fordringarna på majoritet. Lantbruksstyrelsen har sålunda tidigare föreslagit, att hänsyn endast skulle tagas till de närvarande delägarna. Givet är, att en sådan regel ibland underlättar tillkomsten av gemensamhetsfisken. Emellertid blir regeln knappast tillräcklig i alla fall och skulle icke råda bot mot den angivna olägenheten i fiskevattnet med många delägare med mycket små andelar i fiskevattnet.

Att enbart genom jämkningar i gällande omröstningsregler åstadkomma en mera väsentlig ökning i nybildandet av gemensamhetsfisken torde få anses uteslutet. En mångfald, delvis ganska svårbestämbara faktorer torde inverka härvidlag. Av särskild betydelse här som på andra områden är den personliga insatsen. Detta har även tillämpningen av lagen om gemensamhetsfiske visat. Uppenbart är vidare att innehålllet i lagbestämmelserna, jämväl vid sidan om reglerna om själva bildandet, är av stor vikt. Ju mera invecklade och svåröverskådliga dessa äro ju mindre locka de till tillämpning. Det måste alltså, även med hänsyn till önskemålet att få lagens

regler tillämpade i väsentligt ökad omfattning, vara av framträdande betydelse, att ifrågavarande regler överhuvud taget göras så enkla och lättfattliga som möjligt.»

Enligt utredningsmannens mening skulle kravet på viss majoritet i allmänhet komma att hindra nybildning av sådana sammanslutningar som här avses. Önskade man helt eliminera ett dylikt hinder, syntes det mest effektiva vara att överflytta beslutanderätten i fråga om själva bildandet av sammanslutningen från delägarna till myndighet. En sådan åtgärd borde givetvis vidtas endast om starka skäl talade därför. Det finge nämligen icke förbises, att det här vore fråga om ett ingrepp i privata rättigheter, där av ålder de enskilda ansetts själva böra besluta. Å andra sidan kunde framhållas, att det allmänna beträffande en så viktig livsmedelstillgång som fisken måste förbehålla sig vissa avgöranden framför allt i syfte att förhindra att ett fiskevatten vanvårdades så att det icke lämnade den avkastning, som vid en rationell fiskevård vore möjlig. Utredningsmannen yttrade härom följande:

»Där ett fiskevatten genom rovfiske och underlåten fiskevård utsatts för 'vanhävd' torde enda möjligheten till ett upphjälpande av fisket i vattnet vara att systematiska fiskevårdande åtgärder vidtagas, framförallt genom lämplig inplantering och fridlysning. En förutsättning för att sådana åtgärder skola få avsedd effekt lär vara, att delägarna i fiskevattnet sammansluta sig för gemensamma åtgärder. Där delägarna motsätta sig en sådan anordning till upphjälpande av 'vanhävden' utav fiskevattnet, framträder det som ett statens intresse, att det allmänna liksom i fråga om jordbruk och skogsbruk kan ingripa för att rätta till missförhållandet. Härvidlag måste jämväl uppmärksammas, att en tvångsreglering å området icke bör avse annat än själva ordningen för fiskevattnets utnyttjande. Den rätt som den enskilde verkligen har torde därigenom åtminstone på något längre sikt icke komma att förminska. Tvärtom bör fisket i vattnet genom själva regleringen tämligen snart betydligt stiga i värde. Vidare förtjänar i detta sammanhang att framhållas, att myndighet redan nu har saklig prövningsrätt vid bildande av gemensamhetsfiske genom fastställelseförfarandet. Slutligen må erinras, att länsstyrelsen jämlikt 9 § fiskeristadgan äger att för viss ort meddela särskilda bestämmelser om fiskets vård och lämpliga bedrivande. I och med utfärdande av sådana bestämmelser, som kunna tillkomma även gentemot fiskerättsägarnas uttalade mening, vidtagas ofta lika ingripande inskränkningar i den enskildes rättigheter och rörelsefrihet som genom bildandet av ett gemensamhetsfiske. Bestämmelserna kunna nämligen innehålla såväl fridlysning av skilda fiskslag som förbud att använda vissa fångstredskap.»

En tänkbar lösning fann utredningsmannen vara att, i likhet med vad som gällde enligt finsk rätt, föreskriva att delägarna i ett oskiftat fiskevatten skulle utgöra ett fiskelag, vilket hade att fastställa ordningsregler för fiskedriften. En sådan ordning, i förening med möjlighet för myndighet att inskrida där ordningsreglerna icke gaves lämpligt innehåll, kunde leda till goda resultat. Genom sådana regler skulle man emellertid icke nå de skiftade fiskevattnen, och utredningsmannen ansåg även att anordningen icke alltid skulle lämpa sig för svenska förhållanden.

Det anförda syntes utredningsmannen ge vid handen, att avgörande principiella betänkligheter knappast kunde resas mot att frågan om inrättande av fiskevårdsområde åtminstone i vissa fall finge avgöras av

myndighet. Tvärtom skulle ur fiskevårdssynpunkt en sådan anordning få anses förenad med betydande fördelar.

Sedan utredningsmannen härefter behandlat frågan huruvida beslutanderätten borde tillkomma domstol eller länsstyrelse och stannat för det sistnämnda alternativet, yttrade han i anslutning härtill:

»Även om förslaget sålunda utgår från att beslutanderätten beträffande inrättandet av fiskevårdsområde i princip skall tillkomma länsstyrelsen, förutsattes dock att största möjliga hänsyn toges till uppfattningen bland delägarna i fiskevattnet. Innan slutligt avgörande träffas, skall tillfälle sålunda beredas dessa att uttala sin mening i frågan. I förslaget har vidare uttryckligen angivits, att länsstyrelsen endast om särskilda skäl därtill föranleda äger förordna om inrättande av fiskevårdsområde gentemot en uttalad uppfattning hos flertalet delägare i fiskevattnet. Av vad förut anförts framgår, att ett sådant beslut av länsstyrelsen i första hand är befogat, om frågan gäller ett 'vanhävdat' fiskevatten. I sådana fall synes nämligen ett ingripande av myndighet vara i hög grad påkallat. Vidare torde det vara befogat att frångå majoritetens uppfattning, då flertalet bland fiskerättsägarna endast äger en ringa del i fiskevattnet, och minoriteten, som innehar större delen av vattnet, önskar en reglering av fisket och fiskevården. Även i sistnämnda fall måste givetvis förutsättas, att det ur fiskevårdssynpunkt får anses särskilt önskvärt att fiskevårdsområde inrättas. Länsstyrelsens beslut om inrättande av fiskevårdsområde förutsattes skola kunna överklagas hos Kungl. Maj:t. I detta besväröförfarande ligger en tillfredsställande garanti för att den enskildes behöriga rätt kommer att tillvaratagas.»

Beträffande *förfarandet vid bildande av fiskevårdsområde* anförde utredningsmannen, att den omständigheten, att enligt GemL förrättning så gott som alltid måste hållas å stället, säkerligen för många fiskevattensdelägare utgjorde ett avhållande motiv att överhuvud söka få ett gemensamhetsfiske till stånd. Utredningsmannen fortsatte:

Om en framställning om inrättande av fiskevårdsområde vore åtföljd av fullständig utredning och de delägare som icke underskrivit ansökningen icke framställt någon erinran som vore av beskaffenhet att inverka å frågans avgörande, borde länsstyrelsen kunna förordna om inrättande av fiskevårdsområde utan att förrättning hölles. Härigenom borde i åtskilliga fall, även där samtliga delägare icke vore beredda att biträda en ansökning om inrättande av fiskevårdsområde, själva tillkomsten av fiskevårdsområde kunna underlättas. Framför allt gällde detta i sådana ingalunda ovanliga fall, att några bland delägarna i fiskevattnet, nämligen de som vore intresserade av fisket, önskade tillkomsten av fiskevårdsområde, medan återstoden av bristande intresse för saken, av bekvämlighetsskäl eller annan orsak icke ville underskriva en ansökan i ämnet. Med all sannolikhet komme dessa senare ofta att underlåta att framställa erinran mot ansökningen. Denna enklare form för inrättande av fiskevårdsområde borde med särskild fördel kunna begagnas av fiskevårdsföreningarna. I och med att dessa ombildades till fiskevårdsområden, torde som regel någon annan ändring icke komma att ske än att den ordning, som enligt föreningens regler gällt beträffande fisket och fiskevården, i stort sett kunde stadfästas av länsstyrelsen såsom stadgar för det nyinrättade fiskevårdsområdet.

Utredningsmannen uttalade vidare, att genom den föreslagna anordningen med *stadgar för fiskevårdsområdet* möjlighet stode öppen att smidigt anpassa fisket och fiskevården efter omständigheterna i de särskilda fallen. Den

detaljerade reglering, GemL innehölle bland annat i fråga om nyttjande av gemensamhetsfiske enligt fastställd plan, hade alltså icke ansetts behöva medtagas i förslaget. Då enligt förslaget stadgarna förutsattes skola underställas länsstyrelsens prövning, kunde man utgå från att behörig hänsyn komme att tas till minoritetens intressen. Det skulle sålunda ankomma på länsstyrelsen icke bara att tillse, att stadgarna tillkommit i laga ordning samt överensstämde med lag och författning, utan även, om delägare gjort påminnelse i sådant hänseende, att pröva huruvida stadgarna kränkte dennes enskilda rätt eller icke vore tjänliga för fiskets främjande.

Utredningsmannen framhöll att i sådana fall, då fiskevårdsområde inrättats för att möjliggöra utarrendering av exempelvis bottengarnsfisket, hinder icke torde föreligga för att stadgarna endast komme att innehålla, förutom bestämmelser om utarrenderingen och användningen av arrendavgiften, föreskrift av innebörd att fisket i övrigt finge såsom tidigare utövas av delägarna själva.

I detta sammanhang yttrade utredningsmannen vidare:

»Den frihet, som förslaget i nu berörda hänseenden erbjuder delägarna i ett fiskevårdsområde, torde vara av särskild betydelse vid övergång från frivillig sammanlutning till den legala organisationen. De speciella föreskrifter som återfinnas i de nuvarande fiskevårdsföreningarnas stadgar, synas också i allmänhet kunna godkännas för fiskevårdsområdena. I åtskilliga fiskevårdsföreningar finnes nu möjlighet att upplåta begränsad fiskerätt jämväl till icke delägare i vattnet. Härigenom tillgodoses icke endast den bofasta befolkningens behov av husbehovsfiske utan även fritidsintresset för många personer bosatta i fiskevattnet närbelägna samhällen i form av möjlighet att idka s. k. sportfiske. Av betydelse är, att sådana upplåtelser bliva möjliga jämväl i ett fiskevårdsområde. Förslaget innehåller därför som nämnt uttryckligt stadgande härom. Naturligt synes vara att dylika särställningar i allmänhet äro förbundna med avgift. De närmare bestämmelser därom, som finnas erforderliga, böra lämpligen intagas i stadgarna för fiskevårdsområdet.»

Fiskerättskommitténs förslag 1947

Huvudpunkterna

Förslaget överensstämmer i väsentliga delar med 1943 års förslag. Här nedan angivas de huvudsakliga skiljaktigheterna.

Liksom enligt 1943 års förslag skulle som regel gälla att länsstyrelsen ej skall kunna förordna om bildande av fiskevårdsområde utan att flertalet bland delägarna biträtt ansökan därom eller lämnat ansökningen utan erinran. Undantag från denna regel skulle enligt lagförslaget kunna göras, om fiskevattnet i strid med allmänt intresse till väsentlig del uppenbart vansköttes genom att fiskbeståndet utarmades eller genom att fisket ej utnyttjades, så ock eljest om särskilda skäl föranledde därtill.

Stadgar för fiskevårdsområdet skulle enligt förslaget ej antagas av delägarna utan utfärdas av länsstyrelsen.

I fråga om rösträtten förelåg den skillnaden i jämförelse med 1943 års förslag, att varje delägare skulle äga en röst. I vissa fall skulle dock rösttalet bestämmas efter delaktighet, nämligen vid fattande av beslut om fondering av inkomst eller användande av inkomst till mera omfattande åtgärd som ej var föreskriven i stadgarna ävensom beslut om utarrendering eller upplåtelse av mindre omfattning (fiskekort). För utarrendering eller upplåtelse som nu sagts skulle dessutom fordras kvalificerad majoritet, nämligen samtycke av delägare med minst två tredjedelar av de i omröstningen deltagandes efter delaktigheten beräknade rösttal.

Länsstyrelsen hade emellertid enligt förslaget en självständig befogenhet att besluta om utarrendering eller annan upplåtelse om så funnes påkallat med hänsyn till syftet med fiskevårdsområdets bildande.

Någon bestämmelse om att inkomst, som tillföll fiskevårdsområdet, endast till viss del finge användas till åtgärder för fiskets främjande fanns icke i förslaget.

Förslaget upptog ingen motsvarighet till den i 10 § i 1896 års fiskerättslag föreskrivna möjligheten att hos domstol begära föreskrifter om nyttjande av oskiftat fiske.

Allmän motivering

Kommittén underströk till en början att lagstiftningen borde utformas på sådant sätt, att tillämpningen kunde anpassas efter föreliggande speciella förhållanden. En reglering borde ske så smidigt som möjligt och kunna genomföras i alla fall, då behov därav förelåge. Särskilt övergången från frivilliga fiskevårdsföreningar till en fastare organisation borde underlättas.

I fråga om *syftet med den föreslagna lagstiftningen* anförde kommittén bl. a. följande:

»Det förhåller sig utan tvivel så, att många av vårt lands fiskevatten icke tillgodogöras på ett rationellt sätt. Somliga av dem vanskötas på det sätt, att fiskevat- tensägarna genom alltför stark avfiskning utan motsvarande inplanteringsåtgärder föröda det mera värdefulla fiskbeståndet. Andra vatten åter ligga mer eller mindre outnyttjade. Sistnämnda situation är långt ifrån ovanlig. Ofta kan förhållandet bero på oföretagsamhet eller ha sin orsak i svårigheter att få till stånd ett frivilligt samarbete mellan de olika delägarna i fiskevattnet. Ej sällan inträffar det emellertid, att vidsträckta sammanhängande fiskevatten förvärfvas av stadsbor i spekulations- eller rekreationssyfte eller av sportfiskeföreningar. I dylika fall saknas i allmänhet intresse för andra former av fiske än dem som pläga utövas som sport eller eljest för nöjes skull. Sådant fiske som bedrivits av yrkesfiskare kan, sedan de nya ägarna kommit i besittning av vattnet, där komma att upphöra. Yrkesfiskarna i trakten gå på detta sätt miste om möjligheten att arrendera eller eljest föfoga över betydande vattenområden. Uppenbart är, att en sådan underlåtenhet att utnyttja fiskevatten är otillfredsställande ur flera synpunkter. För de egentliga yrkesutövarna går en inkomstkälla förlorad, vilken icke tillgodogöres för annat ändamål. Den totala avkastningen av fisket kan därigenom minskas. Ur såväl näringspolitisk som nationalekonomisk synpunkt framstår det därför som angeläget, att lagstiftningen bereder möjlighet för det allmänna att åtminstone i mera flagranta fall ingripa till förhindrande av att fiskevatten vanskötas på sätt nu antyts.

I likhet med 1943 års utredningsman anser fiskerättskommittén det vara lämpligt att inom ramen för en lagstiftning av nu ifrågakvarande art tillgodose vissa syften utöver dem som bestämmelserna om gemensamhetsfiske närmast avsett att fylla. Lagstiftningen om fiskevårdsområde bör sålunda även i andra fall än dem, man velat nå med 1913 års lag, kunna tjäna som instrument för att främja ett rationellt utnyttjande av fiskevattnen.

Enligt vad av det förut sagda framgår har fiskerättskommittén funnit skäl föreligga att i nu ifrågakvarande hänseende gå något längre än som förutsatts enligt motiven till 1943 års förslag. Ett ingripande från det allmännas sida bör sålunda kunna ske ej blott i syfte att förhindra, att ett fiskevatten vanskötes genom rovfiske och underlåten fiskevård. En tvångsreglering enligt den nya lagen bör i fall av behov även kunna ske för att få till stånd ett rationellt tillvaratagande av de möjlig- heter till fiske, som vattnet erbjuder.»

Med den ståndpunkt kommittén sålunda intagit förklarade sig kommittén biträda utredningsmannens förslag, att bildandet av fiskevårdsområde i vissa fall bör *kunna beslutas av myndighet, oaktat en majoritet bland fiskevattensdelägarna uttalat sig däremot*. I likhet med utredningsmannen ansåg emellertid kommittén, att myndighet icke bör meddela beslut i sådant hänseende utan att särskilda skäl därtill föreligga. Här om anförde kommittén:

»Härvid komma i första hand sådana fall ifråga, då *ett fiskevatten, i strid med allmänt intresse, till väsentlig del uppenbart vanskötes genom att fiskbeståndet utarmas*. Kravet på att vanskötseln skall strida mot allmänt intresse avser att utesluta fall, vilka äro utan nämnvärd betydelse vare sig för fiskerinäringen eller ur nationalekonomiska eller sociala synpunkter. Där så är förhållandet, läser anledning saknas att genomföra en reglering mot flertalet fiskevattensdelägares önskan. Detsamma kan sägas, om vanskötsel ej föreligger beträffande någon väsentlig del av det fiskevatten som avses med ansökningen. Vid bedömandet härav har man att ta hänsyn ej enbart

till den vanskötta delens omfång utan även och framför allt till dess betydelse för fisket inom det ifrågavarande området; om exempelvis vandringsfisk (såsom lax och laxöring) på sin väg till eller från sina lekplatser på något ställe utsättes för hänsynslös avfiskning, kan detta vara av väsentlig betydelse oavsett att det område, där dylik rovdrift förekommer, rent arealmässigt är relativt litet. Å andra sidan är det uppenbart, att en kraftig beskattning av fiskbeståndet icke behöver innebära att fiskevattnet vanskötes; om nämligen avfiskningen motväges genom fiskevårdande åtgärder, såsom inplantering av fiskyngel, eller eljest ingår som led i fiskets planmässiga bedrivande, kan densamma icke i och för sig åberopas som skäl för en tvångsreglering.

Motsvarande gäller i fråga om fall av *underlåtet utnyttjande av fisket* inom ett visst fiskevatten. Dylik 'vanhävd' bör kunna föranleda att vattnet även mot delägarnas vilja intages i fiskevårdsområde, förutsatt att vanhävden strider mot allmänt intresse och att det för det blivande fiskevårdsområdet i dess helhet är av väsentlig betydelse att det outnyttjade fiskevattnet införlivas därmed. Härvid torde väl det sistnämnda vattnets omfång och belägenhet i främsta rummet tas i betraktande, men tänkas kan även, att det för ett ändamålsenligt tillgodogörande av fisket eller för genomförande av rationella fiskevårdsåtgärder i en sjö, exempelvis utrotande av 'ogräsfisk', är angeläget att få med ett i och för sig ganska obetydligt vattenområde med många delägare, vilka motsätta sig ett deltagande i de planerade anstalterna.

Det synes tvivelaktigt, om vanskötsel genom underlåtet utnyttjande av fisket kan sägas föreligga med avseende på ett fiskevatten, som antingen av naturen eller till följd av mänskliga åtgöranden redan är mer eller mindre fullständigt tomt på fångstvärldiga fiskarter; möjlighet till nyttigt fiske saknas ju i själva verket där. Uppenbart är emellertid, att ett sådant fiskevatten väl kan tänkas erbjuda ett tacksamt fält för fiskevårdande åtgärder och att dess iståndsättande även kan utgöra ett betydande allmänt intresse. Skulle i extrema fall det ovan förordade stadgandets ordalydelse hindra dess tillämpning på ett dylikt fiskevatten, böra dock de antydda förhållandena kunna anses innefatta ett sådant *särskilt skäl* till tvångsreglering, som 1943 års utredningsman hänvisat till.

Beträffande andra särskilda skäl som kunna åberopas i detta sammanhang erinras om att det på åtskilliga håll i landet sedan gammalt varit vanligt, att de enskilda fiskevattnen nyttjas ej blott av ägarna utan även i viss utsträckning av den övriga bofasta befolkningen i den by, fiskevattnet tillhör, eller inom den socken där det är beläget. Det kan ur social synpunkt vara synnerligen önskvärt att sistnämnda befolkningsgrupp, som merendels hör till de ekonomiskt sett svagaste i samhället, får denna sedvanemässigt utövade rätt tryggad. Även för sådant ändamål torde en lagstiftning med den utformning, 1943 års förslag erhållit, kunna bli av betydelse. Om sålunda fiskerättsägarna ej vidare vilja tillåta ett sådant sedvanemässigt fiske som nyss nämnts, bör, om saken är av tillräcklig allmän vikt, myndighet äga möjlighet att besluta om bildande av fiskevårdsområde även mot de flesta fiskevattensdelägarnas mening. Även oberoende av dylik praxis kan det måhända i vissa fall framstå som angeläget att bereda en befolkningsgrupp tillfälle till husbehovsfiske; detta gäller huvudsakligen inom mera avsidet belägna skogs- och fjällbygder.

Enligt kommitténs mening bör det knappast ifrågakomma att genom tvångsvis inrättande av fiskevårdsområde tillgodose befolkningens i tätorterna behov av fiske för nöjes- eller rekreatiönsändamål . . .»

Onekligen kan, fortsatte kommittén, en lagstiftning, som inrymmer befogenhet för myndighet att till och med mot en enhällig opinion bland fiskevattensdelägarna inrätta deras vatten till fiskevårdsområde, synas inne-

bära ett mycket starkt ingrepp i äganderätten. Med hänsyn till de svårigheter som erfarenhetsmässigt förelåge att få till stånd tillräckligt omfattande överenskommelser på fiskets område fann emellertid kommittén det vara nödvändigt, att nu ifrågavarande åtgärder för fiskets främjande skulle kunna vidtas, även om detta till viss grad skedde på bekostnad av enskildas rätt att förfoga över sina fastigheter. Framhållas finge, att enligt vad kommittén inhämtat från ett närliggande område, nämligen jaktvårdens, den återhållsamhet som lagstiftaren lagt i dagen, då det gällt att bilda jaktvårdsområden utan delägarnas samtycke, åtminstone på vissa håll torde ha i hög grad motverkat tillkomsten av dylika områden.¹ — Vid den avvägning av intressena, som i varje särskilt fall måste göras av den beslutande myndigheten, vore det dock angeläget att såvitt möjligt undvika sådant intrång i enskild rätt, som med fog kunde betecknas som kränkning av denna.

Beträffande kommittéförslagets ståndpunkt, att *stadgarna skulle utfärdas av länsstyrelse* anförde kommittén, att detta vore motiverat ur praktisk synpunkt. Då man måste utgå från att länsstyrelsen härvid i största möjliga utsträckning sökte tillgodose delägarnas önskemål, syntes avvikelser från 1943 års förslag vara av mera formell än reell innebörd.

I fråga om den av kommittén förordade bestämmelsen, att *varje delägare* som regel skulle äga *en röst* uttalade kommittén bland annat, att kommittén ansåge det vara av väsentlig betydelse för vidmakthållandet av intresset inom fiskevårdsområdet, att varje delägare — även den som ägde endast en obetydlig andel i vattnet — hade ett verkligt inflytande på avgörandet av gemensamma angelägenheter.

Remissyttranden

I så gott som samtliga över kommittéförslaget avgivna yttranden, där frågan om fiskevårdsområden berördes, framhölls, att det vore angeläget att en planmässig ordning för fisket och fiskevården inom slutna eller eljest sammanhängande vattenområden kunde åvägabringas i enklare och effektivare former än GemL erbjöde.

Behovet därav underströks särskilt av *Svenska fiskevårdsförbundet*, som bland annat anförde följande:

»Det torde icke råda något tvivel om att tillgången på fisk i de svenska fiskevattnen numera är avsevärt mycket knappare än för t. ex. femtio år sedan. Detta gäller såväl kustvattnen som, framför allt, insjövattnen. Åtskilliga faktorer ha medverkat härtill. Effektivare fiskemetoder medgiva för yrkesfiskarens del fångster av en helt annan storleksordning än tidigare. Intresset för fiske såsom rekreation eller nöje har ökat i en omfattning, som man knappast tidigare kunnat förutse, samtidigt som de nutida kommunikationsmedlen gjort allt fler vatten tillgängliga för stora skaror av semesterfirare. Jämsides med intensifieringen av denna så att säga naturliga

¹ Jmfr 1949 års jaktutrednings betänkande med förslag till ändringar i jaktlagstiftningen (SOU 1950: 40) s. 80 f.

beskattning av fiskbestånden har ett forcerat utnyttjande av vattendragen för flottning samt kraftutvinning och andra industriella ändamål ävensom olika av jordbruksdriften påkallade förändringar i vattenföringen menligt påverkat levnadsbetingelserna för de flesta ur fiskesynpunkt värdefulla fiskslagen och avsevärt minskat förutsättningarna för deras naturliga reproduktion.

Om denna utveckling får fortgå utan samtidiga effektiva motåtgärder, uppstår fara för att fiskevattnen bliva utarmade till men för yrkesfisket och därmed för folkförsörjningen samt till förlust för många rekreationssökande. De sålunda nödiga motåtgärderna, som måste taga sikte på fiskbeståndens såväl skydd som förkovran och vilka man med ett gemensamt namn benämner fiskevård, kunna emellertid icke bliva effektiva med mindre de stödjas av en tidsenlig lagstiftning.»

Förbundet framhöll tillika att fiskevårdsområdesinstitutet borde kunna utnyttjas för att praktiskt pröva idén om enhetlig flodområdesförvaltning, särskilt i vissa laxälvar.

Även *kammarkollegiet* anförde, att det vore synnerligen önskvärt att få till stånd en enhetlig förvaltning i vissa vattendrag, men att föreskrifter om fiskevårdsområden icke vore tillräckliga för detta ändamål. Om ett fiskevårdsområde gjordes alltför stort, bleve nämligen organisationen ohanterlig och tungrodd. Den enda möjligheten att få till stånd en effektiv administration för ett helt vattendrag vore enligt kollegiets mening att tillskapa ett särskilt organ med nödiga befogenheter, som uteslutande ägnade sig åt uppgiften. En sådan styrelse borde äga ombesörja eller övervaka att alla fiskevårdsåtgärder, som föreskrivits av vattendomstol eller eljest, vederbörligen utfördes samt för ändamålet förfoga över utdömda avgifter och andra medel. Den måste också äga rätt att föreskriva i vilken omfattning fiske finge bedrivas samt att upptaga avgifter att disponeras för fiskevården. Kollegiet vore icke berett att ens skissera ett förslag till lagstiftning om dylik fiskeridadministration. Emellertid hade kollegiet ansett sig böra påpeka att med hänsyn till kollegiets erfarenheter från förandet av det allmännas talan i vattenmål en central förvaltning av ett helt vattendrag i många fall tedde sig som den enda utvägen, om det skulle bli något allvar med sötvattensfiskets upphjälpande.

Liknande uttalanden gjordes av *Svenska lax- och laxöringsföreningen u. p. a.* (Malmö).

Särskild uppmärksamhet ägnades i remissyttrandena frågan huruvida, på sätt kommittén föreslagit, *beslut om bildande av fiskevårdsområde* borde kunna meddelas även om alla eller de flesta bland delägarna uttalat sig däremot.

Länsstyrelserna i Stockholms, Jönköpings och Kopparbergs län samt *Svenska fiskevårdsförbundet* uttalade att en sådan befogenhet vore av stort värde. I sammanhang därmed anförde nämnda förbund följande:

»Det är en känd sak att 1913 års lag om gemensamhetsfiske i stort sett blivit en besvikelse för dem, som i denna motsågo ett medel att uppnå en effektivare fiskevård och därmed ett bättre utbyte av de enskilda fiskevattnen. De brister, varmed denna lagstiftning var behäftad, ha i fiskerättskommitténs förslag på ett enligt förbundets mening lyckligt sätt undanröjts. Förbundet är därför övertygat

om att förslaget upphöjande till lag skall komma att få samma goda verkningar i avseende å fiskevården som 1938 års lagstiftning om jaktvårdsområden erfarenhetsmässigt haft för jaktvården.»

Länsstyrelsen i Västmanlands län har velat gå ett steg längre än kommittén. Länsstyrelsen förordade nämligen att fiskevårdsområde skulle kunna inrättas för att bereda tätorternas befolkning tillfälle till amatörfiske.

Å andra sidan avstyrktes kommittéförslaget i denna del bestämt av *förvaltningsutskottet i Örebro läns hushållningssällskap* och *länsstyrelsen i Östergötlands län*, som sade sig befara att förståelsen för den nya lagstiftningen skulle komma att lida ett kännbart avbräck, därest dylika tvångsingripanden finge företagas.

I några yttranden lämnades grundsatsen att fiskevårdsområde skall kunna framtvingas även mot de flesta delägarnas vilja i och för sig utan erinran. Samtidigt hävdades dock att kommittéförslaget gäve länsstyrelserna alltför vittgående befogenheter i detta avseende.

Fastighetsbildningssakkunniga, med vilka *lantmäteristyrelsen* instämde, yttrade sålunda, att de funne det väl motiverat att länsstyrelse finge rätt att jämväl mot flertalet delägares mening besluta om bildande av fiskevårdsområde för att hindra uppenbar vanskötsel av fiske. Att medgiva en dylik tvångsreglering för andra ändamål syntes däremot betänkligt. I varje fall borde då förutsättningarna preciseras närmare än som skett genom det i kommittéförslaget använda uttrycket »eller eljest särskilda skäl föranleda därtill». — Liknande synpunkter anfördes av *domänstyrelsen*.

Kammarkollegiet ansåg att icke ens vanskötsel alltid borde medföra rätt att tvångsvis besluta om inrättande av fiskevårdsområde samt att detta än mindre borde få ske för sådana i kommitténs motiv angivna syften som att iståndsätta fisktomma vatten, trygga ett sedvanerättsligt fiske av den icke jordägande befolkningen eller eljest bereda en viss befolkningsgrupp tillfälle till husbehovsfiske. Denna ståndpunkt utvecklades av kollegiet på följande sätt:

Föreligger risk för fiskbeståndets utarmning, torde skäl föreligga för ingripande, även mot majoritetens önskan. Däremot kan det ifrågasättas, om fiskevårdsområde bör bildas tvångsvis, när alla delägarna motsätta sig detta. Fiskevårdsområdet bör ha stöd av en icke alltför liten minoritet för att medföra något resultat och icke blott utgöra ett förhatligt tvång. Att tvångsvis bilda ett fiskevårdsområde mot majoritetens önskan, därför att fisket ej utnyttjas, synes ej böra komma i fråga. Underlåtet fiske inom en del av ett fiskevatten torde i allmänhet bliva till nytta för grannarna. Fall kunna dock förekomma då ett grannelagsintresse eller ett allmänt fiskeriintresse kräver efterhållande av rovfisk eller utfiskning av ogräsfisk. Den eller de intresserade böra då kunna berättigas att verkställa åtgärden i den andres vatten eller också böra åtgärderna få utföras genom myndighets försorg.

Inplantering av fisk i förstörda vatten bör vara en frivillig sak eller också ske genom myndighets försorg.

Om det sedvanemässigt förekommit i en ort att ej blott fiskevattensägarna utan även ortsbefolkningen i övrigt idkat fiske i ett fiskevatten, synes en sedvanerätt till

fiske föreligga för ortsbefolkningen. Föreligger en rätt, lära jordägarna ej kunna förbjuda rättens utövande och den måste beaktas i stadgarna för fiskevårdsområdet. Om det i annat fall framstår såsom angeläget att ur försörjningssynpunkt bereda en befolkningsgrupp tillfälle till husbehovsfiske, anser kollegiet den riktiga utvägen vara att skapa ett enkelt expropriationsinstitut, som tillåter det allmänna att förvärva nyttjanderätten till fisket för viss tid och sedan upplåta denna till de behövan- de. Då institutet torde böra komma till användning endast i bygder, varest arbets- tillfällena och försörjningsmöjligheterna äro få och dåliga, skulle ersättningen för en dylik nyttjanderätt icke komma att ställa sig hög.

Sammanfattningsvis framhöll kollegiet att bildande av fiskevårdsområde borde vara ett medel att i delägarnas intresse främja fisket och fiskevården. För ett erforderligt tillgodoseende av sociala intressen borde andra medel anlitas. Gränslinjen härvidlag borde hållas klar. Annars kunde institutet komma att mötas med misstro och måhända användas på mindre lämpligt sätt.

Samtidigt uttalade kollegiet att i oskiftade vatten en lämplig ordning borde kunna åstadkommas med mindre ingripande åtgärder än att inrätta fiskevårdsområde, t. ex. genom en modernisering av 10 § i 1896 års fiske- rättslag, så att regler motsvarande dem som funnes i den finska rätten erhöles. Tanken att delägarna i ett oskiftat fiskevatten skulle utgöra ett fiskelag med rätt för varje delägare att påkalla stadgar för fiskets bedrivande och med en efterföljande prövning av vederbörande underrätt, huruvida stadgarna vore till fördel för fisket och ej kränkte någons rätt, syntes kollegiet tilltalande och kunde i många fall på ett enkelt sätt leda till avsett resultat.

Domänstyrelsen och *Svenska fiskevårdsförbundet* förordade att en ansökan om bildande av fiskevårdsområde skulle kunna bifallas ej blott om flertalet delägare utan även om så många delägare att de tillsammans innehade mer än halva delaktigheten i fiskevattnet biträtt ansökningen eller lämnat den utan erinran.

Kommittéförslagets regler om *delaktighet och rösträtt* föranledde likaledes invändningar i åtskilliga remissyttranden. Sålunda uttalades bl. a., att de bestämmelser, kommittén föreslagit om grunden för delaktighet när vattnet vore skiftat, vore verklighetsfrämmande och alltför invecklade. Vad röst- rätten beträffar framfördes från många håll betänkligheter mot regeln att i allmänhet röstning skulle ske efter huvudtalet utan hänsyn till olika del- aktighet.

I övrigt må i detta sammanhang anmärkas, att några remissinstanser ansågo förslaget böra kompletteras med bestämmelser att, därest fråga om utarrendering uppkomme, företräde skulle lämnas åt det yrkesmässiga fisket.

Vidare uttalades olika meningar, huruvida fisket inom ett fiskevårds- område borde kunna regleras på sådant sätt att inskränkning skedde i den fria fiskerätt, som enligt kommittéförslaget skulle tillkomma varje svensk medborgare.

Föredragande departementschefen 1950

I propositionen nr 60 till 1950 års riksdag med förslag till lag om rätt till fiske, m. m. yttrade föredragande departementschefen, statsrådet Sträng, om behovet av en bättre ordning:

»Under de senaste årtiondena har en hastig utveckling ägt rum på fiskets område vilket föranlett att åtskilliga spörsmål, som förut haft mindre betydelse, nu påkalla skärpt uppmärksamhet. Särskilt bli frågorna om fördelningen av fiskemöjligheterna och om bevarandet av fiskbestånden alltmera brännande.

Antalet fiskande stiger för varje år. Ej minst ha den ökade fritiden och de förbättrade kommunikationerna medfört en stark tillväxt av det fiske som bedrivs i rekreationssyfte. Samtidigt som sålunda efterfrågan på fiskevatten ökats, ha fiskbestånden, framför allt av de värdefullaste fiskslagen, såsom lax, laxöring, sik och gädda, blivit allt hårdare åtgångna genom vattenregleringar, kraftverksbyggen, flottning, vattenföroreningar och rovfiske. För att fiskets upprätthållande icke skall äventyras är det därför angeläget, att en rationell fiskevård kommer till stånd. Här för förutsattes bl. a. att jämförelsevis stora fiskevatten kunna skötas någorlunda enhetligt. Alldeles särskilt gäller detta vandringsfisken, främst laxen.

Med nuvarande lagstiftning möta emellertid avsevärda svårigheter att få till stånd en dylik enhetlig skötsel. Möjligheten för delägare i oskiftat vatten att hos domstol påkalla beslut angående fiskets begagnande har utnyttjats endast i sällsynta fall, och även lagen om gemensamhetsfiske har i praktiken fått jämförelsevis liten betydelse. Detta torde i icke ringa mån ha berott på att förfarandet vid inrättande av gemensamhetsfiske ansetts alltför omständligt, delvis på grund av svårigheten att samla erforderlig majoritet för giltigt beslut.

I likhet med kommittén finner jag därför önskvärt att möjlighet beredes att i enklare former få till stånd en planmässig ordning för fisket och fiskevården inom ett visst, större eller mindre, sammanhängande fiskevatten. Den lagstiftning med motsvarande syfte som genomförts på jakträttens område har enligt vad som allmänt vittoradas givit goda resultat. Kommitténs förslag om fiskevårdsområden är i många avseenden väl ägnat att tillgodose behovet av praktiska och effektiva bestämmelser i ämnet. Genom att kraven på formlig omröstning och kvalificerad majoritet bland delägarna uppgivits ha sålunda utsikterna att få till stånd ett positivt beslut väsentligt ökats, och även i övrigt har förfarandet förenklats. Förslaget lämnar också större variationsmöjligheter i fråga om fiskets tillgodogörande än lagen om gemensamhetsfiske och medger därigenom en smidigare anpassning efter skiftande behov och förutsättningar.

Trots förslagets obestridliga förtjänster anser jag mig emellertid icke böra tillstyrka dess omedelbara genomförande. Med anledning av vad som anförts i remissyttrandena torde nämligen ytterligare överväganden böra ske på flera viktiga punkter.

De betänkligheter som anförts mot förslaget avse i första hand, att det tillägger länsstyrelsen alltför stora maktbefogenheter på bekostnad av delägarnas självbestämmanderätt. Denna anmärkning kan enligt min uppfattning icke lämnas utan beaktande. Det är nämligen av stor vikt att lagstiftningen på förevarande område mötes med intresse och förståelse och icke uppfattas som ett besvärande tvång. Utan medverkan från de närmast berörda lär någon verkligt effektiv fiskevård knappast kunna åstadkommas.

Det synes ej heller vara uteslutet att syftet med förslaget kan uppnås på ett sätt som gör mindre intrång på den enskildes handlingsfrihet utan att effektiviteten därför behöver äventyras. Att kommittén ansett länsstyrelsen böra utrustas med

en tämligen vidsträckt rätt att tvångsvis genomdriva vissa åtgärder torde sammanhänga med en önskan att reglerna om fiskevårdsområde skulle kunna användas för flera olika, delvis rätt artskilda ändamål, av vilka några antagits svårigen kunna uppnås på frivillighetens väg. Det kan måhända därför visa sig vara en lämpligare lösning att bereda möjlighet till olika förfaranden allt efter förutsättningarna i det särskilda fallet.»

I frågan huruvida en särskild behandling borde ägnas förvaltningen av hela flodsystem och av oskiftade vatten anförde departementschefen:

»Sålunda synes det böra övervägas att till särskild behandling utbryta frågan om åstadkommande av enhetlig förvaltning av fisket och fiskevården i vissa flodsystem, särskilt laxälvarna med tillhörande havsområden vid mynningen. En sådan ordning lär, såsom kammarkollegiet framhållit, knappast kunna genomföras utan tvångsföreskrifter. Det kan emellertid ifrågasättas om dessa lämpligen böra meddelas av länsstyrelsen. Vissa skäl synas tala för att det i stället bör ske under medverkan av vattendomstol.

Vidare böra möjligen särskilda regler meddelas om fiskevårdsområde i vatten med oskiftat fiske. I fråga om dylikt vatten, där en rättslig gemenskap redan föreligger, möta uppenbarligen mindre betänkligheter än eljest mot att även mot flertalets vilja genomföra en viss reglering i rättvisans och fiskevårdens intresse. Möjligheten därtill skulle få avsevärd betydelse, enär större delen av landets enskilda fiskevatten lära vara oskiftade.»

Beträffande övriga fiskevatten yttrade departementschefen:

»I övriga fall borde då frågan om inrättande av en samorganisation för fiskevården och fiskets tillgodogörande i ett visst vatten kunna i princip överlämnas till fiske-rättsägarnas avgörande. Det synes mig tveksamt om det i dessa fall verkligen kan anses påkallat, att fiskevårdsområde skall kunna inrättas trots att det bestritts av en majoritet bland delägarna i fiskevattnet. De syften kommittén velat främja med bestämmelserna om rätt till dylikt tvångsingripande torde åtminstone delvis kunna tillgodoses i annan ordning. Vanskötsel av fiske lär sålunda i åtskilliga fall kunna beivras redan med hjälp av de allmänna bestämmelser i detta ämne som kommittén föreslagit och som jag ämnar förorda till antagande. I viss omfattning kan för övrigt sådan vanskötsel motverkas också genom administrativa föreskrifter, utfärdade med stöd av fiskeristadgan. Vad angår behovet att i förekommande fall trygga rätten till sådant fiske som sedvanemässigt bedrivits utan stöd av strandäganderätt samt att kunna bereda befolkningen på viss ort nödig möjlighet till husbehovsfiske, kan det förtjäna undersökas, om icke en godtagbar lösning kan åstadkommas t. ex. genom statsförvärv av fiskerättigheter och upplåtelse av tillstånd till fiske å kronoegendomar. Såvitt nu kan bedömas synas mig nämligen övervägande skäl tala för att inrättande av fiskevårdsområde i princip bör ifrågakomma endast för att främja delägarnas gemensamma intressen och reglera förhållandet mellan dem.

Vad jag nu anfört innebär emellertid icke att jag anser lika stränga krav på anslutning bland delägarna böra uppställas för bildande av fiskevårdsområde som nu gälla i fråga om inrättande av gemensamhetsfiske. Snarast synes det böra övervägas, om icke kommitténs förslag på denna punkt bör något uppmjukas. Det lär stundom kunna inträffa, att en majoritet efter huvudtalet står emot en minoritet som förfogar över större delen av fisket i vattenområdet. Med hänsyn till dylika fall kan det ifrågasättas, om icke rätt att besluta om inrättande av fiskevårdsområde bör föreligga så snart ansökan därom biträts eller lämnats utan erinran antingen av flertalet delägare eller av en majoritet beräknad efter delaktighet. Möjligen bör majori-

teten i båda fallen vara på visst sätt kvalificerad. I samband med fortsatt utredning om denna fråga torde också böra undersökas huruvida ej delägarna böra få tillfälle att innan de yttra sig över ansökningen taga del av ett fullständigt förslag till stadgar för fiskevårdsområdet. I många fall kan nämligen kännedom om stadgarnas innehåll vara av väsentlig betydelse för frågans bedömande.»

Departementschefen anförde därefter:

»Vidare synes det vara anledning att överväga, om icke i större utsträckning än som skett i förslaget böra meddelas bestämmelser som begränsa rätten att i stadgarna giva föreskrifter om delägarnas rätt att fiska samt om fiskets tillgodogörande i övrigt. Särskilt synes det mig tveksamt om länsstyrelsen, på sätt kommittén föreslagit, bör kunna utan hänsyn till delägarnas önskemål bestämma att utarrendering eller upplåtelse av fisketillstånd skall äga rum.

I detta sammanhang bör uppmärksamhet ägnas också åt frågan, huruvida det bör vara tillåtet att genom stadgeföreskrifter begränsa sådan rätt till fiske inom området som enligt lag må tillkomma varje svensk medborgare, t. ex. strömmingsfiske med skötar. För min del är jag närmast böjd för att besvara denna fråga nekande, åtminstone såvitt angår fiske av andra än delägarna själva. Skulle det emellertid befinnas lämpligt att medgiva en dylik befogenhet, erfordras tydligen uttryckliga bestämmelser därom.

Därutöver torde förnyad utredning böra ske jämväl i fråga om grunderna för delaktighet och rösträtt. Dessa frågor erhålla uppenbarligen ökad vikt i samma mån som länsstyrelsens möjlighet till tvångsingripande begränsas.»

Departementschefen anförde till sist att i avbidan på att frågan om fiskevårdsområden löstes borde möjligheten för domstolarna att meddela föreskrifter om fisket i oskiftat fiskevatten bibehållas (10 § 1896 års lag, 24 § 1950 års lag). Även GemL borde tillsvidare förbli gällande.

Tredje lagutskottet 1950

Utskottet framhöll i sitt utlåtande nr 23 behovet av en lagstiftning om fiskevårdsområden och yttrade:

»Otvivelaktigt har Sverige bättre förutsättningar än de flesta andra europeiska länder att kunna möta den alltmer ökade efterfrågan på fiskevatten från alla kategorier fiskande: yrkesfiskare, binäringsfiskare och fritidsfiskare. En påtaglig svårighet är emellertid att de svenska fiskevattnen ofta äro uppsplittrade på ett mycket stort antal delägare. Detta försvårar delägarnas eget fiske och utgör ett hinder för upplåtelser till utomstående. Särskilt i turistbygder visar erfarenheten att goda fiskemöjligheter kunna ge icke obetydliga extrainkomster åt ortsbefolkningen, både direkt och indirekt. För att upprätthålla fisket erfordras i många fall en rationell fiskevård med genomtänkta fiskeriplaner, allsidigt fiske, beståndsvård, övervakning, fredningsområden och, där så erfordras, fisikinplanteringar m. m. Redan nu bedrivs på frivillighetens väg ett omfattande arbete i sådant hänseende, ofta med bistånd från hushållningssällskapen. Emellertid behöver detta arbete stöd av en modernare lagstiftning. Redan 1942 framhöll riksdagen i skrivelse nr 260 såsom en 'trängande nödvändighet' att 1913 års lag om gemensamhetsfiske gjordes till föremål för omarbetning enligt närmare angivna riktlinjer. Utskottet vill understryka detta yttrande och uttalar — i anslutning till vad som yrkats i ett flertal motioner — den förväntningen att Kungl. Maj:t ville låta skyndsamt utarbeta och för riksdagen framlägga ett överarbetat förslag till lagbestämmelser om fiskevårdsområden.»

Utskottets utlåtande godkändes av riksdagen.

Framställningar från Svenska fiskevårdsförbundet och Vandringsfiskutredningen om "flodförvaltning"

I *Svenska fiskevårdsförbundets* inledningsvis omnämnda framställning till Kungl. Maj:t den 8 november 1948 angående avsättande av vissa laxälvar till gagn för det svenska laxfisket — varvid särskilt pekades på delar av Mörrumsån, Lule älv, Kalix älv och Torne älv samt vissa mindre älvar i Västerbotten — heter det bland annat:

»För de utvalda vattendragen bör uppgöras en fiskeriteknic plan för samordning av fisket, fiskevården och bevakningen i hela vattensystemet. Den moderna forskningen har visat nödvändigheten av att, då det gäller en vandringsfisk som laxen, de erforderliga åtgärderna till förökning av beståndet samordnas inom hela den flodsträcka där lekvandringen äger rum. Utomlands har man på flera håll, ej minst i vissa anglosaxiska länder, genom sådan samordnad aktiv fiskevård nått mycket goda resultat. Också i Sverige ha vi åtskilliga vattendrag, där förutsättningar finnas för lika gynnsamt utfall. Förbundet vill i detta sammanhang även hänvisa till de positiva uttalanden, som jordbruksutskottet gjort i sitt utlåtande till innevarande års riksdag (1948 nr 35) i anledning av väckta motioner om inventering av landets för fiskevårdande åtgärder lämpade vattendrag m. m.

Den rationella fiskedrift, varom här talats, förutsätter en i viss mån enhetlig förvaltning av hela vattensystemet. Här möta svårigheter av juridisk-organisatorisk art, vilka icke kunna bemästras med nuvarande lagstiftning (gränsfloden Torne älv intar en viss särställning). Oberoende av hur snart de av fiskerättskommittén föreslagna fiskevårdsområdena kunna komma till stånd, är för de stora laxvattendragen behovet av enhetlig arbetsduglig fiskeförvaltning så trängande, att utredning härom snarast bör ske. Enligt förbundets mening bör en sådan förvaltning så långt möjligt är varsamt bygga vidare på bestående rättsuppfattning, på den enskilda fiskerättens grund, men möjlighet torde i någon form böra beredas representanter för det allmänna och för det yrkesmässiga kust- och havsfisket att följa verksamheten, eventuellt även att delta däri. Måhända kan det befinnas lämpligast att inrättandet av flodområdesförvaltning läggas under vattendomstols prövning.»

Vandringsfiskutredningen framhåller i sitt ovannämnda betänkande den 5 maj 1951, att landets elkraftsbehov inom överskådlig framtid måste liksom hittills till allra största delen tillgodoses med vattenkraft trots de skador som därigenom kunde åsamkas fisket. Givetvis borde man dock, i den mån det vore ekonomiskt rimligt, söka begränsa nämnda skadeverkningar och verkställa lämpliga kompensationsåtgärder. Ej minst för detta ändamål erfordrades samarbete mellan fiske- och kraftintressena. För åstadkommande av sådant önskvärt samarbete borde bl. a. för samtliga vattendrag, som vore av betydelse ur laxfiskesynpunkt, och då i första hand för de vattendrag

där nya utbyggnader vore aktuella, utarbetas *älvplaner* avsedda att möjliggöra bedömandet av den i varje läge erforderliga sammanlagda kompensationen, det med hänsyn till de olika utbyggnadsstadierna mest rationella utförandet av kompensationsåtgärderna samt fördelningen av kostnaderna för åtgärderna. Älvplanerna borde utarbetas av vederbörande fiskeriintendent, lämpligen i samråd med vandringsfiskutredningens biologer och naturligtvis under medverkan av kraftintressenterna och övriga intressenter i respektive vattendrag. För detta ändamål ävensom för tillämpning av älvplanerna och kontroll av kompensationsåtgärdernas utförande och resultat samt överhuvud taget för samordning och rationalisering av kompensationsverksamheten och utjämning av motsättningar mellan berörda intressen borde för de olika vattendragen tillsättas särskilda *älvkommittéer*.

Utredningen påpekade, att liknande organ enligt lag skulle finnas i Englands större flodsystem och att i Sverige genom fiskerimyndigheternas initiativ i viss mån liknande organ bildats i Ljusnan och Moälven. I älvkommittéerna borde ingå representanter för såväl fiskeintresset som kraftintresset och de övriga intressen — exempelvis flottningen — som utnyttja älvsystemet till men för fisket. Fiskeintresset torde lämpligen bära representeras av vederbörande fiskeriintendent och länsfiskeritjänsteman. Det torde vara lämpligt att i kommittéerna ingår även någon representant för fiskerättsägare, vilkas fiske är beroende av resultatet av kompensationsåtgärderna. — I anledning av chefens för jordbruksdepartementet nyss citerade yttrande i frågan om åstadkommande av enhetlig förvaltning av fisket och fiskevården i vissa flodsystem anförde utredningen, att det vid den åt fiskeristyrelsen anförtrodda utredningen kunde visa sig lämpligt att överflytta de här föreslagna älvkommittéernas uppgifter till andra organ.

Motsvarande problem inom jaktlagstiftningen

Ehuru förhållandena å fiskets och jaktens områden i väsentliga hänseenden skilja sig från varandra, må här lämnas en redogörelse för de huvudsakliga bestämmelserna om *jaktvårdsområde*.

I *lagen den 3 juni 1938 om rätt till jakt* återfinnas de huvudsakliga bestämmelserna om jaktvårdsområde i 10—13 §§. Tillämpningsföreskrifter ha införts i 38—42 §§ *jaktstadgan* samma dag. Vissa ändringar i jaktlagens och jaktstadgans bestämmelser om jaktvårdsområde ha genomförts den 1 juni 1951.

Jaktvårdsområde bildas genom beslut av delägarna. Beslutet skall prövas av länsstyrelsen. Jaktvårdsområde skall bestå av särskilda fastigheter, vilkas ägor bilda ett sammanhängande område, dock kunna i skärgård dessa villkor eftergivas (10 § 1 och 4 mom. i lagen). Beslutet om områdets bildande skall innehålla de huvudsakliga grunderna i fråga om hur jakten må utövas och viltvården handhavas inom området ävensom fastighetsägares skyldighet att å sin mark tåla, anlägga eller underhålla inrättning för jaktvårdens tillgodoseende. Den närmare innebörden av dessa grunder har icke angivits i jaktlagen utan däri ha endast uppställts tre allmänna krav: beslutet skall överensstämma med lag och författning, vara tjänligt för jaktvårdens främjande samt icke kränka enskild rätt (10 § 1 mom. och 11 § 1 mom. i lagen).

Tiden för jaktvårdsområdes bestånd har bestämts till lägst 10 och högst 25 år (10 § 1 mom. i lagen).

Väckt förslag om jaktvårdsområdes bildande skall, därest enighet mellan delägarna icke uppnåtts, företagas till prövning vid förrättning på stället inför en av länsstyrelsen förordnad förrättningsman (10 § 2 mom. i lagen). De fastighetsägare vilka biträda förslaget skola göra ansökan hos länsstyrelsen om förordnande av förrättningsman. Vid ansökningen bör fogas uppgift å de fastigheter förslagsställarna anse böra anslutas till jaktvårdsområdet, fastigheternas storlek, läge och övriga beskaffenhet, namn och adress å fastighetsägarna samt den inställning till förslaget dessa veterligen intaga ävensom redogörelse för de grunder rörande jaktens utövande och viltvårdens handhavande å området, vilka enligt förslagsställarnas mening böra gälla (38 § i stadgan). Till förrättningen skola kallas de av förslaget berörda fastighetsägarna. Förrättningsmannen har att före sammanträdet uppgöra förslag angående områdets utsträckning samt till grunder för jaktutövningen

och viltvården (39 § i stadgan). Förslaget med de ändringar däri, vartill omständigheterna vid sammanträdet kunna föranleda, skall vid sammanträdet hänskjutas till omröstning (40 § i stadgan).

Beslut om bildande av jaktvårdsområde är icke giltigt med mindre de vilka biträda beslutet utgöra minst fyra femtedelar av antalet fastighetsägare och tillika äga minst fyra femtedelar av den mark varom fråga är. Frånvarande delägares antal och markområden tillgodoräknas förslagets motståndare. Ägare av mark, som i avseende å läge, form och övrig beskaffenhet finnes lämpligen böra bestå såsom eget jaktvårdsområde, må ej mot sitt bestridande kunna tvingas att ansluta sig till jaktvårdsområde (10 § 3 mom. i lagen).

Därest förslaget vid sammanträdet erhållit föreskriven majoritet skall förrättningsmannen förklara jaktvårdsområdet bildat och sammanträdet avslutat. I annat fall anses frågan förfallen (40 § i stadgan).

Vid prövningen av beslut om bildande av jaktvårdsområde skall länsstyrelsen tillse, huruvida beslutet tillkommit i laga ordning samt att övriga ovan angivna förutsättningar för ett jaktvårdsområdes bildande uppfyllts. Beslutet skall av länsstyrelsen antingen oförändrat fastställas eller ogillas (11 § 1 mom. i lagen). Över länsstyrelsens beslut må besvär anföras hos Kungl. Maj:t (11 § 2 mom. i lagen).

Sedan beslut om jaktvårdsområdes bildande blivit fastställt, gäller det mot ny fastighetsägare (12 § 1 mom. i lagen).

Den omständigheten att en fastighetsägare biträder beslut om bildande av jaktvårdsområde skall icke lända till inskränkning i den jakträtt, som på grund av 7 eller 8 § jaktlagen kan tillkomma annan än fastighetsägaren. Om fastigheten mot ägarens vilja anslutes till jaktvårdsområdet, måste däremot jakträttsinnehavare, som avses i dessa lagrum, underkasta sig de bestämmelser som bliva gällande för området. Har eljest jakträtten å fastighet, som intages i jaktvårdsområde, upplåtits till någon som icke besitter eller brukar fastigheten blir denne bunden av beslutet i vilken ordning det än tillkommit. Han har endast rätt att uppsäga jakträttsavtalet till omedelbart upphörande (12 § 2 mom. i lagen).

För beslut om ändring av jaktvårdsområdes omfattning eller i annan fråga, beträffande vilken bestämmelser skola meddelas i beslutet om områdets bildande, skola stadgandena om bildande av jaktvårdsområde och om länsstyrelsens prövning äga motsvarande tillämpning (11 § 3 mom. i lagen).

I frågor som röra jaktvårdsområde äger, där ej annorlunda bestämts i de för området gällande grunderna för jaktutövningen och viltvården, varje fastighetsägare en röst. Den som har jakträtt å mark ingående i jaktvårdsområde äger närvara vid sammanträde med fastighetsägarna inom området samt därvid yttra sig och avgiva förslag. Rätten till all jakt eller till jakt efter särskild villebrådsart må ej upplåtas till annan, med mindre samtliga fastighetsägare äro ense därom. Fastighetsägare må ej förvägras att till annan

upplåta honom tillkommande jakträtt inom området, såvida icke upplåtelsen finnes olämplig med hänsyn till jaktvården eller eljest länder övriga fastighetsägare till avsevärt men (13 § 1—3 mom. i lagen).

Bestämmelse finnes om klagorätt i viss utsträckning mot beslut som fattas angående jaktutövningen eller upplåtelse av jakträtt inom jaktvårdsområde (13 § 4 mom. i lagen). För bestämmelsens innehåll kommer redogörelse att lämnas i det följande.¹

Möjlighet finnes att förlänga tiden för giltigheten av ett jaktvårdsområdes bestånd för visst antal år, lägst 10, högst 25 år (10 § 5 mom. i lagen). De närmare förutsättningarna härför komma att behandlas längre fram.²

¹ Se s. 74. ² Se s. 95.

Fiskeristyrelsens förslag

Behovet av en reglering av fisket och fiskevården i fiskevatten som har flera ägare

De enskilda fiskevattnen inom riket äro i stor utsträckning oskiftade. Ofta äges ett oskiftat vatten av ett jämförelsevis stort antal personer. I de fall, då ett fiskevatten är skiftat, är varje lott ofta av ringa storlek. Mera sällan förekommer det att ett enskilt fiskevatten, som framstår såsom en naturlig enhet ur fiske- och fiskevårdssynpunkt, äges av en enda person. Detta medför betydande olägenheter.

Till en början må härutinnan pekas på de fall, då varje lott ej kan för sig utnyttjas på ett rationellt sätt. Ingen av delägarna har måhända de ekonomiska resurser, som behövas särskilt för anskaffande av erforderliga fiskeredskap. Stundom kunna vidare de olika lotterna var för sig vara för små för de stora redskap som erfordras för ett lönande fiske. Detta förhållande är kanske mest markant vid ålfiskekusterna. Jämväl i övrigt kunna naturligtvis omständigheterna vara sådana, att delägarna med hänsyn till lotternas ringa storlek anse det meningslöst att där driva fiske. Även då olägenheter av nu nämnd art icke förefinnas, kan det, vad fisket efter vandringfisk beträffar, vara fördelaktigast att fisket sker å en enda plats inom fiskevattnet i stället för på ett flertal olika ställen, kanske med begagnande av mindre effektiva redskap.

Emellertid möta även ur andra synpunkter än de nu angivna hinder för ett rationellt fiske i ett vatten som äges av ett flertal olika personer. *Intresset att bedriva fisket på lämpligt sätt i sådant vatten kan lätt förslappas hos den enskilde delägaren.* Börjar en delägare göra sig skyldig till överdrivet fiske, är risken stor att också övriga delägare börja förfara på samma sätt. En företeelse — kanske vanligare än rovfiske i egentlig mening — är, att ett fiskevatten beskattas på så sätt att beståndens sammansättning blir ogynnsam. Ofta har sålunda förekommit att de enskilda delägarna visat bristande intresse att nedbringa bestånden av s. k. ogräsfisk, så att dessa hållas tillbaka för mera värdefulla fiskslag. Vidare har ofta förbisetts angelägenheten av att beståndet av visst fiskslag exploateras på så sätt att beståndets sammansättning i avseende å årsklasser blir den ur avkastnings-synpunkt bästa. Därjämte förhåller det sig helt enkelt ofta så att det fiskas för litet i ett fiskevatten med påföljd att vattnet kommit att innehålla endast småväxt, värdelös fisk. Målet för en rationell drift av fisket bör vara, att med minsta omkostnader och arbete få största möjliga varaktiga avkastning. I

vatten med flera delägare kan detta endast ernås genom samarbete och ömsesidigt hänsynstagande.

De nu berörda olägenheterna av fiskevattnens uppsplittring å ett flertal ägare kunna förebyggas på olika sätt. Ofta är det påkallat med en omsorgsfull *planläggning* av fisket med regler bl. a. om vilka slags eller hur många redskap varje fiskande får använda eller å vilka tider eller platser han får fiska. Stundom kan syftet vinnas genom *utarrendering* av fisket till yrkesfiskare eller annan lämplig person, kanske någon av delägarna. Åtskilliga fiskevatten, särskilt i turistbygder och vid tätorter, lämna den för fiskerättsägarna högsta ekonomiska avkastningen genom att utnyttjas till husbehovs- och fritidsfiske, antingen genom att utarrenderas till en fiskeklubb eller genom försäljning av *fiskekort* eller liknande tillståndsbevis i den omfattning som med hänsyn till delägarnas intressen befinnes lämplig.

För främjande av fisket kan det, vare sig fisket bedrivs av delägarna enligt en viss plan eller helt eller delvis utarrenderas, vara önskvärt med sådana regler för fiskets bedrivande som ofta brukas betecknas som regler om fiskevård, nämligen *bestämmelser om fredningsområden, fredningstider, fångstminimått m. m.* Att här behöva anlita den ordning för antagande av dylika bestämmelser som är fastställd i fiskeristadgan, kan i många fall framstå såsom onödigt omständligt.

Ett främjande av fisket kan underlättas t. ex. genom sådana åtgärder som upprensning av nätställen, notvarp och ryssjeplatser, anläggning av bryggor och båtuppdragningsplatser osv. Ett ofta anfört motiv för bildande av en samorganisation är nödvändigheten att ordna tillsyn över vattnet till skydd mot tjuvfiske och överträdelser av de stadgar som gälla för vattnet. Sådan tillsyn kan — särskilt i trakter med många fiskeintresserade — knappast effektivt ordnas utan tillsättande av en eller flera tillsynsmän att hålla uppsikt över vattnet. Bland fiskevårdsåtgärder i mera inskränkt bemärkelse som kunna vara av stor betydelse må nämnas utplantering av fisk eller fiskyngel (jfr 13 § fiskeristadgan), bortfiskning av s. k. ogräsfisk, anordnande av vilställen, lekbottnar och ev. fiskvägar (särskilt i laxöringsvatten), gödsling av vatten m. m.

Självfallet är det angeläget, att kostnader för åtgärder som nu sagts fördelas rättvist mellan samfliga de fiskevattnensdelägare, som draga nytta härav. Om flertalet delägare äro ense att vidtaga åtgärd som nu sagts, torde *vissa möjligheter böra finnas för dem att få övriga delägare att delta i kostnaden.* Även härutinnan framträder sålunda behovet av en samorganisation.

Även i fall då fisket i ett fiskevatten utnyttjas på ett ur allmän synpunkt tillfredsställande sätt och särskilda fiskevårdsåtgärder ej heller äro påkallade, kan det vara önskvärt med ingripande för att *erhålla en rättvis fördelning av fisket mellan delägarna inbördes.* Ovanligt är icke att delägare i oskiftat fiskevatten ej kunna komma överens om hur de skola utnyttja de olika fiskeplatserna eller att somliga delägare mot de övrigas vilja utnyttja fisket

mer än deras andel i vattnet kan anses berättiga dem till. De flesta gemensamhetsfisken, som inrättats utmed rikets havskuster och som ej utarrenderats, torde ha tillkommit av nu anförda skäl eller sålunda för att reglera förhållandet mellan delägarna i oskiftat vatten. Även i skiftat vatten kan det förekomma, att en ägare — utan att driva fiske annat än på eget område — till skada för de övriga tillgodogör sig en avsevärt större mängd fisk än som är skäligen med hänsyn till värdet av hans lott i förhållande till värdet av fiskevattnet i dess helhet.

Vad hittills sagts har närmast haft avseende å fiskevatten av i lokalt hänseende jämförelsevis begränsad omfattning. Till frågan angående reglering av fisket och fiskevården inom ett helt flodsystem, s. k. flodförvaltning (älvstyrelse, älvförvaltning), vill fiskeristyrelsen återkomma längre fram i denna utredning.

Bör regleringen kunna komma till stånd även för tillgodoseende av andra intressen än delägarnas

Fiskerättskommittén föreslog, såsom ovan anförts, att fiskevårdsområde i vissa fall skulle kunna bildas, även då så kunde anses påkallat av *andra hänsyn än till delägarnas eget bästa*. Inrättandet av ett fiskevårdsområde skulle i dessa fall kunna ske oberoende av delägarnas önskemål, ja t. o. m. i strid med samtliga delägars vilja. Detta skulle först och främst kunna ske om ett fiskevatten i strid med *ett allmänt intresse* till väsentlig del uppenbart *vansköttes* genom alltför hård beskattning eller genom underlåtet utnyttjande av fisket. Därjämte skulle tvångsmöjligheten föreligga, då *särskilda skäl eljest talade härför*. Såsom exempel på dylika särskilda skäl åberopades i motiveringen behov av att iståndsätta fisktomma vatten, trygga en socialt betydelsefull sedvanerätt eller att eljest bereda en viss befolkningsgrupp tillfälle till husbehovsfiske.

Rent principiellt kan det göras gällande, att ett hänsynstagande till de här angivna intressena spränger den naturliga ramen för den lagstiftning som det gäller att här åstadkomma. Eftersom det icke avsetts att lagstiftningen skall gälla andra enskilda fiskevatten än dem som ha flera ägare, måste väl lagstiftningens syfte vara att söka undanröja de svårigheter som förelegat att få till stånd erforderligt samarbete mellan delägarna och få dem att respektera varandras intressen. Om hänsyn till utomstående intressen skola bli avgörande för frågan, huruvida en gemensam reglering skall komma till stånd, torde dessa hänsyn med samma fog kunna åberopas för ett ingripande i fråga om vatten som endast har en ägare. Det kan därför ifrågasättas, huruvida bestämmelser om ingripanden på de särskilda skäl fiskerättskommittén upptog, även om de i och för sig kunna anses ha fog för sig, verkligen höra hemma i en lagstiftning, som avser att främja fisket och fiskevården inom vatten som har flera delägare.

Såsom en allmän anmärkning mot den av fiskerättskommittén föreslagna

utvidgningen kan andragas, att det är angeläget att en lagstiftning på förevarande område så mycket som möjligt mötes av förståelse från delägarnas sida samt att därför det tvångsingripande, som lagstiftningen måste innebära, bör vara tillåtet endast om det är nödvändigt med hänsyn till delägarnas — eller några delägares — bästa. Det är därför av vikt, att ovidkommande hänsyn såvitt möjligt icke spela in vid avgörandet av frågan huruvida en samfällid reglering skall komma till stånd.

Vad särskilt angår de fall, då vanskötsel kan anses föreligga i strid med ett allmänt intresse, synes det kunna ifrågasättas om det icke är lämpligare och åtminstone för de flesta fall tillräckligt att det ingripande som på denna grund kan anses påkallat riktar sig endast mot den eller de delägare, som gjort sig skyldiga till vanskötseln. Möjlighet härtill finnes enligt 30—32 §§ FL. De därstädes angivna förutsättningarna för ingripande äro desamma som kommittén upptog för bildande av fiskevårdsområde tvångsvis på grund av vanskötsel.

Särskilt tveksamt synes vara, huruvida vanskötsel som består i underlåtet utnyttjande av fiskevattnet bör kunna föranleda ett ingripande av nu ifrågavarande slag. För att en reglering här skall ha avsedd verkan torde mestadels erfordras att fisket kan utarrenderas i strid med majoritetens mening. Att sådan utarrendering tvångsvis skall kunna ske synes dock mindre lämpligt.

Det må anmärkas, att de av fiskerättskommittén uppställda förutsättningarna för att vanskötsel skulle kunna föranleda att fiskevårdsområde inrättas äro mycket restriktiva, liksom motsvarande förutsättningar för ett ingripande enligt 30—32 §§ FL. Det kan säkerligen antagas, att dessa förutsättningar endast sällan skulle föreligga. Denna möjlighet till tvångsingripande skulle därför, om man härutinnan följde den utformning reglerna fått i kommittéförslaget, endast mycket sällan kunna komma att tillgripas.

Att företaga ett ingripande på de av kommittén i övrigt anförda särskilda skälen torde få anses såsom ett av förhållandena föga påkallat, alltför kraftigt ingrepp i förfoganderätten till fiskevatten.

I detta sammanhang torde också böra beröras spörsmålet om den här ifrågasatta regleringen bör kunna avse även s. k. *fritt fiske*, d. v. s. fisket i allmänt vatten och det fiske som envar svensk medborgare äger bedriva å enskilt vatten. Fiskerättskommittén besvarade denna fråga nekande.

Att utsträcka samorganisationens funktioner på sätt sålunda angivits torde vara ogörligt redan på den grund, att organisationen till den del den omfattade dylikt fiske skulle sakna delägare. Det kan icke komma i fråga att låta de personer, som ha enskild fiskerätt inom visst vatten, utöva bestämmanderätten över det fiske, som varje svensk medborgare äger bedriva därstädes, ej heller att låta en viss begränsad personkrets bestämma över fisket å allmänt vatten.

Otvivelaktigt kunna emellertid stundom starka skäl åberopas för att exempelvis förbud, som inom visst område med stöd av den här förordade lagstiftningen fastställts att gälla mot användande av vissa fiskemetoder eller mot fångande av fisk å viss tid, bli gällande även i angränsande allmänna vatten. Detta är kanske framförallt fallet vid flodmynningar. Länsstyrelsen torde dock i allmänhet ha möjlighet att komma till rätta med här uppkommande svårigheter genom den befogenhet länsstyrelsen har jämlikt 14 § fiskeristadgan att meddela särskilda bestämmelser om fiskets vård och bedrivande.

Fiskeristyrelsen kommer i enlighet med vad nu anförts till det resultatet, att ändamålet med den här förordade regleringen bör vara att i fråga om vatten, som är oskiftat eller eljest tillhör två eller flera, främja fisket och fiskevården i *delägarnas* gemensamma intresse och reglera förhållandet mellan dem.

Benämningen fiskeområde

Styrelsen vill här upptaga det terminologiska spørsmålet vilken benämning¹ den nu ifrågasatta regleringsformen bör ha. Benämningen *gemensamhetsfiske* är såsom i tidigare sammanhang uttalats föga lämplig, då den leder tanken på att fisket inom fiskevattnet kommer att drivas av delägarna gemensamt. Å andra sidan har mot den benämning som förekommit i de båda föregående förslagen, nämligen *fiskevårdsområde*, riktats bl. a. den anmärkningen, att den är ägnad att alltför starkt framhäva fiskevårdssynpunkten utan att tillräckligt beakta att syftet med regleringen ej behöver vara några direkt fiskevårdande åtgärder (t. ex. kustfiske med ålbottengarn). Även om modern fiskevård — på motsvarande sätt som t. ex. »skogsvård» och »skogskötsel» — främst åsyftar ett bättre ekonomiskt utbyte av näringen och som sin främsta arbetsmetod sätter ett planmässigt bedrivande av beskattningen — torde dock ordet fiskevård ännu på sina håll leda tanken närmast på fiskevårdsåtgärder i mera traditionell och inskränkt bemärkelse, såsom fiskodling och fredningsbestämmelser. Man bör därför enligt styrelsens mening hellre välja en benämning med mera allmän syftning. Benämningar som tidigare varit på tal äro fiskeområde eller fiskeriområde. Mot ordet *fiskeområde* har emellertid anmärkts, att detta ord förekom i 1900 års fiskeristadga som benämning för ett begrepp, vars betydelse i lagtekniskt avseende väsentligt avvek från det varom nu är fråga. Benämningen *fiskeriområde* ansågs redan under förarbetena till GemL vara alltför snarlik förstnämnda uttryck för att vara lämplig. 1900 års fiskeristadga har emellertid fr. o. m. den 1 januari 1955 ersatts av en ny, där denna term ej användes. Med hänsyn härtill torde invändningen mot benämningarna fiskeområde eller fiskeriområde ha förlorat sin bärkraft. Av dessa båda benämningar anser styrelsen fiskeområde vara att föredraga framför fiskeriområde.

Förutsättningarna för bildande av fiskeområde

I fråga om förutsättningarna för bildande av fiskeområde knyter sig huvudintresset till frågan vilka krav på anslutning från delägarna som bära fordras.

Innan denna fråga närmare behandlas skall dock understrykas, att *beslutanderätten huruvida fiskeområde skall bildas ytterst bör tillkomma myndighet*. Detta innebär reellt sett ingen nyhet i förhållande till vad som gäller i fråga om inrättande av gemensamhetsfiske. Beslut av delägarna att sådant fiske skall komma till stånd skall nämligen fastställas endast om med hänsyn till fiskevattnets gränser och omfattning samt förhållandena i övrigt sådant fiske finnes bära inrättas. Fiskerättskommittén uppställde en liknande förutsättning beträffande inrättande av fiskevårdsområde. Det kan vara anledning att redan i detta sammanhang betona denna skyldighet från myndighets sida att pröva saken. Prövningen skall avse förutom frågan om lämpligheten av att området bildas jämväl en kontroll att något orättmätigt intrång i enskildas rätt icke sker.

De i *lagen om gemensamhetsfiske* uppställda kraven på anslutning från delägarnas sida för bildande av ett gemensamhetsfiske äro stränga. I fråga om fiskevatten som är i sin helhet oskiftat fordras ju, att beslutet biträdes av mer än hälften av samtliga delägare och att dessa tillika företräda mer än hälften av samtliga delägars rösttal. I fråga om annat fiskevatten erfordras, att beslutet biträdes av minst två tredjedelar av samtliga delägare och att dessa tillika företräda minst två tredjedelar av samtliga delägars rösttal. Enligt *fiskerättskommitténs förslag* skulle — bortsett från de fall då fiskevårdsområde skulle kunna inrättas oberoende av delägarnas vilja — fordras enkel majoritet efter huvudtalet, vare sig fråga var om skiftat eller oskiftat vatten.

Såsom förut anförts torde de stränga reglerna i GemL ha varit en starkt bidragande orsak till att lagen fått en så liten tillämpning. Vill man undvika att en lagstiftning om fiskeområde går samma öde till mötes, torde det därför vara nödvändigt att lätta på dessa regler. Det vill också synas som om detta skulle kunna ske utan åsidosättande av behörig hänsyn till enskilda delägare.

Vid bedömande av frågan vilken majoritet som bör fordras måste enligt styrelsens mening bl. a. beaktas, att bildande av ett fiskeområde i och för sig icke behöver innebära något särskilt betydelsefullt ingrepp mot den enskilde fiskevattnensdelägaren. Bildande av ett fiskeområde kanske endast är föranlett av önskemålet att vissa delägare åläggas den inskränkning i fisket, som är motiverad av hänsyn till övriga ägares fullt berättigade intressen. För syftet med fiskeområdet kan det i ett sådant fall vara tillräckligt med en föreskrift om beskaffenheten och antalet av de redskap varjedelägare får begagna. För en lojal delägare behöver en sådan föreskrift icke innebära någon inskränkning i det sätt varpå han förut utövat sitt fiske. Däremot

kan naturligtvis t. ex. ett beslut om utarrendering av fisket eller om upp- tagande av dryga avgifter från delägarna innebära ett väsentligt ingrepp.

Enligt fiskeristyrelsens mening är det därför berättigat att uppställa jäm- förelsevis *små krav på anslutning* från delägarnas sida *i fråga om* beslutet om *bildande* av fiskeområdet *men* genom krav på *kvalificerad majoritet för åtgärder av mera ingripande art* söka tillse att tillräcklig hänsyn tages till delägarnas vilja.

Vad till en början angår *fiskevatten som är i sin helhet oskiftat*¹ må erinras, att redan för inrättande av gemensamhetsfiske fordringarna äro mindre stränga än beträffande annat vatten. Det räcker sålunda enligt GemL med *enkel* majoritet efter huvudtal och delaktighetstal.

Uppenbarligen finnas också goda skäl att ha *mildare krav på anslutning* från delägarnas sida, *när det gäller oskiftade vatten*. Liksom i varje annat fall, då viss egendom tillhör två eller flera gemensamt, måste envar delägare ha anspråk på att egendomen förvaltas på ett tillfredsställande sätt. Om delägarna ej kunna enas om förvaltningen, är det i ett ordnat samhälle nödvändigt, att lagstiftningen ger bestämmelser om huru det skall förfaras med egendomen. Dylika regler finnas också flerstädes i svensk lagstiftning. I fråga om fiske eller annan rättighet, som tillhör en enda fastighet, ägd av flera personer, skall samäganderättslagen tillämpas; där föreskrives bland annat, att om delägarna ej kunna enas om egendomens förvaltning eller nyttjande, domstol på ansökan av delägare kan förordna god man. I fråga om mark och annan rättighet, samfällad för flera fastigheter, finnas regler i lagen om förvaltning av bysamfälligheter och därmed jämförliga samfällda ägor och rättigheter. Denna lag, som skulle ha varit tillämplig även i fråga om oskiftat fiske därest ej särskilt stadgande om sådant fiske funnits i 24 § FL (jfr 16 § bysamfällighetslagen), stadgar, att om delägarna ej kunna träffa överenskommelse om förvaltningen efter majoritetsbeslut enligt närmare angivna föreskrifter, envar delägare äger påkalla att sam- fälligheten ställes under förvaltning av god man. Den bestämmelse som nu blir avgörande är nyssnämnda stadgande i FL. Detta stadgande, liksom dess motsvarighet i 10 § i 1896 års fiskerättslag, bygger på tanken, att samtliga delägare skola ha medinflytande vid förvaltningen. Om delägarna icke kunna enas om hur fisket skall bedrivas, har envar av dem rätt att hos dom- stol begära föreskrifter om hur fisket må nyttjas.

Genom hänvändelse till domstol kan således redan nu en delägare i oskiftat fiskevatten få till stånd flera av de åtgärder som kunna föreskrivas jämlikt GemL och som även avses skola kunna vidtagas inom ramen för ett fiskeområde.

Det kan därför ej innebära något principiellt avsteg från gällande rätt, om samtycke från endast en delägare i oskiftat fiskevatten skulle vara till-

¹ I fortsättningen benämnt »oskiftat vatten». Härunder inbegripas även de servitutträtter som i 24 § FL betecknas såsom »annat fiske som är samfällt för två eller flera fastigheter».

räckligt för inrättande av fiskeområde med de funktioner om vilka domstol kan bestämma med stöd av 24 § FL.

Det må framhållas att domstol vid meddelande av föreskrifter enligt detta lagrum har rätt vidsträckta möjligheter. Domstolen kan sålunda fastställa en fiskeriplan eller meddela föreskrift att ingen delägare får utsätta mer än ett visst antal redskap, att fiskeplatserna skola cirkulera mellan delägare enligt bestämd turordning, att visst område skall vara fredat för fiske etc., ja t. o. m. att viss delägare ej må fiska med mer än ett bestämt antal redskap annat än på villkor att han betalar en avgift till en gemensam fiskevårdskassa. (Se härom närmare propositionen nr 60/1950 s. 114, 189 och 228).

Fiskerättskommittén upptog icke i sitt förslag någon bestämmelse om möjlighet att domstolsvägen erhålla föreskrifter för oskiftat vatten. Departementschefen ansåg emellertid, att i avbidan på att frågan om fiskevårdsområden löstes, denna möjlighet borde bibehållas.

Det må anmärkas, att även om kommitténs förslag till bestämmelser om fiskevårdsområde genomförts, ett stort behov likväl funnits av ett stadgande, motsvarande nämnda bestämmelse i 24 § FL. Enligt förslaget hade visserligen en delägare möjlighet att mot flertalet övriga delägares vilja få till stånd ett fiskevårdsområde men detta gällde endast i fall då viss kvalificerad art av vanskötsel eller eljest särskilda skäl förelågo. En delägare skulle sålunda icke ha haft möjlighet att få till stånd någon reglering av fiskeförhållandena endast för att han kunde påvisa, att övriga delägare gjorde sig skyldiga till alltför hård beskattning av fiskbeståndet. Det fordrades, att det var fråga om uppenbar vanskötsel, ja icke ens detta var tillräckligt, utan vanskötseln skulle dessutom vara sådan, att den kunde anses strida mot ett allmänt intresse. Ytterligare är att märka, att icke heller den starkaste minoritet efter huvudtalet skulle kunna få någon reglering till stånd, om vanskötsel åberopades, så länge som vanskötseln icke var av den sålunda angivna karaktären. Ätminstone skulle detta gälla, därest de uppställda förutsättningar för ett tvångsvis genomförande av ett fiskevårdsområde tolkades enligt fiskerättskommitténs motivering; stöd saknas nämligen däri för den slutsatsen, att förefintligheten av en stark minoritet bland delägarna till förmån för bildande av ett fiskevårdsområde skulle kunna betraktas såsom ett särskilt skäl för inrättande av ett fiskevårdsområde även mot allas eller flertalets vilja.¹

Tydligt är alltså, att en lag om fiskeområde icke kan, i enlighet med vad departementschefen 1950 förutsatte, ersätta möjligheten att hos domstol begära föreskrifter om fiskets nyttjande, med mindre vederbörande myndighet enligt lagen skall kunna besluta om inrättande av fiskeområde på begäran endast av *en* delägare.

Övervägande skäl tala sålunda för att *i ett oskiftat fiskevatten varje del-*

¹ Jmfr, i fråga om 1943 års betänkande, ovan s. 26.

ägare skall ha möjlighet att framtvinga fiskeområde — med den reservation som ligger i den förut angivna förutsättningen att vederbörande myndighet skall anse det lämpligt att fiskeområde kommer till stånd.

Av vad förut sagts följer dock, att man inom ett sålunda framtvingat fiskeområde endast bör kunna meddela föreskrifter, huru fisket må nyttjas (jämför 24 § FL samt den i 21 § GemL gjorda beskrivningen av innehållet i sådan plan för fiskets bedrivande som i nämnda lag avses). Inom ramen för ett fiskeområde, som tillkommit på begäran av en minoritet, böra sålunda kunna meddelas i huvudsak endast föreskrifter om beskaffenheten och antalet av de redskap som varje delägare må begagna vid fisket, den ordning, i vilken delägarna må använda de olika fiskeplatserna, avsättande av fredningsområden, förbud mot fångande av fisk under viss storlek, liksom väl även märkning av båtar och utestående fiskeredskap. Längre än nu sagts bör ett dylikt fiskeområdes funktioner ej få sträcka sig. Praktiskt sett torde detta innebära, att inom ett sådant fiskeområde delägarna ej må kunna förpliktas att utgiva tillskott i penningar, varor och arbete samt att utarrendering eller annan upplåtelse av fisket ej må kunna ske. För att fiskeområdets funktioner skola omfatta även utgivandet av tillskott och upplåtelse av fisket bör uppställas krav på majoritet bland delägarna. Till frågan vilken majoritet som här bör fordras återkommer fiskeristyrelsen längre fram.

Enär rikets fiskevatten i mycket stor utsträckning äro oskiftade, kan det förväntas, att möjligheten att för oskiftat vatten lätt få till stånd ett fiskeområde i den enklare formen kommer att få stor betydelse. Icke minst torde denna form för fiskeområde kunna lämpa sig i saltsjön. Det må nämnas, att när fråga uppkommit om inrättande av gemensamhetsfiske i saltsjön, det önskemål som aktualiserat frågan i allmänhet varit antingen att få till stånd en utarrendering av ett fiskevatten för delägarnas gemensamma räkning eller att åstadkomma en uppdelning av ett oskiftat fiskevatten i lotter mellan delägarna. Önskemål om särskilda åtgärder av fiskevårdskaraktär ha däremot i allmänhet ej framförts av delägarna.

Fiskeristyrelsen övergår härefter till frågan vilka krav på anslutning bland delägarna som böra uppställas för inrättande av fiskeområde med avseende å *vatten som ej är i sin helhet oskiftat*.

Häri inbegripas dels fall då fiskevattnet i sin helhet eller till viss del är uppdelat i lotter med var sin ägare, dels fall, då ingen delägare äger viss bestämd lott men å andra sidan ej heller andel i vattnet i dess helhet utan endast i viss del därav, t. ex. då en sjö tillhör två eller flera skifteslag men vattnet icke är uppdelat inom skifteslagen.¹

Möjligen skulle det kunna göras gällande, att om problemet ses ur rent praktisk synpunkt det icke finns någon anledning att göra skillnad mellan

¹ I den följande framställningen betecknas för enkelhetens skull samtliga dessa fall med uttrycket »skiftat fiskevatten».

skiftat och oskiftat vatten, eftersom även den som äger en till gränserna bestämd lott i ett fiskevatten har möjlighet att genom fiske uteslutande i sin lott tillgodogöra sig en oskäligen stor andel av fisken i hela vattnet. Emellertid är det givet, att andelsägaren genom att han kan fiska överallt i fiskevattnet har ändå större möjligheter än ägaren av den avgränsade lotten att inkräkta på de övrigas intressen.

Det synes styrelsen som om någon rätt för en ensam delägare att framtinga ett fiskeområde knappast kan vara försvarbar i andra fall än då det verkligen kan påvisas, att någon delägare i nyssnämnda hänseende förfarit illojalt mot de övriga eller eljest fiskbeståndet till men för dem uppenbarligen utsatts för alltför hård beskattning. Att påvisa detta torde dock vara möjligt endast i vissa undantagsfall. På grund härav och då det är av vikt att lagstiftningen icke uppfattas såsom ett onödigt långtgående tvång, torde det vara lämpligast att för en samfällad reglering av fisket och fiskevården i skiftat fiskevatten alltid kräva en icke alltför obetydlig anslutning bland delägarna.

Orsaken till att vid tillämpningen av GemL den erforderliga majoriteten icke kunnat ernås torde i ej ringa mån ha varit det förhållandet att *delägare* av bristande intresse för fisket eller av annan orsak *uteblivit från det förrättningsammansammantråde*, då delägarna skolat fatta beslut om inrättandet. 1943 års förslag liksom fiskerättskommitténs förslag byggde i anledning härav på den principen att delägare, som vederbörligen kallats till förrättningsammansammantråde men icke lät sig avhöra, skulle anses ha biträtt ansökningen om bildande av fiskevårdsområde. I de fall, då beslut skulle kunna meddelas utan förrättningsammansammantråde, skulle likaledes en delägare, som — ehuru delgiven ansökningen — icke svarade därpå, anses ha biträtt densamma. Fiskeristyrelsen ansluter sig till den ståndpunkt som härutinnan intagits i de tidigare förslagen såtillvida, att styrelsen icke anser, att delägare som ej låter sig avhöra skall anses ha motsatt sig ansökningen. Däremot finner styrelsen det vara mindre väl förenligt med vad som gäller på andra liknande områden av rättslivet, att sådan delägare skall anses ha biträtt ansökningen. Detta skulle säkerligen i åtskilliga fall leda till egendomliga resultat. Om exempelvis inom ett ifrågasatt fiskeområde finnas 10 delägare, av vilka endast 4 komma tillstädes vid en förrättning, skulle, under förutsättning att enkel majoritet efter huvudtalet fordrades för att fiskeområdet skulle inrättas, frågan härom, såvitt på delägarna ankom, vara avgjord redan vid sammansammanträdet början. De 4 närvarande skulle ju under alla förhållanden vara »överröstade» av de 6 uteblivna. Mera tillfredsställande är enligt styrelsens mening, att de delägare som ej låta sig avhöra anses ha nedlagt sina röster. Skall fiskeområdets bildande föregås av förrättning, bör sålunda omröstning ske på vanligt sätt mellan dem som äro närvarande. Om förrättning ej skall hållas, bör den ståndpunkt vara avgörande som intages av flertalet av dem som verkligen tillkännagivit sin mening i frågan genom att under-

skriva ansökningen eller inkomma med svar därå. — Naturligtvis skola delägarna i samband med att föreläggande meddelas dem att svara å ansökningen eller med att de kallas till förrättning underrättas om den påföljd för vilken de sålunda utsätta sig genom att ej svara å ansökningen eller att ej infinna sig till förrättningen.

Då det gäller att i övrigt avgöra *hur stor majoritet som skall vara nödvändig* kan, i enlighet med vad departementschefen anfört, en uppmjukning av fiskerättskommitténs krav på anslutning från halva antalet delägare diskuteras. Det kan stundom inträffa, att en majoritet efter huvudtalet står emot en majoritet som efter andelstal förfogar över större delen av fisket i området. Det synes motiverat, att — såsom departementschefen antytt — även en majoritet efter delaktigheten får möjlighet att framtinga ett fiskeområde. Departementschefen har emellertid även uttalat, att majoriteten möjligen i båda fallen borde vara på visst sätt kvalificerad. En dylik kvalificering kan tänkas ske på två sätt. Antingen kan man i båda fallen öka fordran på majoritetens storlek, t. ex. till två tredjedelar. Eller också kan man föreskriva, att en enkel majoritet efter den ena grunden skall vara tillräcklig endast om den innefattar en viss mindre del, t. ex. en tredjedel, enligt den andra beräkningsgrunden. Enligt styrelsens mening synes emellertid någon kvalificering av majoriteten knappast erforderlig, utan den lämpliga avvägningen av frågan, hur stora krav som böra ställas på ägarnas samtycke, synes vara att *antingen en enkel majoritet efter huvudtalet eller en enkel majoritet efter delaktigheten* enar sig om att ett fiskeområde skall komma till stånd.

Emellertid är det tydligt, att detta krav på anslutning bland delägarna är alltför ringa för att fiskeområdets funktioner skola avse även uttagande av tillskott från delägarna i form av penningar, varor eller arbete eller utarrendering av fisket eller annan upplåtelse därav. Frågan, hur stor ytterligare anslutning bland delägarna som härutinnan bör fordras, kommer fiskeristyrelsen att behandla nedan. Det anförda innebär emellertid, att ett fiskeområde, som avser skiftat vatten och som i enlighet med den nyss förordade regeln framtingats av halva antalet delägare eller av delägare som företräda minst halva delaktighetstalet, kan få samma funktioner som ett av endast en delägare framtingat fiskeområde, avseende oskiftat vatten.

Måhända vågar man antaga, att sedan väl ett fiskeområde — avseende vare sig oskiftat eller skiftat vatten — kommit till stånd, låt vara med de mera inskränkta funktionerna, därigenom åstadkommits en viss bas för ytterligare samarbete mellan delägarna i fiskets och fiskevårdens intresse. Om det på grund av motstånd bland delägarna visar sig omöjligt att genast få till stånd ett fiskeområde med mera vidsträckta funktioner, kan det sålunda kanske vara lämpligt att till en början inrätta ett fiskeområde i den enkla formen. Sedan denna prövats en tid och vunnit delägarnas förtroende, kan det vara skäl att undersöka, om icke därefter anslutning bland delägarna kan vinnas för att giva fiskeområdet vidgade befogenheter.

Om det på grund av bristande anslutning från delägarnas sida är omöjligt att få till stånd ett fiskeområde t. ex. för en sjö som tillhör två eller flera skifteslag, kan det vara anledning undersöka om icke varje skifteslags vatten kan utgöra ett fiskeområde för sig. Redan härigenom kan mycket vinnas för fisket och fiskevården, om också icke allt, som skulle ha kunnat ernås om hela sjön bildat ett enda fiskeområde. Därjämte kunna måhända de sålunda bildade områdena utgöra en grundval för inrättande framdeles av ett för hela sjön gemensamt fiskeområde.

Förutsättningarna för utarrendering eller annan upplåtelse av fisket

De ovan föreslagna villkoren beträffande anslutning bland delägarna för inrättande av fiskeområde få — även beträffande skiftat vatten — anses förhållandevis liberala. Däremot böra såsom tidigare framhållits uppställas skärpta krav på anslutning, då det gäller åtgärder av särskilt ingripande art.

Till sådana åtgärder får först och främst räknas *upplåtelse av fisket*, exempelvis på arrende eller genom fiskekort eller andra s. k. sär tillstånd. Det må här inskjutas, att hinder uppenbarligen ej bör möta mot upplåtelse till delägare.

Fiskerättskommittén anförde, att det stundom kunde vara tveksamt var gränsen skulle anses gå mellan arrende och sär tillstånd. Enligt kommitténs mening borde såsom *arrende* betecknas en upplåtelse av rätt att inom ett visst område fiska med ensamrätt eller i varje fall utan skyldighet att där samtidigt tåla utövande av annat fiske än husbehovsfiske från upplåtarens sida. Arrende kunde avse antingen alla slag av fisk eller endast visst eller vissa fiskslag och kunde gälla för hur kort tid som helst, t. ex. en dag eller en vecka. — Med *sär tillstånd* avsåges till skillnad härifrån en upplåtelse av fiskerätt med skyldighet att tåla, att upplåtaren själv utövade eller till annan upplåte enahanda rätt. Tillämpat på oskiftat fiskevatten bleve alltså en upplåtelse av fiskerätt hänförlig till sär tillstånd, så snart någon annan finge bedriva samma slags fiske inom samma del av fiskevattnet.

Enligt GemL fordras för *utarrendering* av fisket beträffande vatten, som är i sin helhet oskiftat, mer än hälften och i fråga om annat vatten mer än två tredjedelar av samtliga delägars rösttal (beräknat efter delaktigheten). Bestämmelser om upplåtelser genom *sär tillstånd* saknas.

1943 års förslag upptog en bestämmelse, att stadgarna för fiskevårdsområdet finge innehålla att fisket, helt eller delvis, finge upplåtas på arrende samt att sär tillstånd till fiske kunde beviljas inom fiskevårdsområdet. I stadgarna finge ej föreskrivas att fiske skulle upplåtas på arrende med mindre förslag därom biträtts av delägare som företrädde beträffande fiskevatten som vore i sin helhet oskiftat mer än hälften och i fråga om annat fiskevatten minst $\frac{2}{3}$ av samtliga delägars rösttal. Beviljande av sär tillstånd skulle däremot icke kräva kvalificerad majoritet. Anledningen härtill angavs vara att den som erhållit sär tillstånd endast fick rätt att utöva visst fiske utan att i motsats till en arrendator utesluta fiskevattensägarna från möjlighet att fortfarande bedriva fiske i vattnet. Utredningsmannen påpekade, att dylika upplåtelser brukade förekomma i fiskevårdsföreningar.

I några *remissyttranden* över 1943 års förslag uttalades att samma krav på kvali-

ficerad majoritet bland delägarna som föreslagits för beslut om utarrendering av fiskeborde gälla med avseende å beslut om upplåtelse av sär tillstånd för fiske.

Fiskerättskommittén, som ju som regel föreslog rösträtt efter huvudtal, anförde, att enär utarrendering och upplåtelse av sär tillstånd kunde väsentligt eller stundom helt och hållet betaga den enskilde fiskevattensägaren möjligheten att själv utöva fiske i sitt vatten, det syntes skäligt att besluten i sådana frågor skulle fattas efter andra regler än de vanliga. Samma normer borde i detta hänseende gälla vare sig beslutet avsåge utarrendering eller upplåtelse av sär tillstånd. Kommittén anförde vidare:

»Omröstningen bör härvid enligt kommitténs uppfattning icke ske efter huvudtalet utan efter *delaktigheten* i fiskevårdsområdet. Det synes tillräckligt att endast ta hänsyn till de i omröstningen deltagande. Framhållas må, att om icke annat föreskrives i stadgarna, obegränsad röstning med fullmakt skall kunna äga rum. Med hänsyn till de nämnda frågornas stora vikt bör som regel *kvalificerad majoritet* (minst $\frac{2}{3}$ av de i omröstningen deltagande delägarnas rösttal efter *delaktigheten*) fordras för besluts fattande. Denna regel har dock ej ansetts böra gälla ovillkorligt. I vissa fall kan fiskevårdsområde komma att bildas i huvudsakligt syfte att åstadkomma utarrendering av fiskevattnet eller att skapa ett s. k. kortfiskevatten. För att icke delägarna skola kunna förhindra att detta syfte vinnes föreslår kommittén att länsstyrelsen skall kunna i visst fall förordna om utarrendering och upplåtelse av sär tillstånd, även om föreskriven majoritet bland delägarna icke föreligger, försåvitt nämligen länsstyrelsen med hänsyn till syftet med fiskevårdsområdets bildande finner sådant påkallat. Naturligt är, att denna möjlighet bör tillgripas endast i trängande undantagsfall.

För att bereda ytterligare skydd åt enskilda delägare i ett fiskevårdsområde föreslår kommittén vidare, att delägare, som menar att beslut om upplåtelse av fiskerätt fattats i strid med de nyss angivna bestämmelserna om kvalificerad majoritet, bör äga rätt att överklaga beslutet hos länsstyrelsen. Det sagda gäller närmast om principiella beslut, att dylik upplåtelse skall få ske. Klagorätt bör emellertid föreligga även beträffande beslut om antagande av arrendeanbud, ehuru något krav på viss särskild röstövertikt ej ansetts böra uppställas för dylika beslut.»

Vid *remissbehandlingen* av kommittéförslaget anförde *förvaltningsutskottet i Älvsborgs läns södra hushållningssällskap*, att enkel majoritet efter huvudtalet borde vara tillräcklig då fråga vore om utlämnande av fiskekort med begränsad räckvidd, t. ex. för mete och annat krokfiske under sommarsäsongen. Dylika fiskekort försåldes allmänt av de fiskevårdsföreningar som nu funnes i länet. Därigenom finge föreningarna inkomster till sin verksamhet, varjämte tjuvfisket i hög grad motverkades. *Kalmar läns fiskevattensägareförbund* avstyrkte förslaget att länsstyrelsen oavsett delägarnas vilja skulle kunna besluta om utarrendering eller beviljande av sär tillstånd. Förbundet framhöll bl. a., att med en extrem tolkning av kommitténs förslag

intet hinder syntes möta att inrätta fiskevårdsområde endast för att därmed tillgodose sportfiskeintressena på en ort.

Föredragande departementschefen sade sig anse det tveksamt om länsstyrelsen borde ha befogenhet att besluta om dylik tvångsupplåtelse.

Fiskeristyrelsen anser anledning saknas att i denna fråga göra någon åtskillnad mellan olika slag av upplåtelser.¹ Vare sig upplåtelsen sker med ensamrätt eller ej, med eller utan avgift, torde — liksom enligt 24 § FL — samma krav på samtycke från delägarna böra uppställas. Upplåtelser genom sär tillstånd kunna ju företagas i så stor utsträckning, att de sammanlagt omfatta så gott som allt fisket. Härtill kommer, att gränsen mellan utarrendering och andra upplåtelser är flytande.

Alldeles oavsett den ståndpunkt, som finnes böra intagas i frågan om rösträtten inom ett fiskeområde i allmänhet skall utövas efter huvudtal eller delaktighetstal, anser fiskeristyrelsen i likhet med fiskerättskommittén, att *vid avgörande av frågor, huruvida utarrendering eller annan upplåtelse skall äga rum, röstning skall ske efter delaktigheten*. Att här låta omröstning ske efter huvudtalet är med hänsyn till frågornas stora ekonomiska betydelse ej rimligt.

Beträffande *frågan i vad mån majoriteten skall vara kvalificerad* anser fiskeristyrelsen i motsats till fiskerättskommittén anledning saknas att frångå den i GemL uppställda principiella regeln för vatten som i sin helhet är *oskiftat*. Beträffande sådant vatten bör sålunda *enkel majoritet* vara tillräcklig.

I övriga fall bör åtminstone *i regel* fordras *två tredjedels majoritet* i enlighet med GemL och fiskerättskommitténs förslag. Emellertid äro till sistnämnda fall hänförliga även de fall då ingen delägare äger någon bestämd lott men å andra sidan ej heller har andel i hela vattnet. En sjö hör exempelvis till två eller flera skifteslag, men vattnet är ej skiftat inom de olika skifteslagen. Utgjorde vart och ett av dessa skifteslag ett fiskeområde för sig, skulle utarrendering av hela sjön kunna ske, om det funnes *enkel majoritet inom varje skifteslag*. Samma förutsättning synes då böra gälla, om hela sjön utgör ett enda fiskeområde. En regel härom bör därför i detta fall uppställas såsom ett alternativ till regeln om två tredjedels majoritet inom fiskeområdet i dess helhet.

Vid tillämpningen av de nu förordade majoritetsreglerna synes man böra använda den princip, som ovan föreslagits i fråga om anslutning bland delägarna för inrättande av fiskeområde i skiftat vatten, nämligen att medräkna endast delaktighetstal som företrädes av de i omröstningen deltagande delägarna. Delägare som lämnats tillfälle deltaga i beslutets fattande men ej låter sig avhöra skall sålunda anses ha nedlagt sin röst. Detta överensstämmer med fiskerättskommitténs förslag på denna punkt.

¹ Jmfr till det följande särskilt yttrande av herr Boo nedan s. 101 f.

Den av fiskerättskommittén föreslagna *möjligheten för den beslutande myndigheten att oberoende av delägarnas vilja besluta om upplåtelse* av fiskerätt bör enligt fiskeristyrelsens mening *icke genomföras*. En dylik möjlighet får säkerligen anses som ett alltför långtgående ingrepp i delägarnas bestämmanderätt. Behovet av en sådan befogenhet för myndigheten minskar avsevärt, om man liksom fiskeristyrelsen men i motsats till fiskerättskommittén intager den ståndpunkten att en lagstiftning av ifrågavarande slag skall tillgodose endast delägarnas gemensamma bästa och reglera förhållandet mellan dem.

I vissa remissyttranden över fiskerättskommitténs förslag uttalades, att bestämmelser borde införas därom att *därest fråga om utarrendering uppkomme, företräde skulle lämnas åt det yrkesmässiga fisket*. Den meningen torde icke heller sakna anhängare att om upplåtelse av fiskerätt anses böra ske, *fritidsfiskets intressen* genom lagbestämmelser böra tillgodoses på ett eller annat sätt (jfr 3 § KK den 8 juni 1951 ang. förvaltningen av kronans fisken jämte tillämpningsföreskrifter). Fiskeristyrelsen finner emellertid att delägarnas bestämmanderätt icke bör bindas genom föreskrifter av sådan art. Så långt möjligt är böra sådana bestämmelser undvikas, som kunna vara ägnade att försvåra tillkomsten av fiskeområden.

Med hänsyn till den vikt frågan om upplåtelse av fisket har bör denna fråga avgöras redan i samband med fiskeområdets bildande.

Delägarnas skyldighet att utgiva tillskott och avstå från inkomst

Ovan (s. 44) ha givits exempel på åtskilliga kostnadskrävande åtgärder i fiskets och fiskevårdens intresse, som kunna bli aktuella inom ett fiskeområde, t. ex. utplantering av fisk eller fiskyngel, upprensning av notvarp samt fiskebevakning. Dessutom kan åtminstone inom större fiskeområden den löpande förvaltningen förorsaka vissa utgifter. En annan utgift kan uppkomma, därest fisket upplåtes, nämligen kostnad för tryckning och distribution av fiskekort m. m.

Är fisket upplåtet på arrende eller annorledes, böra de utgifter som sålunda kunna förekomma naturligen täckas ur den avgift som nyttjanderätts-havaren erlägger. I annat fall måste medel erhållas genom tillskott från delägarna.

Det är emellertid nödvändigt att man vid lagens utformning söker tillse, att delägarna ej må kunna över hövan betungas samt att delägarna redan vid områdets bildande skola kunna överblicka vilka ekonomiska förpliktelser som komma att åläggas dem. Är lagstiftningen bristfällig på denna punkt, kan lätt uppkomma obenägenhet hos fiskevattensägare att ansluta sig till ett ifrågasatt fiskeområde. Förhållandevis stränga krav böra också uppställas på anslutning bland delägarna för att sådana förpliktelser skola kunna åläggas dem.

Beträffande *skyldigheten att lämna tillskott i penningar, varor eller arbete* stadgas i 28 § *GemL*, att tillskott ej må åläggas delägare som ej biträtt beslut därom. *Fiskerättskommitténs förslag* innehöll i 36 § en föreskrift, att denna skyldighet skulle regleras i stadgarna. I motiven uttalades, att maximibeloppet för den årliga avgiften borde anges i stadgarna. Den enda restriktionen var i övrigt, att ingen som ej bedrev fiske i fiskevattnet skulle kunna åläggas att lämna tillskott.

I fråga om *användningen av influten avkastning* föreskrives i 19 § *GemL*, att behållen arrendeavgift skall fördelas efter delaktigheten om ej delägarna besluta att använda avgiften till åtgärder för fiskets främjande. I 28 § heter det, att ej må annorledes än genom enhällig överenskommelse mer än hälften av influten avgift anvisas till dylika åtgärder. — *Fiskerättskommittén* föreslog följande bestämmelser (41 §): Inkomsten må användas till bestridande av kostnader, vilka föranledas av fiskevårdsområdets förvaltning. Dock må inkomst icke fonderas eller användas till mera omfattande åtgärd som ej är föreskriven i stadgarna, med mindre beslutet biträtts av delägare med mer än hälften av de i omröstningen deltagande delägarnas rösttal, beräknat efter delaktigheten i fiskevårdsområdet. I den mån över inkomsten ej förfogas på sätt nu sagts, skall den fördelas mellan delägarna efter delaktigheten. — Till ledning för bedömande om en åtgärd skulle anses vara av större omfattning eller ej angavs i motiven, att en åtgärd åtminstone under vissa förhållanden finge betecknas som mera omfattande, om kostnaderna för dess genomförande överstege hälften av fiskevårdsområdets inkomster under året.

Vad först beträffar *skyldigheten att utgiva tillskott* synes man böra upptaga den av kommittén föreslagna regeln att tillskott ej får åläggas någon som ej bedriver fiske inom fiskeområdet. Detta innebär bl. a., att om fisket i dess helhet utarrenderas, delägare ej kan förpliktas utgiva tillskott. Vidare bör gälla, att tillskott ej får åläggas delägarna, med mindre föreskrift härom upptages i stadgarna. För att sådan bestämmelse skall få meddelas böra uppställas vissa krav på anslutning bland delägarna. Det synes styrelsen som om härvidlag bör fordras, att mer än hälften av delägarna giva sitt samtycke *samt* att dessa företräda mer än hälften av delaktighetstalet. Liksom eljest bör vid omröstningen delägare som kallats men ändock underlåter att delta i omröstningen, anses ha nedlagt sin röst. — Ytterligare bör utsägas att stadgarna skola innehålla föreskrift om det maximibelopp, som delägarna må kunna förpliktas tillskjuta. Det hade även varit önskvärt om i lagen hade kunnat — antingen i siffror eller såsom viss procentuell del av delägarnas beräknade årliga inkomst av fisket — angivas det högsta tillskott som genom stadgarna kunde åläggas delägarna. Uppenbarligen är det emellertid svårt att här giva en generell regel. Ett fastställande i lagen av ett fixt belopp för det högsta årliga tillskottet torde vara ogörligt redan med hänsyn till de stora variationer, som kunna föreligga i fråga om fiskeom-

rådets storlek. Att redan vid fiskeområdets inrättande kunna beräkna inkomsten av fisket inom fiskeområdet lär vara hart när omöjligt. Det får i stället förutsättas, att länsstyrelsen vid sin prövning av ärendet noga beaktar, att minoriteten ej oskäligt betungas. Tillskott torde normalt ej behövas annat än under de första åren, och en eventuell skyldighet att lämna tillskott kan redan i stadgarna tidsbegränsas.

Det må här också understrykas, att den enskilde delägaren kan göra sitt samtycke i fråga om fiskeområdets bildande beroende av att tillskottet icke överskrider viss gräns eller eventuellt att tillskott icke alls skall förekomma.

Vad därefter angår *rätten för fiskeområdet att innehålla avkastning* bör i lagen utsägas att stadgarna skola angiva den högsta andel som får innehållas. Dessutom bör i lagen angivas den yttersta möjligheten för delägarnas ekonomiska förpliktelser gentemot fiskeområdet; denna högsta gräns finner fiskeristyrelsen skäligen böra bestämmas till hälften av den löpande nettoavkastningens årliga belopp. Fiskeristyrelsen föreslår sålunda sådan skärpning av fiskerättskommitténs förslag på denna punkt, att delägare *aldrig* skall kunna förpliktas att för fiskeområdets räkning *avstå mer än hälften av sin andel i fiskeområdets inkomst*. Här intar styrelsens förslag alltså samma ståndpunkt som 28 § GemL.

Fiskeristyrelsen, som vill framhålla att bestämmelserna i sistnämnda lagrum om skyldigheten att avstå från inkomst gälla även mot den som efter gemensamhetsfiskets inrättande blivit delägare däri, anser betänkligheter ej möta mot att de i detta avsnitt behandlade förpliktelserna för delägarna i fiskeområde bli gällande även mot ny delägare.¹

Initiativrätten

Rätt att göra ansökan om bildande av fiskevårdsområde skulle enligt 1943 års förslag tillkomma ej blott delägare utan även vederbörande hushållningssällskap och fiskeriintendent.

Utredningsmannen framhöll att eftersom lagstiftningen borde ha till syfte också att hindra »vanhävd» av fiskevatten han fann det vara naturligt att hushållningssällskapet och fiskeriintendenten vore behöriga sökande. Hinder borde givetvis icke möta att framställning gjordes av hushållningssällskap och fiskeriintendent även i andra fall än då fiskevården i ett vatten fullständigt eftersatts; för en driftig fiskeritjänsteman som särskilt inriktat sitt arbete på hithörande frågor kunde det vara betydelsefullt att själv få ta initiativ, där dessa måhända eljest utebleve. Då länsfiskeritjänstemännen vore anställda hos hushållningssällskapen, syntes det lämpligt att förslag härrörande från dessa tjänstemän framlades genom sällskapen.

Enligt *fiskerättskommitténs förslag* skulle initiativrätt tillkomma delägare, statens fiskeritjänsteman, hushållningssällskapets förvaltningsutskott, länsfiskeritjänsteman samt fiskarorganisation i orten.

¹ Jfr Hj. Karlgren: Studier över privaträttens juridiska personer och samfälligheter utan rättspersonlighet, Göteborg 1929, s. 193 ff.

Vid remissbehandlingen av kommittéförslaget förklarade sig *domänstyrelsen* anse det tveksamt om initiativrätt borde tillkomma fiskarorganisation, eftersom denna torde äga möjlighet att — i de fall då ett berättigat intresse förelåge — genom medlem som vore delägare i fiskevattnet eller genom fiskeritjänstemännen bringa frågan under prövning.

Kammarkollegiet anförde i denna del:

»Initiativrätten bör, synes det kollegiet, huvudsakligen tillkomma delägarna. I och med det att fiskevårdsområde kommer att bildas tvångsvis blir den ställning statens fiskeritjänsteman kommer att intaga ömtålig. Skall han både ha initiativrätt och dessutom vara förrättningsman, kommer han att förena funktionerna av åklagare och domare, något som ej bör komma i fråga. Dessa tjänstemän böra därför ej äga befogenhet att ansöka om fiskevårdsområdes bildande. Hushållningssällskapets förvaltningsutskott eller fiskerinämnd synes däremot vara lämpliga organ att företräda det allmänna intresset. Det synes tillfyllest, att detta erhåller *en* företrädare, som kan bedöma frågan i ett vidare sammanhang. Ur denna synpunkt anser kollegiet det lämpligast, att varken fiskerikonsulenterna eller fiskeriinspektörerna, som ej alltid kunna antagas ha nödig överblick, eller fiskareorganisation i orten, som företräder ett ensidigt yrkesintresse, få initiativrätt. De äro å andra sidan oförhindrade att hänvända sig till vederbörligt organ hos hushållningssällskapet.»

Om, såsom *fiskeristyrelsen* förordat, fiskeområde skall ha till syfte allenast att tillgodose delägarnas egna intressen, kan det ur principiell synpunkt göras gällande, att endast delägare bör ha initiativrätt till bildande av fiskeområde. Erfarenheten visar emellertid, att enskilda delägare i fiskevatten ofta ha svårt att ta initiativ i frågor som fordra samverkan mellan delägarna. Därest fråga om bildande av fiskeområde aktualiseras genom framställning från någon representant för det allmänna fiskeriintresset, kan det visa sig att det ändock finns betydande latent intresse bland delägarna i frågan.

Rätt att göra ansökan om bildande av fiskeområde torde därför böra tillkomma — utom delägare — även vederbörande fiskeriintendent. Vidare bör initiativrätt tillerkännas hushållningssällskap. Däremot synas tillräckliga skäl ej föreligga att, såsom fiskerättskommittén föreslagit, låta jämväl länsfiskeritjänsteman eller fiskarorganisation erhålla sådan rätt.

Beslutande myndighet

Enligt *1943 års förslag* skulle förordnande om fiskevårdsområdes inrättande meddelas av *länsstyrelsen*.

I motiven till förslaget framhölls, att skäl kunde anföras för att beslutanderätten skulle tillkomma domstol; framför allt ur rättssäkerhetssynpunkt vore detta betryggande. Själva förfarandet med domstolsförhandlingar bleve emellertid sannolikt för parterna onödigt omständligt och dyrbart. Domstolsförfarandet jämlikt 10 § 1896 års lag om rätt till fiske (jfr numera 24 § 1950 års lag) hade ej heller fått större praktisk användning. Då förslaget i stället tillagt länsstyrelsen avgörandet i dessa frågor, hade detta, enligt vad utredningsmannen uttalade, skett också därför att denna myndighet redan nu hade att handha ett stort antal fiskerättsliga ärenden, bland vilka särskilt flera enligt fiskeristadgan hade nära beröringspunkter med ifrågavarande.

I de avgivna yttrandena tillstyrktes utredningsmannens förslag i denna del utom av *kammarkollegiet*, som fann prövningen böra förläggas till domstol.¹ Kollegiet yttrade:

»Utredningsmannen har anfört, att vissa skäl talade för att beslutanderätten i ärenden om inrättande av fiskevårdsområde skulle tillkomma domstol, men stannat vid att låta länsstyrelse avgöra dessa frågor. Kollegium anser för sin del övertägnande skäl tala för ärendenas behandling vid domstol. Den föreliggande lagstiftningen har ett innehåll, som sammanhänger med vanhävds- samt med skiftes- och sammanläggningslagarna och äger jämväl starka beröringspunkter med bysamfällighetslagen och samäganderättslagen. Enligt samtliga dessa lagar handläggas ärendena i domstolsväg. Enligt den allmänna expropriationslagen lämnas visserligen expropriationstillståndet i administrativ väg av Kungl. Maj:t men den fortsatta behandlingen sker vid domstol och expropriationsnämnd. Expropriation enligt vattenlagen och stadsplanelagen handlägges däremot helt av domstol. Redan nu angivna skäl synas tala för att jämväl frågan om inrättandet av fiskevårdsområden och vissa därmed sammanhängande frågor borde handläggas i domstolsväg i likhet för övrigt med bestämmelserna i 10 § lagen om rätt till fiske.

I vissa detaljer framstår angelägenheten av domstolsbehandling särskilt stark. Detta gäller t. ex. fråga, huruvida fisket är oskiftat, beräkningen av andel och värde. Råder tvist om äganderätten till fiske eller dess rätta omfattning, utgör detta givetvis domstolsfråga.

Skulle, emot vad kollegium anser, ägare av särskilt skattlagt fiske kunna mot sitt bestridande tvingas in i fiskevårdsområde — genom delägarnas majoritetsbeslut och fastställelse å detta — är detta för fiskets ägare av så ingripande art, att jämväl den frågan borde i rättssäkerhetens intresse handläggas av domstol.

I föreliggande betänkande har såsom skäl för domstolshandläggning angivits, bland annat, att därmed skulle tillgodoses rättssäkerheten. Kollegium vill erinra, att såmedelst också skulle kunna tillgodogöras den lokalkännedom, som nämnden representerar.

Det kan också tänkas, att en övergång till domstolsbehandling skulle undanröja en del av de betänkligheter, som motverkat tillämpningen av nu gällande lag om gemensamhetsfiske.

Såsom en väsentlig fördel av prövningens förläggande till domstol — lämpligen ägodelningsrätt — skulle kunna vinnas att de oklara rättsfrågor, som enligt förslaget föranleda att frågan om fiskevårdsområdes bildande förklaras förfallen, i stället kunde, i analogi med vad som gäller i vattenmål, av domstolen prövas. Prövningens förläggande till domstol synes på så sätt öppna möjligheter att göra lagstiftningen mera effektiv än förslaget. Vilken omfattning denna prövning bör erhålla och huru reglerna för densamma skola utformas måste givetvis mera ingående övertägnas.»

Fiskerättskommittén intog samma ståndpunkt som 1943 års förslag. Kommittén anförde:

»Att förlägga prövningen till domstol — förslagsvis ägodelningsrätt — synes knappast praktiskt, även om helt visst åtskilligt kan åberopas till förmån för en sådan ordning. Ett domstolsförfarande lär regelmässigt bli såväl tyngre och långsammare som för sökandena kostsammare än handläggningen vid länsstyrelse. Vad särskilt beträffar rättssäkerhetskravet torde enligt kommitténs mening detta bli på tillfredsställande sätt tillgodosett jämväl om prövningen ankommer på läns-

¹ Generaldirektören Berglöf var av skiljaktig mening och förordade utredningsmannens förslag i denna del.

styrelsen. Man bör i detta sammanhang ej förbise, att länsstyrelserna förvärvat omfattande sakkunskap i hithörande frågor genom handläggning av ett flertal ärenden enligt allmänna fiskeristadgan m. m. De ärenden som här avses äro också av närbesläktad natur med åtskilliga spörsmål, till vilka länsstyrelserna redan nu ha att ta ställning.

För att emellertid säkerställa möjligheten till en fullt betryggande prövning av uppkommande mera invecklade rättsfrågor synes lämpligen böra stadgas, att besvär över länsstyrelses beslut angående bildande av fiskevårdsområde — liksom för övrigt även i andra hithörande frågor — skola hos Kungl. Maj:t upptas och avgöras av *regeringsrätten*.»

I sitt yttrande över fiskerättskommitténs förslag vidhöll *kammarkollegiet* ståndpunkten att beslutanderätten borde tillkomma domstol. Kollegiet anförde:

»Kollegiet har ej funnit anledning att frågå sin tidigare uppfattning, att det lämpligaste prövande organet är domstol, närmast ägodelningsrätten med sin känedom om fastighetsförhållandena i orten och lokalkänedom i övrigt. Ägodelningsrätten kan dessutom utan svårighet sammanträda på platsen, om så skulle erfordras. Kravet på domstolsprövning blir starkare, i den mån fiskevårdsområdet blir ett tvångsförfarande mot fastighetsägarna. Fastställande av stadgar för skötseln av samfällt fiskevatten har kollegiet också ansett böra ankomma på domstol. Kommittén har mot vad kollegiet uttalat anført, att det skulle vara mest praktiskt att låta prövningen äga rum hos länsstyrelsen. Enligt kollegiets mening kan detta visa sig vara en illusion. Domstolen har bättre möjligheter att komma tillräta med det mest tidsödande problemet — utredningen om fastighetsförhållandena — och kan på ett enkelt och naturligt sätt vid muntliga förhandlingar upptaga olika synpunkter på frågan. Länsstyrelsernas arbetsbörda är redan mycket stor och den kommer säkerligen ej att minskas om nu pågående utredningar om förvaltningens decentralisation komma att medföra några resultat. Granskningen från länsstyrelsens sida kan lätt bli enbart formell. En mera kritisk prövning av förutsättningarna för fiskevårdsområdes bildande, särskilt tvångsvis, vilken kan förväntas från en domstol, torde bidra till förtroendet för institutet.»

På skäl fiskerättskommittén anført finner *fiskeristyrelsen beslutanderätten* böra tillkomma *länsstyrelse* och ej domstol.

Om betänkligheter kunnat anföras mot kommittéförslaget på denna punkt, medför fiskeristyrelsens förslag att betänkligheterna åtminstone i ett hänseende minskat i styrka, nämligen därigenom att någon prövning aldrig skall ske av den vanskliga frågan, huruvida fiskevattnet varit föremål för den av kommittén angivna kvalificerade vanskötseln eller eljest särskilt skäl för en tvångsreglering föreligger.

Göres länsstyrelsen till prövningsmyndighet, innebär detta i praktiken, att, därest fiskeristyrelsens förslag beträffande förutsättningarna för bildande av fiskeområde i oskiftat vatten vinner bifall, handläggningen av ärenden enligt 24 § FL kommer att överflyttas från domstol till länsstyrelse. Häremot torde dock ingen särskild erinran kunna göras. Länsstyrelsen kan jämlikt GemL fastställa liknande föreskrifter som enligt 24 § FL.

Enligt fiskeristyrelsens mening tala starka skäl för att besvär över länsstyrelsens beslut angående bildande av fiskeområde — liksom för övrigt

även i andra hithörande frågor — skola hos Kungl. Maj:t upptagas och avgöras av regeringsrätten. Denna fråga torde emellertid böra slutligen prövas i samband med den nu pågående allmänna översynen av fördelningen av besvärsärendena mellan Kungl. Maj:t i statsrådet och regeringsrätten.

Förfarandet vid bildande av fiskeområde

Enligt såväl 1943 års förslag som fiskerättskommitténs förslag har det överlämnats åt länsstyrelsen att för vart fall pröva, huruvida förrättning skall hållas. I motiven till förstnämnda förslag förutsattes såsom tidigare nämnts, att förrättning ej skulle vara erforderlig i de fall, när den utredning som bifogats ansökningen om inrättande av fiskevårdsområde vore fullständig och någon erinran mot ansökningen, som vore av beskaffenhet att inverka på frågans avgörande, icke framställts. Vidare vore, uttalade utredningsmannen, förrättning givetvis obehövligen, om länsstyrelsen funne att ansökningen uppenbarligen icke borde bifallas.

Även fiskerättskommittén ansåg att förrättning ofta vore överflödig. Kommittén anförde i denna del:

»Givet är att det i många fall kommer att visa sig nödvändigt med förrättning, innan beslut kan fattas om en fiskereglering av den natur varom här är fråga. Framför allt lär det vara fallet, då en särskild uppskattning av delägarnas andelar i fiskets avkastning skall företas, eller då delägarna ej äro ense om fiskets ordnande. Stundom kan en förrättning också vara erforderlig för att vinna närmare utredning om de fiskerättsliga förhållandena i vattnet o. dyl.

I likhet med utredningsmannen anser kommittén, att ett enklare förfarande vid bildandet av fiskevårdsområde med fördel bör kunna användas främst då en redan förefintlig fiskevårdsförening skall omvandlas till fiskevårdsområde. Men även i andra fall torde det bli onödigt med förrättningsförfarande: samtliga delägare i fiskevattnet kunna vara eniga om att fiskevårdsområde skall bildas och angående grunderna för fiskevattnets utnyttjande; en framställning om bildande av fiskevårdsområde kan ha lämnats utan erinran från delägarnas sida eller icke ha föranlett andra invändningar än som enligt länsstyrelsens bedömning icke kräva någon närmare handläggning vid förrättning på stället. Jämväl i sådana situationer bör beslut om bildande av fiskevårdsområde kunna träffas utan att förrättning dessförinnan hållits. — Kommittén anser liksom utredningsmannen, att kostnaderna för förrättning böra gäldas av allmänna medel.»

Kammarkollegiet uttalade i sitt remissyttrande, att till skydd för såväl allmänna som enskilda intressen kraven på förrättning med dess publicitet och närmare granskning av frågan syntes böra eftergivvas endast om samtliga delägare vore ense om fiskevårdsområdes bildande.

Vid remissbehandlingen av förslaget ägnades i övrigt i denna del uppmärksamhet åt frågan om och i vad mån *kostnaderna för förfarandet* borde bestridas av statsverket. Från ett flertal håll hemställdes, att även andra av fiskevårdsområdets bildande föranledda kostnader än kostnaderna för själva förrättningen skulle gäldas av allmänna medel. *Kalmar läns södra hushållningssällskaps fiskerinämnd*, i vars yttrande *hushållningssällskapetets förvaltningsutskott* instämt, anförde sålunda:

»Inom länsdelen har erfarenheten visat, att den fiskerättsutredning, som alltid medföljer bildandet av gemensamhetsfiske, som regel blir mycket omfattande och tidsödande. Såvitt nämnden kan finna kommer i realiteten att erfordras lika noggrann utredning vid bildande av fiskevårdsområde. Även om, som de sakkunniga anmärkt, länsfiskeritjänstemannen bör göra dessa utredningar, kommer alltid att uppstå vissa kostnader, vilka ibland kunna bli betydande. Härtill kommer av länsstyrelsen debiterade kostnader såsom kungörelseavgift och stämpelavgift.

De sakkunnigas mening är tydligen, att fiskerättsägarna skola stå för dessa och andra utgifter, som kunna uppstå. Endast i de fall länsstyrelsen förordnar om förrättning på stället, skall kostnaderna härför tillskjutas av allmänna medel.

Det har visat sig, att när det gäller bildande av gemensamhetsfiske — förhållandet torde bli detsamma beträffande fiskevårdsområde — kan man aldrig i förväg avgöra utgången av förrättningen. Under utredningsarbetet kan uppdragas fiskerättsförhållanden, som omöjliggör fastställelse av gemensamhetsfiske, eller som klargör för förrättningsmannen olämpligheten av bildande av detsamma. Man kan inte heller utan vidare förutsätta, att erforderlig majoritet förefinnes eller att länsstyrelsen alltid kan fastställa beslut om bildande av gemensamhetsfiske.

Frågan uppkommer då vem som skall betala de kostnader, som kunna ha uppstått. Den fiskerättsägare, som satt sig i förbindelse med länsfiskeritjänstemannen, torde som regel inte göra det och kan väl knappast heller åläggas det. Utredningsmannen bör rimligtvis inte betala dem. Enligt fiskerinämnens uppfattning är det av största vikt, att de här framförda synpunkterna beaktas, och att det i lagen finns klara föreskrifter hur därmed skall förfaras. I annat fall kommer detta att utgöra en hämsko för fiskets ordnande genom fiskevårdsområde. Varken en aldrig så intresserad fiskerättsägare eller nitisk länsfiskeritjänsteman torde vilja taga risken att själv stå för kostnaderna.

I viss mån är det ju ett allmänintresse att fisket och fiskevården ordnas i landet, och det synes därför inte orimligt, att alla kostnader bestridas av allmänna medel.»

Liknande synpunkter anfördes av *Kalmar läns fiskevattensägareförbund*.

Malmöhus läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott hemställde, att kostnaderna för bildande av fiskevårdsområde skulle gäldas av allmänna medel, om icke delägarna själva tagit initiativ till bildandet av området. *Hovrätten över Skåne och Blekinge* ansåg att kostnaderna skulle bestridas av statsmedel i fall då område bildades, ändå att de flesta delägarna i området uttalat sig däremot.

Länsstyrelsen i Kronobergs län anförde i kostnadsfrågan:

»I det förslag till kungörelse med vissa bestämmelser om fiskevårdsområde, som fanns intaget i 1943 års betänkande, hade intagits bestämmelse därom att kostnader för kungörelser om förrättning enligt lagen om fiskevårdsområde skulle bestridas av allmänna medel. Länsstyrelsen ifrågasätter i detta sammanhang, huruvida länsstyrelsen icke kunde tillerkännas samma rätt, som 42 § i jaktstadgan i detta avseende lämnar länsstyrelse vid bildande av jaktvårdsområde. Enligt denna paragraf kan länsstyrelse tillerkänna förrättningsman ersättning, varjämte kostnader för kungörelser och dylikt kan, därest framställning därom göres, gäldas av länsstyrelse med medel ur jaktvårdsfonden. Någon anledning att i förevarande hänseende föreskriva andra bestämmelser än de, som gälla i jaktstadgan, anser länsstyrelsen icke föreligga. Ersättningar och kostnader i nu angiven omfattning för förrättningar enligt fiskelagen böra emellertid utgå av allmänna medel.»

Fiskeristyrelsen anser liksom kommittén att det bör överlämnas till läns-

styrelsen att pröva huruvida förrättning bör hållas. Beträffande frågan i vilka fall förrättning är erforderlig kan styrelsen i huvudsak ansluta sig till kommitténs uttalanden. När fiskevattnet icke är i sin helhet oskiftat, blir förrättning nödvändig för uppskattning av delaktigheten, därest delägarna ej äro ense om hur delaktigheten skall beräknas. Även i de fall då vattnet är i sin helhet oskiftat blir det säkerligen *ofta, kanske i de flesta fall, nödvändigt med förrättning*, åtminstone om delägarna icke äro ense om grunderna för fiskets utnyttjande.

Om förrättningar för bildande av fiskeområden komma att äga rum i större omfattning, torde det vara otänkbart att *fiskeriintendenterna* skola kunna medhinna att utföra alla förrättningar. Det synes därför bli nödvändigt att uppdraget såsom förrättningsman i stor utsträckning anförtros åt *länsfiskeritjänstemännen*. En fördel som härav vinnes är, att förrättningen kommer att hållas av den fiskeritjänsteman som i regel har den största lokalkännedomen.

Enligt fiskeristyrelsens mening böra *kostnaderna* för bildande av fiskeområde i princip bäras av delägarna själva. Med hänsyn till det betydande allmänna intresset av att dylika sammanslutningar komma till stånd bör dock kostnaden för erforderliga sammanträden och kungörelser bäras av det allmänna, likaså kostnaden för sådan utredning av exempelvis lantmäteriteknisk art, som länsstyrelsen finner behöflig.

Fastställande av stadgarna

Enligt 1943 års förslag skulle stadgar för fiskevårdsområde antas av delägarna samt underställas länsstyrelsen för fastställelse; därvid skulle länsstyrelsen ha att tillse, huruvida stadgarna tillkommit i laga ordning samt överensstämde med lag och författning så ock, därest delägare gjort påminnelse i sådant hänseende, huruvida stadgarna kränkte dennes enskilda rätt eller icke vore tjänliga för fiskets främjande. Om icke delägarna inom tre månader från det fiskevårdsområdet skulle anses inrättat antagit stadgar och dessa fastställts av länsstyrelsen, skulle det ankomma på länsstyrelsen att utfärda stadgar.

Beträffande stadgarna föreslogs, att dessa skulle innehålla de huvudsakliga grunderna i fråga om huru fisket finge utövas och fiskevärden handhavas ävensom föreskrifter rörande huru delägarna skulle kallas till sammanträde, beslut fattas och omröstning verkställas samt om delägarnas skyldighet att lämna tillskott i penningar, varor och arbete ävensom beträffande beräkningsgrunden för delägarnas delaktighet i fiskevårdsområdet samt delägarnas rösträtt. I stadgarna finge under de förutsättningar som förut angivits föreskrivas att fisket skulle upplåtas på arrende eller genom särtillstånd.

I motiven till förslaget i denna del anförde utredningsmannen, att detta — till skillnad mot vad som gällde i fråga om gemensamhetsfiske — utginge från att stor frihet skulle stå öppen vid inrättande av fiskevårdsområde; även beträffande själva

organisationen av fisket och fiskevården inom fiskevårdsområdet avsåge förslaget, att största möjliga frihet skulle lämnas delägarna att handla efter föreliggande speciella förhållanden.

Fiskerättskommittén ansåg det mest praktiskt att *länsstyrelsen utfärdade stadgarna*, vilket förutsattes ske i samband med att beslutet om fiskevårdsområdets bildande meddelades; förslag till stadgar borde därför åtfölja ansökningen om områdets bildande. Då man måste utgå från att länsstyrelsen härvid i största möjliga utsträckning sökte tillgodose delägarnas önskemål, torde, anförde kommittén, avvikelser från 1943 års förslag vara av mera formell än reell innebörd. Det förtjänade framhållas, att beslut av länsstyrelse i alla hithörande frågor avsåges skola kunna överklagas hos Kungl. Maj:t.

Vid remissbehandlingen anförde *kammarkollegiet* betänkligheter mot kommitténs ståndpunkt och yttrade:

»Kollegiet måste reagera mot tendensen att för förment praktiska skäl offra väsentliga rättsliga synpunkter. Om stadgarna utfärdas av länsstyrelsen, få de en annan karaktär, än om de antagas av delägarna. De bli ej delägarnas angelägenhet, utan en myndighetens föreskrift. Innehållet i stadgarna blir måhända precis detsamma, vare sig den ena eller andra metoden användes, då förslag till normalstadgar böra upprättas och i allmänhet torde kunna följas. Det är likväl icke betydelselöst, att stadgarna debatteras och antagas av medlemmarna, som därigenom erhålla ett annat intresse för dem och för verksamheten.»

Några remissinstanser påyrkade sådan ändring av förslaget att ansökan om bildande av fiskevårdsområde obligatoriskt skulle vara åtföljd av förslag till stadgar.

Föredragande departementschefen ansåg det böra undersökas, huruvida ej delägarna borde få tillfälle att innan de yttrade sig över ansökningen om fiskevårdsområdes inrättande taga del av ett fullständigt förslag till stadgar för området. I många fall kunde nämligen kännedom om stadgarnas innehåll vara av väsentlig betydelse för frågans bedömande.

Frågan, huruvida det är lämpligt att ett fiskeområde kommer till stånd, sammanhänger nära med frågorna, hur fisket och fiskevården inom området avses skola ordnas, i vad mån fisket skall drivas av delägarna själva eller upplåtelse av fiskerätt skall ske, hur avkastningen skall disponeras och i vad mån delägarna skola förpliktas utgiva tillskott m. m. Det torde därför vara nödvändigt, att stadgarna som ju skola reglera dessa frågor fastställas i samband med att beslut meddelas om bildande av fiskeområdet. Eftersom länsstyrelsen skall besluta om fiskeområdets bildande, synes länsstyrelsen också böra bestämma stadgarnas innehåll. Fiskerättskommitténs förslag att det skall ankomma på länsstyrelsen att utfärda stadgar torde därför böra godtagas.

Ehuru länsstyrelsen skall få beslutanderätten, bör såsom fiskerättskommittén anført länsstyrelsen härvid i största möjliga utsträckning söka till-

godose delägarnas önskemål. Det torde i lagtexten böra utsägas att länsstyrelsen, såvitt det är lämpligt och möjligt, bör följa delägarnas mening. I vissa viktiga frågor skall delägarnas önskemål vara avgörande för stadgarnas innehåll. För meddelande av vissa föreskrifter — regler om upplåtelse av fiskerätt och uttagande av tillskott — skall nämligen, såsom framgår av den föregående framställningen, fordras anslutning av en delägaremajoritet. Genom att delägarna sålunda skola bestämma i dessa frågor komma de i realiteten även att bestämma hur influtna medel — vare sig arrendeavgift eller tillskott — komma att användas.

Av stor vikt är den av departementschefen berörda frågan om icke delägarna böra få tillfälle att, innan de yttra sig över ansökan om bildande av fiskeområde, taga del av ett fullständigt förslag till stadgar.

Att en ansökan icke är åtföljd av förslag till stadgar synes ej böra föranleda till att ansökningen avslås. Anses ansökningen böra kompletteras med ett stadgeförslag innan den delgives delägare som icke underskrivit densamma bör kompletteringen ske genom länsstyrelsens försorg. Länsstyrelsen får uppdraga åt sakkunnig person — fiskeriintendent eller länsfiskeritjänsteman — att upprätta ett förslag.

Emellertid måste stundom svårigheter uppkomma att upprätta ett någorlunda fullständigt förslag till stadgar utan att förrättning hållits å platsen. Man torde därför icke kunna meddela annan föreskrift än att, därest ansökningen ej är åtföljd av fullständigt förslag till stadgar, länsstyrelsen skall uppdraga åt sakkunnig person att upprätta sådant förslag i den mån så lämpligen kan ske. Sådant föreskrift torde liksom närmare bestämmelser om förfarandet i övrigt böra meddelas i administrativ ordning.

Genom att stadgarna skola reglera alla mera väsentliga frågor om fiskets och fiskevårdens bedrivande, användningen av avkastning m. m. och genom att stadgarna skola fastställas i samband med beslut om fiskeområdets bildande blir det nödvändigt att alla dessa frågor behandlas vid förrättningen eller eljest utredas. Detta är erforderligt också med hänsyn till att delägarnas ståndpunkt till frågan om ett fiskeområde bör inrättas ofta blir beroende av vilka funktioner fiskeområdet skall ha. Sålunda kan ju en delägare exempelvis såsom villkor för sin anslutning till ett beslut om bildande av område uppställa att utarrendering icke får ske. Sådana villkor måste naturligtvis beaktas vid avgörande av frågan, huruvida erforderlig majoritet föreligger för bildande av ett fiskeområde.

De slutligen antagna stadgarna kunna självfallet komma att avvika från det förslag som bifogats ansökningen eller antagits vid förrättning. Därest länsstyrelsen ämnar göra någon avvikelse av betydelse, synas delägarna böra erhålla tillfälle att yttra sig däröver innan stadgarna utfärdas. Detta bör ske genom att stadgarna hållas tillgängliga för granskning hos länsstyrelsen med rätt för delägarna att inkomma med påminnelser. Underrättelse om att

stadgeförslaget kan komma att ändras samt om rätten att enligt vad nu sagts inkomma med påminnelser bör givas, då ansökningen om områdets bildande utställes till delgivning med delägarna, samt vid förrättningen.

Delaktigheten i fiskeområde

Enligt 1943 års förslag skulle beräkningsgrunden för delägarnas delaktighet i fiskevårdsområdet bestämmas i enlighet med vad delägarna enhälligt beslutade eller jämlikt förslag i ansökningen, vilket av delägarna lämnats utan erinran; i annat fall skulle envar av dem njuta delaktighet, om vattnet vore i sin helhet oskiftat, efter sin andel däri och i annat fall efter det jämlikt uppskattning — verkställd vid förrättning på stället — bestämda värdet å hans andel i avkastningen av det fiske som avsåges skola ingå i fiskevårdsområdet.

Utredningsmannen erinrade i motiven om att de regler som sålunda föreslagits för fall, då enighet om viss beräkningsgrund ej föreläge, överensstämde med vad som stadgats i GemL samt yttrade vidare:

»Som ett önskemål har från några länsfiskeritjänstemän framställts, att enklare och mera summariska regler skulle gälla för beräkningsgrunden för delaktigheten i fiskevårdsområdet. Att i detta sammanhang genom en speciallagstiftning rubba på själva äganderätten till fisket i de gemensamma fiskevattnen genom att frångå ett system, varigenom man eftersträvar att efter en reglering av fisket i ett gemensamt fiskevatten tillerkänna envar delägare delaktighet efter hans verkliga andel i vattnet, synes emellertid knappast lämpligt. Det må erinras, att beräkningsgrunden för delaktigheten har betydelse särskilt för det ekonomiska utbytet av fisket. Genom utarrendering och annan upplåtelse av fiske uppkommen behållning torde sålunda böra fördelas mellan delägarna efter deras delaktighet. Vidare lär det kunna te sig naturligt att, i den mån avgifter behöva upptagas för fiskevårdande åtgärder, låta dessa utgå efter delaktigheten. Utövas fisket av delägarna själva, böra deras inbördes rätt till fiske också bestämmas efter delaktigheten, t. ex. i fråga om lotternas storlek eller rätten att använda fiskeredskap. Där annan överenskommelse icke träffats, bör slutligen delägarnas rösträtt bestämmas i enlighet med delaktigheten.

Där fisket i ett vatten är uppdelat på ett stort antal relativt små lotter, kan det emellertid synas opraktiskt att använda den verkliga delaktigheten såsom beräkningsgrund. I sådana och andra fall är det naturligare, att en annan och enklare beräkningsgrund kommer till användning. Mångenstädes, exempelvis i Dalarna, torde man finna det rättvist och lämpligt att varje delägare anses ha lika rätt i vattnet. Förslaget lämnar som förut nämnts möjlighet öppen för delägarna att överenskomma om sådan beräkningsgrund för delaktigheten, antingen genom enhällig överenskommelse eller genom förslag i framställningen om inrättande av fiskevårdsområde, vilket förslag av delägarna lämnats utan erinran. Denna anordning lider emellertid av den svagheten, att invändning från endast en delägare kan förhindra tillämpningen av en enkel och i allt väsentligt rättvis beräkningsgrund för delaktigheten.»

Vad utredningsmannen föreslog angående delaktighet i fiskevårdsområde för-
anledde gensagor i ett flertal yttranden.

Sålunda anförde: *fiskeriintendenten i mellersta distriktet:*

»Bestämmelsen att delaktigheten i ett fiskevårdsområde i vissa fall, då det gäller skiftat fiskevatten, skall bestämmas efter det jämlikt uppskattning bestämda värdet

å vars och ens andel i avkastningen av fisket är synnerligen olycklig och torde som regel vara omöjlig att tillämpa i praktiken. Även under vanliga förhållanden är det hart när omöjligt att erhålla uppgifter om värdet av avkastningen. Vid sammanträde för inrättande av fiskevårdsområde, då stridiga intressen som regel komma att stå emot varandra, blir det helt visst omöjligt att erhålla sådana uppgifter. Det räcker ingalunda med att förrättningsmannen biträdes av gode män. För att förrättningsmannen skall kunna bilda sig en uppfattning om avkastningen, måste han ej sällan under flera dagar före förrättningen göra undersökning på platsen. Detta drager givetvis onödigt dryga kostnader och åsamkar tidsspillan. I stället är det önskvärt med en viss enkel, i lag fastställd beräkningsgrund. Inom varje skifteslag synes mig sålunda böra uträknas delägarnas rösträtt på grund av fastigheternas mantalsbeteckning (vilket gäller vid oskift fiskevatten). Sedan böra skifteslagens storlek läggas till grund för bedömningen mellan skifteslagen på så sätt att bifall av minst så många skifteslag, som motsvarar minst hälften av storleken av de fiskevatten, som skola ingå i fiskevårdsområdet, erfordras.»

Liknande synpunkter framfördes från åtskilliga håll, varvid ett enklare förfarande påkallades. Enligt *lantbruksstyrelsens* mening kunde man tänka sig en bestämmelse om att de olika delarna av fiskevattnet skulle jämföras med varandra och åsättas relativa värden i förhållande till övriga delar av vattnet; i så fall krävdes endast en ungefärlig uppskattning av vattnets produktionsförmåga, som med stöd av gällande arrendepriiser på orten och eventuellt uttalande av gode män kunde läggas till grund för beräkning av värdet.

Fiskerättskommittén anslöt sig i denna del till utredningsmannens förslag och yttrade:

»Enligt fiskerättskommitténs mening bör liksom i det tidigare förslaget såsom allmän grundsats gälla, att bildandet av fiskevårdsområde icke skall medföra rubbning av bestående äganderättsförhållanden i vidare mån än som hänför sig till själva förvaltningen. Med hänsyn härtill torde de regler, 1943 års förslag innehåller i denna del, böra i huvudsak bibehållas. För att möjliggöra en förenkling av själva förfarandet vill emellertid kommittén, i nära anslutning till lantbruksstyrelsens ståndpunkt, förorda att den uppskattning av fiskeavkastningen, som i vissa fall måste göras, skall få ske efter delvis andra regler än dem som upptagits i 1943 års förslag. Det lärer sålunda i allmänhet bli tillräckligt att åsätta de olika delarna av vattnet vissa jämförelsetal. En på så sätt gjord uppskattning synes innebära en avsevärd lättnad i förhållande till det tidigare förslaget.

Detta kommitténs ställningstagande innebär icke ett frångående av utredningsmannens förslag, att *delägarna själva skola kunna besluta om annan beräkningsgrund* för delaktigheten än som framgår av det nyss sagda. En förutsättning härför är emellertid, att delägarna äro eniga eller att förslag i frågan framlagts i ansökningsom bildande av fiskevårdsområde och lämnats utan erinran av delägarna.»

Kommittéförslagets regler på denna punkt föranledde invändningar i åtskilliga *remissyttranden*. Sålunda uttalade *fiskeriintendenten i mellersta distriktet*, *förvaltningsutskottet i Skaraborgs läns hushållningssällskap* och *fiskerinämnden för Väneren*, att de bestämmelser kommittén föreslagit om grunden för delaktighet när vattnet vore skiftat, vore verklighetsfrämmande och alltför invecklade.

Å andra sidan yttrade *lantbruksstyrelsen* — närmast i anledning av fiskerintendentens i mellersta distriktet anmärkning mot förslaget på denna punkt

— att den av de sakkunniga föreslagna beräkningsgrunden för delägarnas delaktighet i skiftat vatten säkerligen vore den enklast tänkbara samt att densamma i tillämpningen icke torde erbjuda några större svårigheter.

Domänstyrelsen fann tveksamt, huruvida delägarna borde äga frihet att besluta om andra grunder för delaktigheten än dem som enligt förslaget i första hand skulle tillämpas. Även om därför krävdes enhälligt beslut, kunde ett dylikt tillkomma på grund av liknöjdhet eller bristande förmåga att bedöma följderna. Enhälligheten kunde sedan lätt hos många förbytas i missnöje med beslutet.

Fiskeristyrelsen vill framhålla, att en uppskattning av delaktigheten är ofrånkomlig samt att, eftersom bildande av fiskeområde ej skall rubba bestående äganderättsförhållanden, det är uteslutet att vid uppskattningen tillämpa annan princip än den av fiskerättskommittén föreslagna. Obestridligt kunna reglerna stundom komma att bli svåra att tillämpa. Svårigheterna torde dock i de nyss avsedda remissyttrandena ha överdrivits.

Såsom fiskerättskommittén föreslagit böra delägarna liksom enligt GemL genom enhälligt beslut kunna bestämma annan grund för beräkning av delaktigheten.

Rösträtten

Enligt 1943 års förslag skulle vad som föreslagits i fråga om delaktigheten äga motsvarande tillämpning beträffande delägars rösträtt vid beslut i frågor, som rörde fiskevårdsområdet.

Fiskerättskommittén föreslog att i princip röstning skulle ske efter huvudtalet och anförde:

»Enligt fiskerättskommitténs uppfattning kan det vara tveksamt, på vilket sätt omröstningsreglerna för ett fiskevårdsområde lämpligast böra utformas. Skäl kunna härvid anföras såväl för delaktighetsprincipen som den motsatta, d. v. s. att varje delägare erhåller endast en röst. Å ena sidan måste beaktas att genom bildandet av ett fiskevårdsområde bestående äganderättsförhållanden i princip icke böra rubbas annat än såvitt angår själva förvaltningen. Detta talar för att rösträtten skall utövas efter delaktigheten i fiskevattnet. Å andra sidan anser kommittén det vara av väsentlig betydelse för vidmakthållande av intresset inom fiskevårdsområdet, att varje delägare — även den som endast äger en obetydlig andel i vattnet — har ett verkligt inflytande på avgörandet av gemensamma angelägenheter. Särskilt i ett sådant ingalunda ovanligt fall, att ett fiskevatten äges exempelvis till tre femtedelar av en person, medan de återstående två femtedelarna äro uppdelade på flera lotter, framstår det som mindre lyckligt, om den förstnämnde skulle få ensam diktera besluten.

Vid utarbetande av sitt förslag i denna del har kommittén sökt ta hänsyn till samtliga föreliggande synpunkter och intressen. Den omständigheten, att stadgar för fiskevårdsområde skola utfärdas av länsstyrelse, torde vara ägnad att skapa garantier för att missbruk av en majoritetsställning regelmässigt icke skall kunna förekomma. Erinras må särskilt om att stor frihet lämnas öppen att organisera fiskevårdsområdet efter de förhållanden och behov, som föreligga i varje särskilt fall. Med hänsyn särskilt till dessa omständigheter har kommittén ansett sig kunna föreslå

som huvudregel, att vid beslut i frågor som röra fiskevårdsområde *varje delägare skall äga en röst*. Som redan framhållits äro påtagliga fördelar förenade med en sådan enkel omröstningsregel.»

För ett par undantagsfall ansåg kommittén det emellertid naturligt att *delaktigheten* i fiskevårdsområdet skulle ligga till grund för omröstningen. Det ena av dessa fall, vilka båda berörts i det föregående, avsåg *utarrendering av fiske och upplåtelse av särtillstånd* till fiske inom fiskevårdsområdet. Det andra fallet gällde *beslut att avkastning skulle fonderas eller användas till mera omfattande åtgärd*, vilken ej heller var förutsedd i stadgarna. — Även beträffande rösträtten skulle det stå delägarna fritt att besluta om annan beräkningsgrund under samma förutsättningar som i fråga om delaktigheten.

Under remissbehandlingen anfördes från många håll betänkligheter mot den föreslagna regeln att i allmänhet röstning skulle ske efter huvudtalet utan hänsyn till olika delaktighet. Bl. a. yttrade *länsstyrelsen i Östergötlands län*, att en sådan anordning skulle stå i så uppenbar strid med hittills vedertagna rättsgrundsatser att länsstyrelsen icke kunde tillstyrka dess genomförande. *Förvaltningsutskottet i Örebro läns hushållningssällskap* anmärkte, att det måste anses som ett missförhållande att man vid en omröstning efter huvudtalet skulle kunna besluta om utgifter, vilka skulle gäldas av delägarna i förhållande till deras delaktighet. *Sveriges lantbruksförbund* ansåg på liknande skäl att rösträtten i princip borde vara beroende av delaktigheten. De mindre delägarnas intressen kunde lämpligen tillgodoses genom en föreskrift att ingen finge rösta för mer än en tiondel av de vid sammanträdet representerade andelarna. Även *kammarkollegiet* ansåg röstning efter andelstal vara att föredraga samt anförde till stöd därför följande:

»Kollegiet kan ej finna kommitténs motivering för att varje delägare i fiskevårdsområdet skall erhålla en röst bärande. Det gäller dock en ekonomisk sammanslutning och följaktligen måste tillses att de, som huvudsakligen komma att uppbära företaget, få ett tillbörligt inflytande på detsamma. Man tänke sig det fallet, att en sjö är samfärd för en by omfattande ett tiotal hemmansdelar med delaktighetstal, av vilka intet är mer än dubbelt så stort som något av de övriga. Från en av lotterna har emellertid för bostadsändamål avstyckats ett tjugotal ägolotter, vilka alla fått del i fisket. Om varje delägare skulle få en röst, kunna tomtägarna, som endast äro intresserade av vad kommittén betecknar som amatörfiske, erhålla majoriteten mot övriga delägare, som äro intresserade av fiskets ekonomiska bedrivande. Andra liknande situationer, där en majoritet i delaktighet kan få sina berättigade intressen undertryckta av en majoritet i antal, kunna lätt tänkas. Eftersom det gäller ett gemensamt vårdande och tillgodogörande av en nyttighet efter delaktighetstal under förutsättningar, som äro mycket lika dem som förekomma inom en by, anser kollegiet, att bysamfällighetslagens omröstningsregler böra tagas till förebild i fråga om grunderna för omröstningen vid fiskevårdsområdena.»

Domänstyrelsen ansåg tillräckligt att i lagen angåves de fall då rösträtten skulle beräknas efter delaktigheten i fiskevårdsområdet; beräkningsgrunden för rösttalet i övriga frågor borde, i likhet med vad som gällde beträffande jaktvårdsområden, bestämmas i stadgarna.

Här torde även böra uppmärksammas motsvarande spörsmål i fråga om *jaktvårdsområde*.

Ursprungligen fanns i jaktlagen — bortsett från vissa särskilda fall — intet bestämt om hur avgörande skulle inom jaktvårdsområde träffas i ärenden angående jaktutövningen, viltvården eller förvaltningen i övrigt. Genom lagändring den 1 juni 1951 infördes emellertid i 13 § 1 mom. bestämmelsen, att i frågor som röra jaktvårdsområde varje fastighetsägare äger en röst, där ej annorlunda bestämts i de för området gällande grunderna för jaktutövningen och viltvården.

Denna lagändring ävensom övriga samtidigt genomförda ändringar i jaktlagen grundade sig på ett av 1949 års *jaktutredning* den 11 november 1950 framlagt förslag (SOU 1950: 40).

Jaktutredningen anförde i denna del (s. 90 ff.), att i de stadgar som antagits för jaktvårdsområdena upptagits bestämmelser om rösträtten. Därvid hade i allmänhet delägarnas röstetal gjorts beroende av storleken av den mark, varmed de ingått i området. Dessa omröstningsregler hade emellertid vid skilda tillfällen utsatts för kritik. Bl. a. hade anmärkts, att dessa regler gäve de större delägarna en alltför dominerande ställning. I samband därmed hade det gjorts gällande, att röstningen efter markareal kunde giva ägare av större marker möjlighet att bestämma att vissa slag av vilt ej skulle få jagas på de mindre fastigheterna, ja att helt t. o. m. fridlysa dessa fastigheter.

Jaktutredningen redogjorde i fortsättningen bl. a. för de i fiskerättskommitténs förslag upptagna reglerna om rösträtt inom fiskevårdsområde och för en av utredningen företagen undersökning rörande verkan av de vanligen gällande rösträttsreglerna i tolv godtyckligt valda jaktvårdsområden. Utredningen vitsordade att sistnämnda regler i flertalet fall formellt tedde sig oförmånliga för de mindre delägarna. Samtidigt upplyste emellertid utredningen att, enligt vad som uppgivits av flera jaktvårdskonsulenter, stadgarnas föreskrifter om röstberäkning efter markinnehav icke brukade tillämpas utan att röstning regelmässigt skedde efter huvudtalet. Utredningen anförde vidare:

»Enligt utredningens uppfattning talar åtskilligt för att rösträttsreglerna utformas så, att de i högre grad än vad hittills i allmänhet varit fallet taga hänsyn till de mindre delägarnas intresse. Vid övervägandet av förevarande spörsmål bör emellertid beaktas att, såsom utredningen i det föregående framhållit, försiktighet synes böra iakttagas då det gäller införandet av lagbestämmelser rörande jaktvårdsområdenas inre angelägenheter. Man kan icke bortse från att principen om rösträkning efter areal i många fall torde utgöra en nödvändig förutsättning för att jaktvårdsområden skola komma till stånd. Att märka är också, att fiskerättskommittén, då den i fråga om fiskevårdsområdena såsom huvudregel föreslog att ingen delägare skulle få tillgodoräknas mer än en röst, utgick från att länsstyrelse skulle ha möjlighet att i vissa fall fastställa fiskevårdsområde även om majoriteten av delägarna röstat mot områdets bildande.

På grund av vad sålunda anförts och då missbruk av ett dominerande inflytande inom ett jaktvårdsområde med hänsyn till vad utredningen i det följande föreslår i fråga om besvärsmått över jaktstämmas beslut lätt torde kunna förhindras, anser sig utredningen icke böra förorda, att några generella tvingande bestämmelser lagfästas rörande delägarnas rösträtt vid avgörandet av gemensamma angelägenheter. Däremot synes det — i syfte att understödja strävandena att åstadkomma en jämnare fördelning av inflytandet mellan olika grupper av delägare — vara lämpligt att

ett dispositivt stadgande härom införes i jaktlagen. Detta stadgande torde kunna utformas så, att varje delägare, där ej annorlunda bestämts i de för jaktvårdsområdet antagna grunderna för jaktutövningen och viltvården, skall äga en röst.»

I den proposition, nr 189, varigenom förslaget till 1951 års ändringar i jaktlagen förelades 1951 års riksdag, anförde *föredragande departementschefen*, statsrådet Sträng, i denna del:

»I fråga om rösträtten på jaktstämma i vanliga fall delar jag utredningens uppfattning att någon tvingande bestämmelse om röstning efter huvudtalet ej lämpligen bör meddelas men att en rekommendation för sådan röstberäkning bör införas i lagen. Farhågorna för att även detta skulle försvåra bildandet av jaktvårdsområden synas mig överdrivna. Jag vill också framhålla, att även om det med visst fog kan sägas att jaktvårdsområdena bestå av fastigheter och icke av personer, de dock icke kunna jämföras med sådana sammanslutningar av ekonomisk natur, där röstning efter andelstal ter sig naturligare.»

Såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen kunna många olika synpunkter anläggas på frågan huruvida rösträtten bör utövas efter huvudtal eller delaktighetstal. Frågan är uppenbarligen av tveksam natur. *Fiskeristyrelsen* har efter ingående överväganden funnit de skäl som tala för att rösträtten bör utövas efter huvudtalet väga tyngre än de skäl som tala i motsatt riktning.

Att märka är i detta sammanhang, att de viktigaste frågorna rörande verksamheten inom fiskeområdet skola regleras i stadgarna, att enligt förslaget majoriteten av delägarna, räknat efter delaktighetstalet, tillerkänts ett betydande inflytande på stadgarnas utformning samt att den rösträtt, varom nu är fråga, endast avser beslut som delägarna, inom ramen för lagen och stadgarna, ha att fatta sedan området bildats.

Betänkligheter mot en regel om rösträtt efter huvudtal minska i styrka, därest delägare beredes möjlighet att utan större omgång få giltigheten av ett fattat beslut rättsligen prövat. Frågan om talerätt mot beslut inom fiskeområde kommer att behandlas i nästa avsnitt.

Rätten att överklaga beslut inom fiskeområde

I 40 § andra stycket i *fiskerättskommitténs förslag* föreskrevs, att delägare, som menade att beslut om upplåtelse av fiskerätt fattats i strid med de i förslaget givna bestämmelserna om viss majoritet för upplåtelse eller att antaget anbud å arrende ej bort godkännas, hade att inom tjugu dagar från beslutet anföra besvär däröver hos länsstyrelsen. Enligt 41 § andra stycket i förslaget tillkom samma besvärsrätt delägare, som menade att beslut om förfogande över inkomst fattats i strid med de härom i förslaget meddelade bestämmelserna. I övrigt innehöll förslaget ingen föreskrift om rätt att få beslut av fiskevårdsområde prövat av myndighet.

Ehuru de viktigaste frågorna rörande verksamheten inom ett fiskeområde skola regleras i stadgarna, skall likväl beslutanderätten i betydande utsträckning tillkomma delägarna eller styrelsen. Åtminstone när det är fråga om viktigare beslut måste möjlighet finnas för delägare att få giltigheten av

beslutet prövad av myndighet. I lagar rörande andra liknande sammanslutningar och samfälligheter finnas också bestämmelser om sådan möjlighet för delägare.

Sålunda stadgas i 8 § *lagen om förvaltning av bysamfälligheter m. m.* att därest delägare menar, att beslut som delägarna fattat enligt lagen länder honom till märkligt förfång eller att det icke tillkommit i laga ordning eller att det står i strid med allmän lag eller författning eller annorledes över-skrider delägarnas befogenhet, han inom viss tid äger att vid rätten väcka talan mot samtliga övriga delägare.

I *lagen om rätt till jakt* däremot stadgas fullföljdsrätt till länsstyrelsen. Härom heter det i 13 § 4 mom. i lagen:

»Menar den vars rätt beröres av beslut, som fattas angående jaktutövningen eller upplåtelse av jakträtt inom jaktvårdsområde, att beslutet icke tillkommit i behörig ordning eller att det eljest strider mot lag eller författning eller kränker hans enskilda rätt, må han hos länsstyrelsen föra talan mot beslutet genom besvär, vilka skola hava inkommit inom en vecka från den dag, då han erhöll del av beslutet. Har meddelande om beslutets fattande införts i tidning inom orten, skall delgivning anses hava ägt rum den dag då så skedde.

Beslut angående jaktutövningen skall, där ej länsstyrelsen annorlunda förordnar, lända till efterrättelse utan hinder av att talan föres mot beslutet.»

Den i jaktlagen upptagna besvärsrätten infördes genom lag den 1 juni 1951.

I det betänkande som låg till grund för lagändringen (SOU 1950: 40) anförde 1949 års *jaktutredning* (bet. s. 99 ff.) bl. a. följande:

»Uppenbart är — — — att — — — jakträttsinnehavares rätt ofta kan kränkas genom beslut som fattas av jaktvårdsområdenas beslutande organ. Även om stadgarna utformas så, att de lämna minsta möjliga utrymme för godtycke, kunna — — — av dessa organ fattas beslut av den art att den vars rätt därav beröres måste anses ha ett berättigat anspråk på att få beslutet omprövat. För att få en sådan prövning till stånd synas med nu gällande bestämmelser två utvägar stå honom till buds. Han torde nämligen åtminstone i vissa fall vara berättigad att vid allmän domstol föra talan om beslutets ogiltigförklarande och han torde vid det förhållandet att överträdelse av de angående jaktutövningen å ett jaktvårdsområde gällande reglerna är straffbelagd kunna få beslutets giltighet prövad av allmän domstol i samband med åtal för överträdelse av beslutet. Däremot saknar han möjlighet att draga frågan under administrativ myndighets prövning.»

Sedan jaktutredningen därefter förklarat sig anse det föga tillfredsställande, att frågan om giltigheten av beslut som nu sagts icke kunde lösas utan rättegång vid allmän domstol, anförde utredningen vidare:

»Gentemot införandet av rätt att i administrativ ordning överklaga beslut, som fattas av jaktvårdsområdenas beslutande organ, kan invändas, att det är ägnat att ingiva betänkligheter att göra ett så betydande ingrepp i enskilda sammanslutningars beslutanderätt, som en dylik anordning innebär. Det må emellertid framhållas, att jaktvårdsområden, såsom förut nämnts, i stor utsträckning icke bildas på helt frivillig väg och således i dylika fall utgöra sammanslutningar, som kommit till stånd allenast därigenom att lagstiftaren berett en majoritet av jordägare möjlighet att få ett beslut om bildande av jaktvårdsområde tvångsvis genomfört. Vidare må erinras, att man år 1938 vid ställningstagandet till frågan om införande av tvångsanslutning

till jaktvårdsområden valt att göra bildandet av sådana områden till en rent administrativ anordning i stället för att bibehålla det judiciella förfarandet, som den tidigare anknytningen till servitutslagstiftningen innebar. Exempel saknas ej heller på att lagstiftaren just i fråga om tvångsvis bildade sammanslutningar medgivit besvärsrätt åtminstone beträffande vissa beslut. Sålunda äger enligt 18 § lagen om gemensamhetsfiske delägare i gemensamhetsfiske hos länsstyrelse överklaga beslut om godkännande av anbud å upplåtelse av fisket på arrende.

Ett ytterligare skäl, som kan anföras mot införande av besvärsrätt i fråga om beslut av jaktvårdsområdes beslutande organ, är att vissa av dessa beslut äro av den art att man snarast bör få visshet om huruvida besluten bliva bestående eller ej. Detta gäller särskilt de beslut om jaktutövningen, som å jaktstämma fattas kort före ett jaktårs början. Beträffande sådant jaktvårdsområde, där alla delägare ha rätt att jaga å hela området, innefattar jaktstämman beslut en fördelning på de olika delägarna av det antal djur av skilda slag, som ansetts kunna fällas under jaktåret. Om ett dylikt beslut får överklagas, är det givetvis angeläget att det snarast blir klarlagt vad som skall gälla i det överklagade hänseendet. Den olägenhet, som sålunda kan vara förknippad med införande av besvärsrätt, synes emellertid kunna undvikas genom att besvärstiden icke göres längre än som skäligen kan erfordras och genom att man medgiver, att det överklagade beslutet åtminstone i vissa fall skall lända till efterrättelse, där icke den besvärsprovande myndigheten annorlunda förordnar.

Utredningen finner med hänsyn till det anförda, att de invändningar, som kunna riktas mot införandet av rätt att hos administrativ myndighet anföra besvär över beslut av jaktvårdsområdes beslutande organ, icke böra tillmätas avgörande betydelse, särskilt om besvärsrätten inskränkes till att omfatta allenast vissa beslut. Det synes nämligen såvitt hittills vunna erfarenheter giva vid handen icke vara erforderligt att medgiva besvärsrätt i fråga om andra beslut än dels sådana som avse själva jaktutövningen och dels sådana som gälla delägars rätt att till annan upplåta sin rätt till jakt inom jaktvårdsområdet.»

I den proposition, nr 189, varigenom förslaget till 1951 års ändringar i jaktlagen förelades samma års riksdag, anförde *föredragande departementschefen*, statsrådet Sträng, om utredningens förslag:

»Förslaget om införande av möjlighet att anföra besvär över beslut som fattats å jaktstämma eller av styrelse för jaktvårdsområde bör enligt min uppfattning genomföras. Den nuvarande ordningen, enligt vilken giltigheten av sådant beslut kan prövas endast i domstolsväg, kan icke anses tillfredsställande. Det synes mig ej heller med fog kunna göras gällande att en prövning av administrativ myndighet skulle innebära ett alltför stort intrång i delägarnas fria bestämmanderätt. Jag erinrar att beslut i vissa viktigare frågor redan för närvarande skola underställas länsstyrelsen för fastställelse. I likhet med utredningen anser jag besvärsrätten böra begränsas till beslut som gälla jaktutövningen eller upplåtelse av jakträtt. Länsstyrelsens prövning bör enligt min uppfattning avse endast beslutets rättsgiltighet, och någon befogenhet att sätta annat beslut i stället för det överklagade bör icke föreligga.»

Beträffande sättet för delgivning av beslut, som avses i 13 § 4 mom. jaktlagen, yttrade departementschefen:

»Delgivning bör självfallet alltid kunna ske i vanligen vedertagna former, t. ex. genom att handling som innehåller beslutet bevisligen tillställs dem som beröras därav. De som deltagit i jaktstämma torde få anses ha fått del av beslut som därvid

fattats i deras närvaro. För de fall då beslut angår alla eller de flesta delägarna torde möjlighet böra beredas att offentligen kungöra beslutet med den verkan att delgivning anses ha skett genom kungörandet. Det kungörelseförfarande genom annonsering i ortstidning som jaktutredningen förordat synes mig vara det mest ändamålsenliga som står till buds. Det torde kunna antagas, att delägarna i jaktvårdsområde komma att på förhand besluta i vilken ortstidning kungörelser skola införas, och att bestämmelse därom intages i jaktvårdsområdets stadgar. Vad beträffar kungörelses innehåll synes det vara till fyllest att däri kort angives vad beslutet avser.»

Enligt *fiskeristyrelsens* mening bör besvärsrätten i fråga om fiskeområdes beslut i huvudsak regleras på samma sätt som i 13 § 4 mom. jaktlagen. Anledning torde emellertid saknas att begränsa klagorätten till vissa särskilt angivna slag av beslut, t. ex. beslut om fiskets utövande eller upplåtelse av fiskerätt. Klagorätt bör föreligga även om delägare menar, att beslut strider mot stadgarna. Tillräcklig anledning att låta länsstyrelsens prövning avse även lämplighetssynpunkter synes ej föreligga.

Den i jaktlagen angivna besvärstiden, en vecka, torde vara alltför kort, icke minst i de ej sällsynta fall då någon delägare är bosatt å annan ort. Besvärstiden torde i stället böra bestämmas i likhet med vad som enligt lagen den 4 juni 1954 (SFS nr 355) numera i allmänhet gäller vid talan mot förvaltande myndighets beslut, nämligen till tre veckor från delfäendet, för menighet dock fem veckor.

Tiden för fiskeområdes bestånd

Fiskerättskommittén föreslog, att tiden för fiskevårdsområdets bestånd skulle bestämmas till minst 10 och högst 25 år. Någon erinran häremot framställdes ej vid remissbehandlingen.

Någon begränsning av giltighetstiden för föreskrifter enligt 24 § *fiskerättslagen* finns ej.

Enligt *fiskeristyrelsens* förslag skall möjligheten att meddela föreskrifter enligt nämnda paragraf avskaffas och ersättas av möjligheten att införa fiskeområde i mera enkel form. Vad nu sagts synes dock icke utgöra tillräcklig anledning att låta fiskeområde bildas för kortare tid än 10 år.

”Flodförvaltningar”

Från flera håll ha, som ovan anförts, önskemål framförts om att kunna åstadkomma enhetlig förvaltning av fisket och fiskevärden i ett helt flodsystem, särskilt laxälvarna med tillhörande havsområden vid mynningen.

Uppenbarligen skulle stora fördelar kunna vinnas, om man effektivt kunde samordna beståndsvården och avfiskningen inom ett helt flodområde. Uppsamling och återutsättning av uppvandrande ålyngel, utplantering av lax- och laxöringsyngel, upptransport av leklax och fortlöpande statistik över resultatet kunde med fördel ordnas centralt för hela vattensystemet. Kunde man tillskapa ett representativt organ för samtliga lokala fiskeintressenter, skulle detta stärka fiskets ställning i förhållande till sådana intressen som kraftutvinning, flottning, avlopp m. m. Även förhandlingar med myndigheterna skulle underlättas.

I ett land med en rättsordning sådan som den svenska, där fiskerätten i vattendragen är fördelad på ett mycket stort antal delägare, möter emellertid genomförandet av en sådan organisationsform mycket stora svårigheter.

På frivillighetens väg, under viss medverkan från fiskeriadминистраtionen, har dock på några håll samarbete kommit till stånd mellan en del olika intressen i ett vattendrag i form av en fiskevårdskommitté eller älvkommitté med uppgift att planlägga och utföra av vattendomstolarna föreskrivna kompensationsåtgärder eller liknande aktioner till gemensamt gagn för hela vattendraget (ex. Dalälven, Ljusnan, Ljungan, Selångerån, Ångermanälven, Moälven m. fl.).

Ett annat exempel på samverkan mellan olika fiskerättshavare är den som en privat sammanslutning, Svenska lax- och laxöringsföreningen u. p. a., organiserat i Kävlingeån med biflöden. Denna förening, som erhållit avsevärda understöd av statsmedel och fonder, bygger juridiskt på ett mycket stort antal arrendekontrakt med praktiskt taget samtliga fiskerättshavare i vattensystemet. En motsvarande sammanslutning, fast av mindre omfattning, har även bildats i Nybroån (sydöstra Skåne).

Det är tydligt att om fisket kunde få tillnärmelsevis samma stöd i lag som andra vattenbundna intressen, exempelvis flottning, torrläggning och vattenreglering, skulle bildandet av större sammanslutningar i hög grad underlättas. Det må i detta sammanhang erinras om vandringsfiskutredningens förslag att för varje vattendrag av betydelse för laxfisket skulle utarbetas en »älvplan» och för tillämpningen av denna skapas samarbetsorgan, vari

skulle ingå representanter för såväl fiskeintresset som kraftintresset och de övriga intressen, exempelvis flottningen, för vilka vattendragen utnyttjas till men för fisket (jfr uttalanden av tredje lagutskottet 1954 i utlåtande nr 2 s. 34 om skydd för vissa laxförande vattendrag och utlåtande nr 33 s. 18 om behovet i vattendrag av samordnande organ). Vidare har vatten-vårdskommittén under övervägande att för bekämpande av vattenförorening föreslå bildande av särskilda sammanslutningar, förslagsvis kallade vatten-vårdsförbund (se dess betänkande den 1 dec. 1954, SOU 1955: 6, s. 70).

Syftet med ett fiskeområde av den typ styrelsen ovan föreslagit skall huvudsakligen vara att åstadkomma samverkan mellan delägarna i ett fiskevatten med avseende å fiskets rationella bedrivande. För att genomföra detta syfte erfordras antingen att fisket bedrivs för gemensam räkning, t. ex. genom en arrendator, eller att fiskemöjligheterna på lämpligt sätt fördelas mellan delägarna. Att anordna en gemensam drift av fisket inom ett större flodsystem är säkerligen ej lämpligt annat än i undantagsfall, t. ex. för gemensam fångst av ål på ett enda eller ett fåtal ställen i ett vattendrag eller för fiskets utnyttjande uteslutande genom försäljning av sportfiskekort. Ej heller torde det vara möjligt eller lämpligt att en central förvaltning inom ett större flodsystem mera i detalj reglerar hur ofta, med vilka redskap, å vilka platser etc. envar enskild delägare skall äga rätt att fiska.

Redan av vad nu sagts framgår att en flodområdesförvaltning i väsentlig grad måste sakna den för fiskeområdena karakteristiska egenskapen av samfällighet för utnyttjande av gemensam egendom efter vars och ens del däri.

Syftena med en flodförvaltning komma att ligga på ett i avsevärda hänseenden olikartat plan. Å flodförvaltningen skola ankomma åtgärder till gemensamt gagn för hela eller större delen av flodsystemet. Fiskevårdsåtgärder i egentlig mening få här en framträdande plats och den ej minst betydelsefulla uppgiften blir stärkandet och bevakandet av fiskets intressen i allmänhet.

Det spørsmålet uppkommer då om det är möjligt och lämpligt att överlämna de uppgifter varom här sålunda är fråga åt en sammanslutning mellan delägarna. Att lagstiftningsvägen utrusta en på frivillig anslutning bland delägarna grundad sammanslutning med dessa vittgående befogenheter och ge den rätt att handla även å icke anslutna delägars vägnar synes knappast möjligt. Styrelsen vill framhålla, att härmed är naturligtvis ej sagt att en rent frivillig sammanslutning icke skulle kunna uträtta mycket till fiskets fromma, men skall sammanslutningen kunna verka effektivt, bleve det nödvändigt att införa ett tvång för samtliga delägare i flodområdet att tillhöra sammanslutningen. Det torde emellertid vara tvivelaktigt om man inom en representation för en dylik sammanslutning — till vars verksamhet ett stort antal medlemmar kanske redan från början äro negativt inställda — kan förvänta det intresse och den aktivitet som erfordras för de uppgifter varom här är

fråga. Härtill kommer att en organisation av denna art säkerligen skulle bli ganska ohanterlig och tungrodd.

Den framkomliga vägen för genomförande av en enhetlig administration av både fiske och fiskevård i ett helt flodsystem blir därför med all säkerhet — åtminstone i övervägande antalet fall — att det organ, på vilket förvaltningen skall ankomma, utses icke av delägarna själva utan av myndighet. För undvikande av varje missförstånd bör genast påpekas att inom ett dylikt organ självfallet måste ordnas effektiv representation för delägarna.

Man kan vid övervägande av frågan om på vad sätt ett dylikt organ bör utses ej bortse från att dess verksamhet måste drivas i nära kontakt med den offentliga fiskeriadministrationen. Starka skäl tala för att fiskerintendenterna samt hushållningssällskapens fiskeriassistenter böra ingå i ett sådant organ.

I själva verket sammanhänger frågan om flodförvaltning, därest den ses ur förut angivna synpunkter, på ett intimt sätt med den lokala fiskeriadministrationen i dess helhet.

För närvarande skötas lokala fiskevårds- och fiskodlingsfrågor i regel genom hushållningssällskapen och deras fiskeriassistenter i samarbete med fiskeriintendenterna. Fiskeriassistenter ha emellertid ett helt län eller en del därav som tjänstgöringsdistrikt och gränserna äro därför av administrativ typ och ej betingade av vattensystemen. Denna administrativa gränsdragning förelåg tidigare även för fiskeriintendenterna, men förhållandena för dessa ha ändrats genom KK den 22 september 1949 (SFS nr 504). Önskvärt vore givetvis att en liknande omorganisation företoges av de nuvarande länsfiskeritjänstemännens distrikt, men detta torde stöta på mycket stora svårigheter så länge fiskeriassistenter äro direkt anknutna till respektive hushållningssällskap. Annorlunda skulle det ställa sig om man kunde inordna fiskeriassistenter i den statliga fiskeriadministrationen på så sätt att fiskerintendentensdistrikten uppdelades i »flodförvaltningar», vardera med en eller flera fiskeriassistenter.

En sådan omorganisation skulle säkerligen på lång sikt vara av stort värde. Å andra sidan ha hushållningssällskapen nedlagt ett mycket förtjänstfullt arbete på fiskefrågorna och i många län även satsat egna medel utöver de av staten anvisade, varför en allmän omorganisation enligt vad som skisserats på många håll säkerligen skulle medföra försämrade möjligheter för fiskerinäringen, såvida staten här ej ville ingripa ekonomiskt stödjande.

Därjämte lär det svårigen kunna undvikas att man vid övervägande av frågan om flodförvaltning får taga ställning även till andra spörsmål förbundna med utnyttjandet av ett vattendrag, t. ex. sjöregleringar, kraftverksbyggen, vattenavledningar, flottning, föroreningar etc. Härmed har styrelsen icke tagit ståndpunkt till frågan, huruvida det engelska systemet med en typ av flodförvaltningar (river boards) som ha att utföra en mångfald skiftande upp-

gifter, ej endast på fiskets och fiskevårdens område, kan passa för svenska förhållanden.

Stora praktiska svårigheter möta otvivelaktigt vid en lösning av de problem varom här är fråga. Detta kan givetvis å ena sidan åberopas som ett skäl att tillsvidare avvakta resultatet av de försök som enligt vad förut sagts ägt rum att lösa problemet på frivillig väg. Om icke annat skulle de erfarenheter som kunde vinnas av dessa försök vara ägnade att giva ledning vid en utredning i ämnet. Det är även tänkbart att en tillämpning av den föreslagna lagstiftningen om fiskeområde kan giva viss ledning. Kommer med stöd av denna lag ett flertal fiskeområden att bildas inom samma flodsystem, ligger det nära till hands att dessa söka samverka med varandra i form av ett fiskeområdesförbund, omfattande hela vattensystemet eller en del därav.

Å andra sidan skulle en omläggning och förstärkning av den lokala fiskeridadministrationen vara synnerligen önskvärd, detta icke minst med tanke på omgestaltningarna på senare tid i fiskets utövande och de stora förändringarna i vattendragen i samband med deras ianspråktagande för en mängd olika ändamål. Frågan om en sådan omläggning bör emellertid ses ur en vidare synvinkel än det här föreliggande utredningsuppdraget, avseende översyn av de utav fiskerättskommittén föreslagna bestämmelserna om fiskevårdsområden. De frågor av till övervägande del privaträttslig art, som ha samband med utformningen av regler om fiskeområde (fiskevårdsområde), träda därvid i bakgrunden för frågor av administrativ natur, avseende såväl fisket som andra vattenbundna intressen.

Fiskeristyrelsen får därför hemställa att frågan om »flodförvaltningar» och därmed sammanhängande problem göras till föremål för utredning i särskild ordning.

Speciell motivering

Förslaget till lag om fiskeområde

1 §.

Bestämmelsen motsvarar 31 § i fiskerättskommitténs förslag.

I nämnda paragraf har kommittén såsom ändamålet med ett fiskevårdsområde angivit främjande av fisket och fiskevården. Enär den här förordade lagstiftningen — liksom kommittéförslagets bestämmelser i ämnet — avses skola kunna tillgripas jämväl uteslutande för åstadkommande av en rättvis fördelning av fiskemöjligheterna¹ har fiskeristyrelsen ansett lagens syfte lämpligare kunna angivas såsom »ordnande av fiskeförhållandena samt främjande av fisket i övrigt».

I fråga om innebörden av *begreppet »fiskevatten»*, som även återfinnes i 1 § GemL, anfördes i 1943 års betänkande:

»Liksom lagen om gemensamhetsfiske innehåller lagförslaget icke någon närmare definition beträffande vad begreppet fiskevatten skall innebära. Stiftarna av 1913 års lag torde ej heller ha velat giva detta uttryck någon exakt innebörd. Dessutom lär det vara nära nog omöjligt att för ifrågavarande ändamål giva en generellt gällande definition på ordet fiskevatten. Det torde i stället i det enskilda fallet få ankomma på förrättningsmannen och länsstyrelsen att på lämpligt sätt avgränsa området för gemensamhetsfisket. På enahanda sätt bör åt tillämpningen överlämnas att bestämma omfattningen av ett fiskevårdsområde. Under förutsättning att ett vattenområde kan tydligt avgränsas synes det vara betydelselöst, om fiskevårdsområdet utgör ett eller flera skifteslags hela vattenområde eller icke. Hinder bör ej heller möta att inrätta fiskevårdsområden, som omfatta flera 'fiskevatten', där ett gemensamt större fiskevårdsområde ur fiskets synpunkt framträder såsom lämpligt.»

Fiskeristyrelsen har ingen erinran att göra mot dessa uttalanden.

Beträffande *benämningen »fiskeområde»* hänvisas till den allmänna motiveringen.²

Liksom enligt de tidigare förslagen behöver ett fiskeområde icke avse allt fiske i fiskevattnet utan kan allt efter omständigheterna i det särskilda fallet begränsas till visst slags fiske, t. ex. inom ålfiskedistriktet fisket efter ål.

Bestämmelsen i andra stycket har behandlats i den allmänna motiveringen.³ Bestämmelsen bör ej utgöra hinder för att i ett fiskeområde å någon av de i 3 § FL omförmälda kuststräckorna inbegripes även det fiske med fast redskap som innehavare av enskild fiskerätt enligt nämnda lagrum utan myndighets tillstånd äger bedriva i allmänt vatten.

¹ s. 44 f. ² s. 47. ³ s. 46 f.

I detta sammanhang vill fiskeristyrelsen behandla frågan, huruvida den omständigheten att fisket bedrives av annan än fastighetsägaren bör förhindra att vattnet inbegripes i fiskeområde.

Enligt GemL har den som fått fiskerätt upplåten åt sig ingen vetorätt mot införandet av ett gemensamhetsfiske.

Fiskerättskommittén anförde, att en nyttjanderättsinnehavare torde bli skyldig att finna sig i de inskränkningar i fisket, som genom områdets bildande kunde komma att gälla för upplåtaren. Naturligen stode, påpekade kommittén, den möjligheten öppen att i stadgarna meddela särskilda föreskrifter rörande visst fiske, som tidigare för längre perioder utarrenderats (t. ex. kräftfisket). Härigenom kunde detta fiske uteslutas från verkningarna av områdets bildande.

Fiskeristyrelsen finner anledning icke föreligga att frånga den ståndpunkt som GemL här intagit.¹ Styrelsen anser sig dock böra understryka lämpligheten av att länsstyrelsen, när omständigheterna därtill föranleda, i stadgarna intager sådant förbehåll i fråga om tidigare upplåtet fiske som fiskerättskommittén omnämnt.

Frågan om de *skattlagda fiskena* böra kunna inbegripas i ett fiskevårdsområde har varit föremål för en del diskussion.

Enligt 42 § *GemL* skall den rätt som tillkommer ägare av fiske, varmed äganderätt till grunden ej är förenad och som avser fångst av allenast visst eller vissa fiskslag, icke beröras av gemensamhetsfiskes inrättande.

I 1943 års *betänkande* anmärktes, hurusom av förarbetena till nämnda lag framginge att något behov av ändring i då gällande lagstiftning icke ansetts föreligga i fråga om dessa fisken. Emellertid hade, enligt vad utredningsmannen anförde, uppgivits att det för ordnande av fiskevården i vissa vatten skulle vara av betydelse att kunna medta jämväl skattlagda fisken, och förslaget utginge med hänsyn därtill från att ett fiskevårdsområde, om så befunes lämpligt, skulle kunna omfatta även sådana fisken.

I yttrande över 1943 års förslag avstyrkte *kammarkollegiet*, att de skattlagda fiskena inbegreps under lagstiftningen. Kollegiet yttrade:

»Dylika fisken hava genom skattläggningen bildats för just utnyttjandet av fisket ifråga, som utgör det väsentliga av fastigheten. Dylig fiskefastighet äger ofta betydande värde och är ej sällan det enda eller för allt fall det mest betydande fisket inom området'. Dess medtagande tvångsvis i fiskevårdsområde skulle beröva dess ägare möjligheten att vidare självständigt bruka sin förvärvade fastighet — annat än eventuellt såsom arrendator av fiskevårdsområdet. Detta synes så mycket mer betänkligt, som vid fråga om tillkomsten av fiskevårdsområde ägarna av fiskerätt rösta per capita, ej i förhållande till fiskets värde. Kollegium anser sålunda, att ett medtagande i fiskevårdsområde av särskilt skattlagt fiske mot ägarens bestridande utgör ett ingrepp i ägarens rätt och intressen av sådan betydenhet, att tillräcklig motivering härför ej förebragts i utredningen.

Undantaget i 42 § gällande lag om gemensamhetsfiske har anknutits till bestämmelserna i 1895 års lag om vad till fast egendom är att hänföra, 5 §, att såsom fast egendom anses 'i jordeboken upptaget fiskeri, varmed äganderätt till grunden ej är förenad', varjämte tillagts 'och som avser fångst av allenast visst eller vissa fiskslag'. Emellertid synas motiven i 1907 års *betänkande* med förslag till lag om fiskeri-

¹ Jfr den i 12 § 2 mom. sista stycket jaktlagen stadgade rätten för jaktarrendator att uppsäga jaktavtalet om marken intages i jaktvårdsområde.

områden m. m. i vad avser förslaget 25 § — som motsvarar 42 § gällande lag — angiva, att där avsåges i jordeboken upptagna särskilt skattlagda fisken i allmänhet. Men sådana fisken omfatta även andra än de, som avses i 5 § av 1895 års lag, nämligen fisken med vilka äro förenade rätt till land (öar och holmar) samt grund. — — — Vidare är att märka, att särskilt skattlagt fiske kan omfatta *alla* vid detsamma förekommande fiskslag. Det lärers få anses, att nu uppgivna slag av särskilt skattlagda fisken — alltså de, vilka utgöra fast egendom oavsett bestämmelserna i 1895 års lags 5 § samt de vilka omfatta all slags fisk — böra likställas med de, vilka formellt falla under 42 § gällande lag om gemensamhetsfiske. Rätteligen bör det heta 'i jordeboken upptagen särskild fiskelägenhet'.»

Fiskerättskommittén intog samma ståndpunkt som 1943 års förslag och anförde:

»Ett undantag för de skattlagda fiskenas del skulle säkerligen inom vissa delar av landet få mycket ogynnsamma konsekvenser och väsentligt minska den nya lagstiftningens betydelse. De betänkligheter, kammarkollegiet yppat på denna punkt, synas icke vara av den tyngd att de böra bli avgörande; samma invändningar torde för övrigt kunna anföras mot ett flertal andra hithörande åtgärder. Kommittén utgår sålunda, i likhet med utredningsmannen, från att ägare av särskilt skattlagt fiske skall i alla de hänseenden varom här är fråga, vara likställd med annan fastighetsägare.»

Kammarkollegiet anförde i sitt yttrande över kommittéförslaget:

»Kollegiet får fortfarande efterlysa en tillräckligt vägande motivering för de skattlagda fiskenas allmänna intvingande i fiskevårdsområde. Ur de synpunkter, kollegiet anlagt på frågan, bör sådant tvång vara möjligt endast för det fall att förutsättningarna för bildande av fiskevårdsområde tvångsvis äro för handen, d. v. s. när fiskevattnet uppenbart vanvårdas. Dessutom måste krävas att det fiskevårdande syftet uppenbarligen icke kan tillgodoses med mindre det skattlagda fisket ingår i fiskevårdsområdet. Vare sig ett skattlagt fiske med eller mot ägarens önskan ingår i ett fiskevårdsområde, synes det skattlagda fisket ej böra få utarrenderas utan ägarens samtycke eller särstillstånd till fiske inom detsamma upplåtas under annan förutsättning.»

Även *domänstyrelsen* framförde allvarliga betänkligheter mot att jämväl särskilt skattlagda fisken skulle kunna mot ägarens bestridande medtagas i fiskevårdsområde; styrelsen åberopade härvid vad kammarkollegiet yttrat i anledning av 1943 års förslag.

Fiskeristyrelsen anser på de av fiskerättskommittén anförda skälen, att skattlagt fiske (»i jordeboken upptagen särskild fiskelägenhet») bör kunna på samma villkor som annat fiske inbegripas i fiskeområde. Styrelsen vill tillägga, att på vissa håll de skattlagda ålfiskena äro av så ringa storlek att de ej kunna rationellt utnyttjas vart för sig med numera begagnade stora redskap.

I yttrande över fiskerättskommitténs förslag uttalade *lappfogdarna*, att om meningen med förslaget vore att även kronovatten där lapparna hade företrädesrätt till fiske skulle kunna tvingas in i fiskevårdsområden, förvaltade efter de av kommittén föreslagna grunderna, lappväsendet icke kunde biträda förslaget utan att i så fall förslaget borde omarbetas så att full trygghet skänktes lapparnas rättigheter till fiske i dessa vatten.

Ej heller beträffande de sålunda avsedda fiskevattnen torde enligt fiskeri-

styrelsens mening tillräckliga skäl föreligga att göra undantag från lagens tillämpningsområde. Länsstyrelsen bör dock vid bildande av fiskeområde i dessa vatten tillse att lapparnas behov av fiskemöjligheter blir fullt tillgodosett.

2 §.

Denna paragraf, som motsvarar 1 § andra stycket GemL och 32 § i fiskerättskommitténs förslag, har behandlats i den allmänna motiveringen.¹

3 §.

Paragrafen innehåller de i det föregående² behandlade reglerna att beslut om bildande av fiskeområde meddelas av länsstyrelsen samt att länsstyrelsen i samband därmed fastställer delaktigheten i fiskeområdet ävensom stadgar.

Länsstyrelsens beslut är bindande för ny delägare. Detta torde följa av lagförslagets allmänna grunder och därför ej behöva utsägas i lagtexten.

4—7 §§.

Dessa paragrafer innehålla de grundläggande reglerna om *förfarandet* vid bildande av fiskeområde. I likhet med fiskerättskommittén anser fiskeristyrelsen, att närmare bestämmelser i detta ämne böra meddelas av Konungen. Styrelsen erinrar om att motsvarande ordning gäller beträffande jaktvårdsområde.

4 §.

I första stycket anges vilka som må göra ansökan om bildande av fiskeområde. Spörsmålet har tidigare behandlats.³

I andra stycket föreskrives, att ansökningen skall vara åtföljd av förslag till stadgar, förteckning å delägarna och övrig erforderlig utredning. I sak överensstämmer stadgandet med 33 § andra stycket andra punkten i fiskerättskommitténs förslag.

Beträffande förslag till stadgar hänvisas till den allmänna motiveringen.⁴ I fråga om den utredning i övrigt som bör åtfölja ansökningen anförde fiskerättskommittén:

»Enligt kommitténs mening är det icke behövligt att i själva lagen i detalj ange vilken utredning som skall åtfölja ansökning om bildande av fiskevårdsområde. Erforderliga föreskrifter härutinnan torde lämpligen kunna utfärdas i administrativ ordning. Enligt vad som framhållits i 1943 års betänkande bör vid ansökningen i första hand fogas karta över de vatten som avses skola ingå i fiskevårdsområdet. I allmänhet torde det vara tillräckligt att härvid använda en vanlig generalstabskarta eller ekonomisk karta med gränserna för området tydligt utmärkta. Vidare synes utredning böra förebringas rörande de fastigheter, till vilka hör fiskerätt i det ifrågakomna vattnet, ävensom beträffande äganderättsförhållandena. Att åstadkomma en fullständig äganderättsutredning låter sig tvivelsutan i vissa fall knappast göra utan ett ganska omständligt och dyrbart utredningsarbete. Förutsatt att i ansökningsproceduren ingår ett kungörelseförfarande, synas emellertid anspråken på fullständighet i dessa hänseenden undantagsvis kunna eftergivnas utan större

¹ s. 76. ² s. 60 ff. ³ s. 59 f. ⁴ s. 65 ff.

olägenhet. Från länets lantmäterikontor bör i flertalet fall kunna erhållas uppgift på de fastigheter, till vilka hör fiskerätt inom det ifrågasatta fiskevårdsområdet. Förteckning över ägarna till dessa fastigheter kan tillhandahållas av häradsskrivaren. Man torde kunna utgå från att delägarna vid utredningen erhålla biträde av länsfiskeritjänstemännen samt att vederbörande myndigheter i största utsträckning lämna råd och upplysningar.»

Fiskeristyrelsen har intet att erinra i anledning av dessa uttalanden.

5 §.

Denna paragraf motsvarar 33 § tredje stycket i fiskerättskommitténs förslag men har delvis utformats efter mönster av 24 § första stycket FL.

6 §.

Paragrafen motsvarar 34 § i fiskerättskommitténs förslag.

Beträffande frågan, när förrättning är erforderlig, hänvisas till den allmänna motiveringen.¹

Vid förrättningen är det särskilt tre huvudfrågor som måste uppmärksammas. *Dels* skall undersökas, huruvida den erforderliga majoriteten finnes för bildande av fiskeområdet, *dels* bör, såvitt rör skiftat vatten, uppskattning ske av delaktigheten, *dels ock* bör utarbetas förslag till stadgar. Lämpligast synes vara att förrättningsmannen, innan frågorna om delaktigheten och stadgarnas innehåll behandlas, gör en preliminär beräkning, huruvida bland delägarna föreligger det samtycke som erfordras för bildande av fiskeområdet. I det fall t. ex. att fiskevattnet är skiftat och det är uppenbart att enkel majoritet bland tillstädeskomna delägare saknas efter huvudtal och delaktighet, bör förrättningen avbrytas. Detsamma gäller, därest fiskeområdet om ej fisket utarrenderas uppenbarligen saknar berättigande men det klart framgår att den för utarrendering erforderliga majoriteten ej kommer att kunna uppbringas.

Beträffande de punkter i förslaget, där enhällighet ej föreligger, har förrättningsmannen att anteckna hur omröstningen utfallit. Detta är särskilt viktigt i fråga om de punkter, där länsstyrelsen ej har fria händer utan är formellt bunden av viss delägarmajoritets vilja (11 och 13 §§). Förslaget bör utarbetas med hänsyn tagen till dessa regler och i övrigt i görligaste mån följa delägarnas mening.

7 §.

I första och tredje styckena av denna paragraf har närmare utformats den i allmänna motiveringen² förordade principen att vid rösträkning i frågor rörande fiskeområdes bildande och stadgarnas innehåll delägare som ej låter sig avhöra skall anses ha avstått från att rösta.

Första stycket avser de omröstningar, där huvudtalet skall vara avgörande eller där enhällighet erfordras. Det skall enligt stadgandet vara tillräckligt

¹ s. 63 ff. ² s. 52 f.

att den erforderliga majoriteten eller enhälligheten föreligger bland de delägare som låtit sig avhöra.

Tredje stycket avser de fall, där samtycke erfordras av delägare med visst angivet delaktighetstal. Den erforderliga andelen skall avse det sammanlagda delaktighetstal som företrädes av de »delägare som låtit sig avhöra».

Sistnämnda uttryck kräver en närmare utläggning för vissa fall.

Har förrättning ej ägt rum, synes hänsyn böra tagas till samtliga de delägare som före länsstyrelsens beslut givit tillkänna sin ståndpunkt hos länsstyrelsen, även om detta skett först efter utgången av den tid som länsstyrelsen förelagt för svar å ansökningen om bildande av fiskeområde.

I de fall då förrättning hållits synes det mest lämpligt och rimligt att endast taga hänsyn till delägare som därvid kommit tillstädes. Fiskeristyrelsen vill här påpeka att rösträtt kan utövas genom fullmakt. I kallelsen till förrättningen bör givetvis erinras om den risk delägaren sålunda utsätter sig för genom att ej infinna sig vid förrättningen.

Den situationen kan inträffa, att delägare som ej varit närvarande vid förrättningen därefter meddela länsstyrelsen vilken ståndpunkt de intaga till frågor som avses i förevarande paragraf och att härigenom de omröstningsresultat som framkommit vid förrättningen framstå såsom föga representativa för fiskeområdet. Detta kan bli följderna även därav att delägare som närvarit vid förrättningen tillkännagiva ändrad ståndpunkt. Bl. a. ur synpunkten, att ett fiskeområde ej bör inrättas om det ej kan antagas bli arbetsdugligt, kan det vara påkallat att taga hänsyn till vad sålunda förekommit efter förrättningen. Detta möjliggöres genom att länsstyrelsens prövning av frågorna om fiskeområde skall bildas och om stadgarnas innehåll skall ske med beaktande av samtliga föreliggande omständigheter.

Andra stycket motsvarar 38 § andra punkten i fiskerättskommitténs förslag. Ett stadgande av enahanda innehåll återfinnes i 24 § andra stycket andra punkten FL.

8 §.

Denna paragraf, som avhandlar förutsättningarna för bildande av fiskeområde, har utförligt motiverats i den föregående framställningen.¹

Med fiske som är »i sin helhet oskiftat» likställes i förslaget liksom i 24 § FL fiske som eljest är »samfällt för två eller flera fastigheter». Härmed avses fisken, där en eller flera av delägarna grundar sin fiskerätt på servitut (se prop. nr 60/1950 s. 113, 188 f., 228).

Förhållandet mellan delägare som med samäganderätt inneha viss fastighet med tillhörande fiske regleras liksom enligt nuvarande rätt av samäganderättslagen. Utrymme finnes ej för tillämpning av det nya rättsinstitutet fiskeområde.²

¹ s. 48 ff. ² Jfr G. Thulin i Svensk Juristtidning 1949 s. 461.

Vid tillämpningen av andra stycket sista punkten skall iakttagas vad i 7 § finnes föreskrivet.

9 §.

Denna paragraf ger bestämmelser rörande delaktighet i fiskeområde. Paragrafen, som har motsvarighet i 37 och 39 §§ i fiskerättskommitténs förslag, har förut behandlats.¹

Vid tillämpningen av andra stycket skall bestämmelsen i 7 § första stycket iakttagas.

10—14 §§.

I detta avsnitt ha sammanförts de bestämmelser länsstyrelsen har att iakttaga vid fastställandet av stadgarna.

10 §.

Första stycket upptager föreskrifter om stadgarnas innehåll.

Stadgarna skola — liksom enligt 36 § i fiskerättskommitténs förslag — innehålla de huvudsakliga grunderna för fiskets och fiskevårdens utövande. Redan härav följer att frågan i vad mån fisket skall bedrivas av delägarna själva eller upplåtas till annan skall i huvudsak regleras i stadgarna. Skall fisket enligt de sålunda fastställda grunderna för fiskets utövande delvis upplåtas, torde emellertid icke minst ur synpunkten, att ett för delägarna fördelaktigt upplåtelseavtal skall kunna ingås, viss möjlighet böra lämnas öppen för dem att utan hinder av stadgarna kunna närmare reglera den omfattning i vilken upplåtelse skall ske. Dessutom torde, även då delägarna vid fiskeområdets bildande ha för avsikt att driva allt fiske själva, möjlighet böra förefinnas att utan stadgeändring kunna tillgodose ett efter hand framkommande önskemål att fisket i viss mindre utsträckning skall upplåtas. Föreskriften att stadgarna skola innehålla de *huvudsakliga* grunderna för fiskets utövande lägger tydligen ej hinder i vägen för tillgodoseende av de nu berörda önskemålen. Av vikt är emellertid att stadgarna angiva den yttersta gränsen för möjligheten att upplåta fiskerätt. Vid sidan av den nyssnämnda föreskriften upptages därför i första stycket regeln att stadgarna skola innehålla bestämmelser i vad mån rätt till fiske skall kunna för gemensam räkning upplåtas.

Även i övrigt kan det stundom, måhända oftast, vara lämpligt att undvika detaljreglering. En sådan skulle kunna förhindra en smidig anpassning av verksamheten inom fiskeområdet efter nya förhållanden och så småningom vunna erfarenheter. Av vikt är emellertid, såsom tidigare anförts, att man redan vid fiskeområdets bildande skall kunna överblicka den yttersta ramen för de ekonomiska förpliktelser som kunna uppkomma för delägarna. Fördenskull har föreslagits, att stadgarna skola innehålla bestämmelser om

¹ s. 68 ff.

hur stor del av ersättningen för upplåtelse av fiskerätt, som årligen *högst* må användas eller fonderas för gemensam räkning, ävensom föreskrifter, om och i vad mån delägarna må förpliktas att lämna tillskott i penningar, varor eller arbete.

Anses det lämpligt med en föreskrift att tillskott skall utgå i form av arbete, något som endast undantagsvis torde komma att ske, bör en sådan föreskrift lämpligen kompletteras med en bestämmelse, att om arbetsprestationen ej fullgöres, den förpliktade i stället har att utgiva motsvarande belopp i penningar.

I det föregående har förutsatts att fiske inom fiskeområdet kommer att bedrivas av delägarna var för sig enligt fastställd plan eller upplåtas. Andra former för fiskets tillgodogörande kunna självfallet tänkas. Den enda form som praktiskt kan ifrågakomma torde vara nyttjandet av fiske i bolag, t. ex. genom en av delägarna anställd fiskare. Denna form är tillåten i GemL; för att beslut därom skall vara giltigt fordras dock enhällighet mellan delägarna. Enligt lagen är dylikt beslut ej giltigt mot ny ägare av fastighet vars fiske ingår i gemensamhetsfisket. Förhållandet mellan delägarna och till tredje man regleras av bestämmelserna i lagen om handelsbolag och enkla bolag.¹ Skall fiske inom ett fiskeområde kunna bedrivas i nämnda form torde alltjämt böra uppställas krav på enhällighet bland delägarna. Nyttjandet av fisket i bolag torde därmed komma att bli en mycket sällsynt företeelse. Å andra sidan finnes ju intet hinder för delägare i fiske att utan inrättande av fiskeområde sluta bolagsavtal beträffande fiskets utnyttjande. På grund härav och då en reglering i den föreslagna lagen av denna form för fiskets bedrivande torde komma att nödvändiggöra ett flertal särbestämmelser i lagen förordar styrelsen att denna form ej skall vara tillåten inom fiskeområdets ram. Bestämmelse härom har upptagits i 10 § andra stycket.

Tredje stycket i förevarande paragraf innehåller en hänvisning till de särskilda fordringar som i 11—14 §§ uppställas för upptagande i stadgarna av vissa föreskrifter av särskilt ingripande betydelse. I fjärde stycket har i enlighet med vad som anförts i den allmänna motiveringen² upptagits en anvisning till länsstyrelsen att vid fastställandet av stadgarna, såvitt det är möjligt och lämpligt, följa delägarnas mening. I denna bestämmelse får även anses ligga att länsstyrelsen, om enhällighet ej föreligger bland delägarna, bör söka följa majoritetens önskemål; huruvida därvid majoriteten skall beräknas efter huvudtal eller delaktighetstal torde med hänsyn till bestämmelsens karaktär av anvisning icke behöva utsägas, utan denna fråga bör avgöras efter omständigheterna i varje särskilt fall. Där så kan ske bör länsstyrelsen givetvis eftersträva att sammanjämka olika delägargruppers önskemål.

¹ Se Hj. Karlgren: Studier över privaträttens juridiska personer och samfälligheter utan rättspersonlighet, Göteborg 1929, s. 191 ff.

² s. 66 f.

11 §.

Denna paragraf behandlar förutsättningarna för att i stadgarna skall kunna meddelas bestämmelse om upplåtelse av fiskerätt. Härom hänvisas till den allmänna motiveringen.¹

De upplåtelser som behandlats i den allmänna motiveringen ha närmast varit sådana som avse fiskeområdet i dess helhet, däremot ej upplåtelser som avse endast en viss del av området.

Skall upplåtelse av fisket ske, torde redan vid inrättandet av fiskeområdet böra eftersträvas, att området får sådan omfattning att det utgör en lämplig enhet för upplåtelsen. Emellertid torde stundom behov föreligga att kunna upplåta endast en del av området eller upplåta skilda delar av området till olika personer. Detta kan vara det mest rationella t. ex. på grund därav att olika slags fiske kan bedrivas i skilda delar av området. Dessutom kan i fråga om fiskeområde, som ej är i sin helhet oskiftat, en sådan uppdelning vara påkallad för att ernå en rättvis fördelning av avkastningen. Om exempelvis en viss del av ett fiskeområde med skiftat vatten är speciellt lämplig för upplåtelse genom särtillstånd — tack vare riklig tillgång på visst slags fisk, goda kommunikationer etc. — men fiskeområdet i övrigt är olämpligt härför, bör upplåtelsen avse endast den förstnämnda delen och avgiften tillfalla dess ägare. Ett ytterligare skäl för delupplåtelser kan ligga däri att vattnet är uppdelat i mycket små lotter med skilda ägare. Det kan vara nödvändigt att dessa lotter på ett lämpligt sätt sammanföras i grupper, vilka var för sig utgöra en driftsenhet, med någon av delägarna såsom ensam utövare av fisket.

Uppkommer i enlighet med vad nu sagts fråga om upplåtelse av del av fiskeområde i skiftat vatten, kan ifrågasättas, huruvida den av fiskeristyrelsen förordade regeln om krav på samtycke av delägare med viss del, vanligen minst två tredjedelar av delaktighetstalet, skall gälla endast ägarna av nämnda del eller samtliga delägare i fiskeområdet. Det torde vara nödvändigt att välja det sista alternativet för undvikande av mycket komplicerade omröstningsregler. Samtliga delägare skola sålunda delta i avgörandet av fråga om upplåtelse av fiskerätt även när upplåtelsen endast avser en del av fiskeområdet. Några principiella betänkligheter torde knappast kunna resas mot en sådan ordning.

Vid en delupplåtelse bör naturligtvis avkastningen fördelas enbart mellan delägarna i den upplåtna delen och icke betraktas såsom en hela fiskeområdet tillkommande inkomst.

Enligt 21 § sista stycket GemL må ej någon i fiskeriplan tilläggas rätt att fiska i annan delägars fiskevatten, med mindre denne lämnat medgivande därtill. I fiskerättskommitténs förslag finnes en motsvarighet till detta stadgande i 36 § tredje stycket första punkten, där det heter: »I stadgarna må ej någon tilläggas rätt att fiska i fiskevatten, som tillhör delägare enskilt

¹ s. 54 ff.

eller i lott, som enligt stadgarna tilldelats delägare, med mindre den som äger fiskevattnet eller fått lotten sig tilldelad samtycker därtill eller ock fiskerätten upplåtes på arrende.»

I anslutning härtill må följande anmärkas. Om inom ett fiskeområde en delägare tillerkännes rätt att fiska i annan delägars vatten, får detta anses innebära, att fiskerätt där upplåtes till den förstnämnde. För en sådan delupplåtelse gälla de i förevarande paragraf upptagna reglerna. Anses fisket i ett fiskeområde med oskiftat vatten böra ordnas så att vattnet uppdelas i lotter mellan delägarna, synes intet hinder finnas för att, om så anses ur fiskerisympunkt lämpligt, låta flera delägare samfällt nyttja en och samma lott. En sådan anordning kan förordas särskilt då en viss grupp av delägare finnes med allenast obetydliga andelstal.

Med hänsyn till vad nu anförts har fiskeristyrelsen i sitt förslag ej upp-tagit något stadgande, motsvarande det nyss citerade i 36 § tredje stycket första punkten kommittéförslaget.

Såsom närmare utvecklats ovan under 1 § bör den, som av delägare i visst fiskevatten fått fiskerätt upplåten åt sig, icke ha vetorätt mot förslag att vattnet skall ingå i fiskeområde. Härmed har emellertid ej besvarats frågan, i vad mån nyttjanderättshavarens samtycke bör vara erforderligt för att fiskeområdet skall få upplåta fiske som omfattas av nyttjanderätten. Något krav på dylikt samtycke finnes ej i GemL, bortsett från upplåtelse som skett innan lagen trädde i kraft. Någon anledning att i lagen om fiskeområde frångå denna princip torde ej föreligga. Ett undantag synes dock påkallat, nämligen därest det av fiskeristyrelsen den 1 december 1953 framlagda förslaget till lag om vissa upplåtelse av fiskerätt m. m. vinner bifall. Med den privilegierade ställning i form av minimitid för upplåtelsen, optionsrätt m. m., som i förslaget ansetts böra tillkomma där avsedda upplåtelse, synes det mindre väl förenligt, att sådan nyttjanderättshavare skall nödgas avstå sin nyttjanderätt till person åt vilken fiskeområdet såsom sådant upplåter fiskerätt. I tredje stycket i den föreslagna 11 § har därför upptagits en föreskrift att bestämmelse som tidigare i paragrafen nämnts ej må meddelas beträffande fiske, som helt eller delvis innehaves med sådan nyttjanderätt som avses i nämnda lag, såframt ej nyttjanderättshavaren lämnat sitt samtycke.

Tillräckliga skäl synas ej föreligga att i enlighet med vad kammarkollegiet påyrkat i sitt yttrande över fiskerättskommitténs förslag¹ uppställa krav på att fiske inom fiskeområde, vari ingår skattlagt fiske, ej må upplåtas utan samtycke av ägaren till detta fiske.

Slutligen bör beträffande 11 § anmärkas att inrättande av gemensamhetsfiske ej i och för sig innebär någon inskränkning i den rätt att upplåta fiskerätt som den enskilde delägaren må ha. Någon anledning att frångå denna

¹ Se ovan s. 83.

regel beträffande fiskeområde synes ej föreligga. Styrelsen anser sålunda någon motsvarighet ej erforderlig till den i 13 § 3 mom. jaktlagen upptagna bestämmelsen, att fastighetsägare ej må förvägras att till annan upplåta jakt-rätt inom jaktvårdsområde, om upplåtelsen icke befinnes olämplig med hänsyn till jaktvården eller eljest länder övriga fastighetsägare till avsevärt men. Hinder möter emellertid icke att i stadgarna föreskriva de inskrän-ningar i rätten för delägarna att upplåta sin fiskerätt som med hänsyn till särskilda förhållanden kunna finnas behövlige. — Självfallet är den, som fått nyttjanderätt till sig upplåten, bunden av de bestämmelser som fast-ställts för fiskeområdets verksamhet.

Vid tillämpningen av 11 § skola iakttagas föreskrifterna i 7 § tredje stycket.

12 och 13 §§.

Dessa paragrafer, som reglera möjligheten att ålägga delägarna tillskott i penningar, varor och arbete samt att använda avkastning för områdets räkning, ha utförligt behandlats i det föregående.¹

Vid tillämpningen av 13 § andra stycket skola föreskrifterna i 7 § iakttagas.

14 §.

Denna paragraf, som har motsvarighet i 38 och 39 §§ i fiskerättskommitténs förslag, handlar om rösträtten inom fiskeområdet sedan det väl blivit bildat. Paragrafen avser sålunda ej den bestämmanderätt som tillkommer delägare i frågor som röra områdets bildande och stadgarnas innehåll; föreskrifter härom finnas i ett flertal av de föregående paragraferna. I fråga om motive-ringen till paragrafen hänvisas till vad tidigare² anförts.

Vid tillämpningen av andra stycket skall iakttagas vad som stadgas i 7 § första stycket.

15 §.

Denna paragraf, som handlar om utseende av styrelse, motsvarar 42 § i fiskerättskommitténs förslag.

Kommittén anförde:

»Enligt 26 § lagen om gemensamhetsfiske skola under vissa förutsättningar del-ägarna i dylikt fiske utse en syssloman för handhavande av vissa angelägenheter. I praktiken har det ej sällan visat sig mindre lyckligt att dessa åligganden skola ombesörjas av en enda person. För fiskevårdsområde föreslås därför, att i motsva-rande fall skall finnas en styrelse, som kan bestå av flera personer. I stadgarna anges lämpligen hur många ledamöter som skola finnas i styrelsen samt, om denna skall bestå av flera personer, huruvida särskilda funktioner, t. ex. såsom sekreterare och skattmästare, skola tillkomma vissa av dem.

I detta sammanhang må framhållas att, om styrelse finns utsedd för fiskevårds-område, delgivning med delägarna bör kunna ske genom att handlingen överlämnas till ledamot av styrelsen; denne skall då svara för att handlingen utan dröjsmål föredras på sammanträde med delägarna eller i styrkt avskrift överlämnas till envar av dem. Bestämmelser härom föreslås skola införas i nya rättegångsbalken.»

¹ s. 57 ff. ² s. 70 ff.

Fiskeristyrelsen ansluter sig i denna del till kommittéförslaget.

Det torde utan särskilt stadgande kunna förutsättas att länsstyrelsen icke till styrelseledamot utser annan än den som kan väntas komma att visa ett personligt intresse för uppgiften.

16 §.

Denna paragraf motsvarar 41 § första stycket sista punkten i fiskerättskommitténs förslag.

Någon gång kan denna regel komma att avse endast vissa av delägarna, nämligen i det under 11 § angivna fallet att inom ett skiftat fiskevatten uppåtelsen avser endast viss del av vattnet.

17 §.

I denna paragraf givas bestämmelser om talan mot beslut, som fattats inom fiskeområde. Härom hänvisas till vad ovan anförts.¹

18 §.

I 43 § i fiskerättskommitténs förslag stadgas, att vad delägarna beslutit i fråga, som ankommer på deras avgörande, gäller mot ny delägare. Samma bestämmelse finnes i 32 § GemL.

En motsvarande regel har upptagits i 18 § i förevarande förslag och har givits sådan avfattning att den gäller jämväl beslut av styrelsen.

19 §.

Paragrafen motsvarar 44 § i fiskerättskommitténs förslag. Kommittén yttrade i denna del:

»För ändring av fiskevårdsområdes omfattning eller av stadgar för fiskevårdsområde böra i tillämpliga delar samma regler gälla som för bildande av fiskevårdsområde resp. utfärdande av stadgar. Ändring av stadgarna beslutes alltså av länsstyrelsen. Den som önskar få till stånd en ändring av fiskevårdsområdets omfattning skall ha att göra ansökan därom hos länsstyrelsen; rätt härtill tillkommer desamma som — — — få ta initiativ till bildande av fiskevårdsområde. Framställes, sedan ansökningen kungjorts, ingen väsentlig invändning däremot, bör länsstyrelsen kunna uppta förslaget till omedelbart avgörande. I mera komplicerade fall kan det befinnas erforderligt att hålla förrättning på stället.»

Under remissbehandlingen gjordes från ett flertal håll gällande, att ändring av stadgarna borde kunna ske på ett enklare sätt än kommittén föreslagit. *Fiskeriintendenten i södra distriktet* yttrade sålunda:

»Med den långa giltighet, som stadgarna komma att få, måste det anses nödvändigt, att de skola kunna ändras på ett enklare sätt än här anges. Många bestämmelser måste ju utformas efter de för tillfället rådande förhållandena och dessa komma givetvis att ändras i olika avseenden. Detta är f. ö. fiskevårdsområdets uppgift. Sådana ändringar måste bli vanliga och böra kunna ske utan onödig omgång. — — — Ändring bör få ske efter ansökan hos länsstyrelsen, som efter hörande av fiskeritjänsteman äger att därom besluta.»

¹ s. 73 ff.

Länsstyrelsen i Kronobergs län förordade att stadgeändring, som av länsstyrelsen icke ansåges utgöra väsentlig ändring i gällande stadgar, skulle efter hörande av statens fiskeritjänsteman och enkelt kungörelseförfarande få upptagas till prövning av länsstyrelsen. *Hallands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott* föreslog, att fiskevårdsområdets organisation skulle få rätt att besluta om ändring av stadgarna, men att beslutet borde kräva länsstyrelsens fastställelse. *Kalmar läns södra hushållningssällskap* ansåg att i de fall stadgeändringen vore av enklare slag länsstyrelsen borde, när ändringen beslutats av fiskevårdsområdets årsmöte, kunna efter fiskeritjänstemannens hörande utan vidare fastställa densamma.

Fiskeristyrelsen vill först framhålla, att ändring av stadgarna själfallet icke får vidtagas i strid med de i 10—14 §§ meddelade föreskrifterna. Sålunda måste exempelvis, när fråga uppkommer om införande av föreskrift rörande upplåtelse av fiskerätt eller uttagande av tillskott, de i 11 och 13 §§ stadgade villkoren beträffande delägarnas samtycke vara uppfyllda. Även i övrigt bör länsstyrelsen, såsom utsäges i 10 §, såvitt det är möjligt och lämpligt, följa delägarnas mening. Länsstyrelsen har emellertid vid uppkommande frågor om ändring eller upphävande av stadgeföreskrifter att taga särskild hänsyn till en delägareminoritets ståndpunkt. En sådan minoritet kan ha ett fullt berättigat intresse av att alltför tvära eller ofta förekommande omkastningar i verksamheten inom fiskeområdet undvikas.

Vad vissa remissinstanser uttalat angående behov av enklare form för stadgeändringar synes knappast bärande. Det är icke rimligt, att ändring av stadgarna, även om den kan synas vara av mindre betydelse, skall kunna beslutas utan att delägarna fått tillfälle att yttra sig. F. ö. synas, sedan väl ett fiskeområde bildats, särskilda svårigheter i allmänhet icke uppkomma att bereda delägarna sådant tillfälle. I sakens natur ligger att, om förslag till stadgeändring antagits av fiskeområdet, länsstyrelsen ej behöver inhämta yttrande från delägare som varit närvarande vid beslutets fattande.

20 §.

Enligt 35 § andra stycket GemL kan länsstyrelsen, efter ansökan av delägare, förklara beslutet om gemensamhetsfiskes inrättande förfallet, om genom fiskevattnets användande för annat ändamål än fiske eller i följd av sjösänkning, naturhändelse eller annan omständighet gemensamhetsfisket undergått väsentlig förändring till beskaffenhet eller gränser.

Fiskerättskommittén anförde, att kommittén funnit möjlighet böra beredas delägarna att även under andra förutsättningar än de ovan angivna utverka länsstyrelsens beslut om fiskevårdsområdets upplösning. Om dettas bibehållande intill den bestämda periodens slut visade sig ur fiskevårdssynpunkt obehövt, kunde det ej vara någon mening i att tvångsvis under en följd

av år ha kvar en anordning, som ej vore önskvärd för intressenterna. Bestämmelser i ämnet upptogs i 45 § i kommittéförslaget.

Fiskeristyrelsen ansluter sig i princip till kommitténs förslag i denna del och har i förevarande paragraf upptagit en motsvarighet till 45 § i förslaget. Den däri gjorda exemplifieringen av omständigheter, som kunna föranleda förändring av områdets beskaffenhet eller omfattning, har ändrats med hänsyn till nutida förhållanden. — Uppenbarligen bör länsstyrelsen, innan förordnande meddelas om områdets upplösning, söka bereda delägarna tillfälle att yttra sig i ärendet. Fiskeristyrelsen har ansett detta böra komma till uttryck i lagtexten genom en hänvisning till bestämmelserna i 5 § första stycket.

21 §.

GemL saknar bestämmelser om *förlängning* av giltighetstiden för sådant fiske.

Enligt 1943 års förslag skulle giltighetstiden automatiskt förlängas med 10 år i sänder, om icke delägare med minst $\frac{1}{20}$ av samtliga delägares rösttal senast 6 månader före tidens utgång hos länsstyrelsen skriftligen meddelat, att förlängning icke önskades.

I motiven erinrade utredningsmannen om att eftersom särskilda regler saknades beträffande förlängning av giltighetstiden för gemensamhetsfiske, den omständliga proceduren med förrättning på stället måste företas ånyo i fall, då delägarna i dylikt fiske icke vore eniga om dess fortsatta drivande. Uppenbart vore, att vid sådana förhållanden risk förelåge för att bildade gemensamhetsfisken automatiskt komme att upphöra. Så hade också skett i några fall. En del av fiskevattnen nyttjades det oaktat som om reglerna om gemensamhetsfiske alltjämt gällde för dem. Ehuru proceduren för fiskevårdsområdes inrättande enligt förslaget i åtskilliga avseenden vore betydligt enklare än förfarandet för att få till stånd ett gemensamhetsfiske, syntes det utredningsmannen lämpligt att en förlängning av tiden för fiskevårdsområdes giltighet ytterligare underlättades.

Fiskerättskommittén yttrade beträffande frågan om förlängning av giltighetstiden att vad som anförts i vissa remissyttranden syntes föranleda till ett par jämkningar i 1943 års förslag. För att en »uppsägning» skulle hindra automatisk förlängning torde sålunda kunna krävas att den eller de delägare, som gjort densamma, representerade en något större andel än föreslagna $\frac{1}{20}$ av samtliga delägares rösttal. Fiskerättskommittén ansåge det dock knappast vara tillrädligt att sätta siffran högre än till $\frac{1}{10}$ av rösttalet, beräknat efter delaktigheten i fiskevårdsområdet. Vidare borde om dylik uppsägning skedde, detta ej medföra att frågan om förlängning förfölle och följaktligen en fullständig nybildningsprocedur i förekommande fall måste företas, utan endast att nämnda fråga hänskötes till länsstyrelsens prövning. Det borde därvid stå länsstyrelsen öppet att tillämpa ett enklare förfarande än som gällde för nybildning. För att beslut i fråga om förlängning skulle kunna

fattas torde i lagen endast behöva uppställas fordran på att delägarna fått tillfälle att yttra sig i ärendet; detta borde allt efter omständigheterna kunna ske genom ett vanligt remissförfarande eller, i mera tveksamma eller komplicerade fall, vid förrättning på stället. Det torde få förutsättas, att länsstyrelsen i alla förlängningsärenden inhämtade utlåtande av statens fiskeritjänsteman.

Den tid, för vilken förlängning skulle ske, föreslog kommittén till 10 år åt gången vid automatisk förlängning samt eljest till högst 25 år; någon begränsning nedåt torde i sistnämnda fall, anförde kommittén, ej behöva anges, men det förutsattes att tiden endast undantagsvis, om särskilda skäl därtill föranledde, bestämdes kortare än 10 år, motsvarande minimitiden vid nybildning.

De av kommittén härutinnan förordade bestämmelserna äro upptagna i 46 § i kommittéförslaget.

Under remissbehandlingen gjordes vissa erinringar.

Länsstyrelsen i Kronobergs län anförde, att då ansökan om bildande av fiskevårdsområde skulle bifallas, om flertalet delägare så önskade, det syntes rimligt att ett större antal röster än $\frac{1}{10}$ av delägarnas rösttal borde erfordras för att få frågan om förlängning av fiskevårdsområde hänskjuten till länsstyrelsens prövning.

Älvsborgs läns södra hushållningssällskaps förvaltningsutskott ansåg, att framställningen borde göras av delägare med minst hälften av samtliga delägares rösttal. Det vore ju intet som hindrade, att majoriteten i annat fall omedelbart begärde att ett nytt fiskevårdsområde inrättades, med därav följande besvär och onödiga kostnader.

Kammarkollegiet anförde beträffande den prövning som enligt förslaget skulle ske av frågan om förlängning av giltighetstiden:

»Vid nyprövningen bör undersökas om erforderlig majoritet föreligger för fiskevårdsområdets fortsatta bestånd, eller om tvångsskäl föreligga, erforderlig minoritet. Skulle intetdera vara fallet, bör fiskevårdsområdet få upphöra. Det bör ej bibehållas, om något intresse för detsamma ej längre finnes bland delägarna.»

Före den 1 juni 1951 funnos i *jaktlagstiftningen* inga bestämmelser om förlängning av tiden för ett jaktvårdsområdes bestånd. Genom lagändring nämnda dag upptogs emellertid i 10 § 5 mom. jaktlagen en bestämmelse i ämnet. Det föreskrives där, att fastighetsägarna före utgången av den tid, för vilken jaktvårdsområde bildats, vid sammanträde äga besluta, att området skall fortbestå under ytterligare visst antal år, lägst 10 år och högst 25. Sådant beslut är dock ej giltigt, om nejroster avgivits av mera än $\frac{1}{5}$ av antalet fastighetsägare eller av fastighetsägare som äga mer än $\frac{1}{5}$ av den i området ingående marken. För beslutets giltighet fordras fastställelse av länsstyrelsen.

I sitt betänkande (SOU 1950: 40) med förslag till ändringar i jaktlagstiftningen anförde *1949 års jaktutredning* — efter att ha framhållit behovet av bestämmelser om förlängning av tiden för jaktvårdsområdes bestånd

och bl. a. redogjort för fiskerättskommitténs förslag till bestämmelser om förlängning av tiden för beståndet av fiskevårdsområde — följande:

»Gällande jaktlag intager den ståndpunkten, att jaktvårdsområden böra bildas endast i den mån de uppbäras av en övervägande majoritet bland de jordägare som med sin mark skola ingå däri. Utredningen anser att denna ståndpunkt bör vara vägledande även då det gäller utformandet av bestämmelser om förlängning av tiden för jaktvårdsområdenas bestånd. I enlighet härmed synes böra fordras att giltighetstiden skall förlängas endast om det blivit med någorlunda säkerhet klarlagt, att för förlängning föreligger samma majoritet, som jaktlagen uppställer såsom krav för bildande av jaktvårdsområde. För att erhålla ett uttryck för opinionen bland delägarna i jaktvårdsområdet torde två olika utvägar närmast kunna ifrågakomma. Å ena sidan synes jaktvårdsområdes fortbestånd kunna göras beroende av huruvida angiven majoritet av delägarna gjort framställning om giltighetstidens förlängning. Å andra sidan torde kunna stadgas, att jaktvårdsområdes giltighetstid skall förlängas med visst antal år, därest icke motsvarande minoritet av delägarna framställt invändning däremot. Med hänsyn till vad förut anförts rörande önskvärdheten av att erhålla ett så enkelt och tidsbesparande förfaringssätt som möjligt vid förlängning av giltighetstiden för jaktvårdsområde är sistnämnda alternativ att föredraga. Enligt utredningens mening bör användandet av ett sådant förfarande icke vara ägnat att ingiva betänkligheter, då man på grund av det livliga intresse, varmed de jaktliga spörsmålen vanligen omfattas, som regel torde kunna räkna med att delägare, som icke önska förlängning av den för jaktvårdsområdets bestånd bestämda tiden, ej underlåta att giva detta till känna.»

I enlighet härmed föreslog utredningen en bestämmelse av innehåll, att därest ej senast tre månader före utgången av den för jaktvårdsområdes bestånd bestämda tiden fastighetsägare inom området, vilka utgjorde mer än $\frac{1}{5}$ av antalet fastighetsägare eller ägde mer än $\frac{1}{5}$ av den i området ingående marken, hos länsstyrelsen framställt invändning mot förlängning av sistnämnda tid, länsstyrelsen skulle på yrkande av fastighetsägare inom området förklara denna tid förlängd på 10 år. I syfte att säkerställa att eventuella motståndare till förlängning skulle kunna utnyttja sin protesträtt föreslogs vidare att i jaktstadgan skulle meddelas föreskrift, att länsstyrelsen skulle vara skyldig att på framställning av delägare i förväg kungöra vad den hade att iakttaga som ville framställa invändning mot förlängning.

I den proposition, nr 189, varigenom förslaget till ändringar i jaktlagstiftningen framlades för 1951 års riksdag, anförde *föredragande departementschefen*, statsrådet Sträng, på denna punkt:

»Behovet av lagbestämmelser som möjliggöra förlängning av tiden för jaktvårdsområdes bestånd har vitsordats av alla de remissinstanser som behandlat denna fråga med undantag av Jägarnas riksförbund. Även jag finner mig böra förorda att dylika bestämmelser meddelas. Emellertid kan enligt min mening utredningens förslag på denna punkt icke anses tillfredsställande. Förslaget innebär i själva verket att ett jaktvårdsområde kommer att automatiskt fortbestå minst tio år utöver den ursprungligen bestämda tiden, såvida ej de som äro motståndare till förlängning taga initiativ för att förhindra att sådan kommer till stånd. En sådan regel synes mig icke förenlig med den grundsats som utredningen själv ansett böra vara vägledande, nämligen att förlängning bör ske endast om det med någorlunda säkerhet blivit

klarlagt, att för åtgärden föreligger samma majoritet som kräves för bildande av jaktvårdsområde. Man kan icke bortse från risken att de, som skulle vilja motsätta sig förlängning, på grund av glömska eller oföretagsamhet försumma att anmäla detta till länsstyrelsen eller i allt fall göra sin anmälan för sent. För min del betraktar jag det därför som ett ofrånkomligt krav att frågan om förlängning skall göras till föremål för omröstning på ett sammanträde, dit delägarna kallats i vanlig ordning med uppgift om sammanträdet's ändamål. För denna omröstning böra dock naturligen icke gälla samma stränga krav som då fråga är om bildande av jaktvårdsområde. I så fall skulle ju syftet med lagändringen förfelas. Enligt min mening bör det vara tillräckligt med majoritet bland de röstande, under förutsättning dock att nejroster icke avgivits av mer än en femtedel av delägarna eller av delägare som äga mer än en femtedel av den i jaktvårdsområdet ingående marken. Beslut om förlängning bör, liksom beslut om nybildning, avse visst antal år, lägst 10 och högst 25. Det bör för att bli giltigt underställas länsstyrelsen för fastställelse.»

Fiskeristyrelsen finner det uppenbart, att man bör söka undvika att ett fiskeområde automatiskt upphör vid den ursprungligen bestämda giltighetstidens utgång.

Att utforma reglerna om förlängning på samma sätt som beträffande jaktvårdsområde möter svårigheter redan på den grund att för bildande av fiskeområde enligt styrelsens förslag skola gälla betydligt lindrigare och även i övrigt annorlunda utformade majoritetsregler än för bildande av jaktvårdsområde.

Fiskerättskommitténs förslag på denna punkt har icke i något remissyttrande mött gensaga av principiell art.

Givetvis kan man beträffande fiskeområde — på liknande grunder som departementschefen i det ovan citerade yttrandet framhållit beträffande jaktvårdsområde — icke bortse från risken, att kommittéförslaget's reglering av denna fråga kan medföra att delägare, som skulle vilja motsätta sig förlängning, av glömska eller oföretagsamhet försumma att i rätt tid göra anmälan till länsstyrelsen. Denna risk torde dock väsentligt minska, därest det föreskrives, att länsstyrelsen i god tid före anmälningsfristens utgång skall underrätta delägarna om möjligheten att genom anmälan förhindra automatisk förlängning.

Fiskeristyrelsen anser sig därför kunna ansluta sig till kommittéförslaget's regler om automatisk förlängning. Bestämmelse om länsstyrelsens berörda underrättelseplikt kan lämpligen upptagas bland tillämpningsföreskrifterna.

Har det föreskrivna antalet delägare anmält, att förlängning ej önskas, bör, såsom kommittén föreslagit, länsstyrelsen pröva huruvida förlängning skall äga rum. Beträffande förfarandet böra i tillämpliga delar gälla de regler som givits i fråga om området's bildande. I sakens natur ligger, att proceduren mestadels kommer att bli avsevärt enklare vid förlängning. Förrättning torde komma att betydligt mera sällan bli erforderlig.

För förlängning böra uppställas samma förutsättningar som gälla för området's bildande. Bestämmelserna i 8 § böra sålunda vinna tillämpning. Förlängning med oförändrade stadgar bör ej få ske, därest stadgarna,

såvida fråga varit om nybildning, ej bort fastställas på grund av bristande samtycke bland delägarna.

22 §.

I denna paragraf, som motsvarar 31 § GemL och 47 § i fiskerättskommitténs förslag, regleras frågan, i vad mån annan än fastighetsägaren skall anses likställd med denne vid tillämpningen av förevarande lagstiftning.

Helt och hållet i ägarens ställe skall enligt 47 § 1. första stycket kommittéförslaget träda den som med *besittningsrätt för obegränsad tid innehar fastighet, tillhörig kronan eller allmän inrättning*. Här avses bl. a. innehavare av stadgad åborätt.

Såsom delägare i fiskevatten skall enligt 47 § 1. andra stycket även anses den, som där *äger i jordeboken upptagen särskild fiskelägenhet*, ävensom ägare av fastighet, till vars förmån gäller servitut av visst slag, nämligen *servitut som tillkommit vid lantmäteriförrättning*. Kommittén framhöll, att denna typ av servitut städse betraktats såsom ett tillbehör till den härskande fastigheten, varöver ägaren ej haft befogenhet att fritt disponera genom avtal.

Ovillkorlig rätt att i delägares ställe föra talan för fiskevatten skall enligt 47 § 2. första stycket tillkomma *boställshavare*, som själv brukar bostället, ävensom *arrendator av boställe*, som är i författningsenlig ordning utarrenderat, eller av annan *genom offentlig myndighet utarrenderad fast egendom*.

I fråga om *andra slag av servitut* än ovan sagts — nämligen huvudsakligen sådana som bildats genom avtal — eller *arrendeupplåtelse av privat natur* stadgas i 47 § 2. andra stycket, att servitutshavaren resp. arrendatorn skall, om ej annat förbehåll skett, äga föra talan för fiskevattnet, dock med vissa inskränkningar beträffande frågor av väsentlig vikt; han skall sålunda ej utan samtycke av fiskevattnets ägare få biträda ansökan om bildande av fiskevårdsområde, om ändring av områdets omfattning eller om områdets upplösning eller med laga verkan göra anmälan att förlängning av giltighetstiden ej önskas eller delta i beslut om upplåtelse av fiskerätt eller fondering av inkomst eller användande av inkomst till mera omfattande åtgärd, som ej är föreskriven i stadgarna, eller i beslut angående bestämmande av särskild beräkningsgrund för delaktighet i fiskevårdsområde eller för delägares rösträtt.

Enligt 47 § 3. skall såväl fastighetsägare som annan i paragrafen nämnd fiskerättsinnehavare vara berättigad att utöva den i förslaget stadgade besvärsrätten mot beslut rörande upplåtelse av fiskerätt och förfogande över inkomst ävensom att avgiva yttrande i frågor, vilka ankomma på länsstyrelsens prövning.

I sitt över förslaget avgivna remissyttrande anförde *domänstyrelsen*, att rösträtten, såsom inom jaktvårdsområden, borde utövas av ägaren och endast på dennes uppdrag av arrendatorn som ju i många fall blott under kortare tid verkade inom området. För rätten att anföra besvär i fall som nyss sagts samt att avgiva yttrande i frågor, vilka ankomme på länsstyrelsens prövning, borde motsvarande bestämmelser gälla.

Kammarkollegiet förklarade sig förutsätta, att 47 § 2. i kommittéförslaget icke uteslöt kronan eller vederbörande kommun såsom ägare från att föra talan beträffande fiskevårdsområde. En annan innebörd av bestämmelsen syntes få olämpliga konsekvenser.

Enligt fiskeristyrelsens mening bör den, som grundar sin fiskerätt på servitut vara likställd med delägare i fisket vare sig servitutet tillkommit i samband med lantmäteriförrättning eller ej (se uttalanden i prop. nr 60/1950, s. 188 f. av lagrådet och s. 228 av departementschefen).

Någon anledning att i enlighet med vad domänstyrelsen föreslagit frångå kommittéförslaget i fråga om arrendators talerätt torde ej föreligga. Kommittéförslaget intager härutinnan samma ståndpunkt som GemL.

Det torde vara klart, att det i kommittéförslaget liksom i nämnda lag förekommande uttrycket »genom offentlig myndighet utarrenderad fast egendom» avser upplåtelser av offentligrättslig art men ej de upplåtelser av privaträttslig natur, som kunna göras av kronan eller av kommuner.

23 §.

Enligt 37 § GemL skall den, som i följd av gemensamhetsfiskes inrättande allenast äger rätt till visst slag av fiske i honom tillkommande vatten men likväl där idkar annat slag av fiske, ävensom den, som fiskar i strid med fastställd plan, dömas till böter från och med 5 till och med 100 kronor, om ej gärningen är belagd med straff enligt fiskerättslagen.

Bland straffbestämmelserna i fiskerättskommitténs förslag fanns i 55 § c) ett stadgande, att den som missbrukade sin rätt i samfällt fiske skulle dömas såsom för olovligt fiske. Enligt motiven var bestämmelsen avsedd att kunna tillämpas bl. a. på delägare i fiskevårdsområde, som överträdde i vederbörlig ordning givna föreskrifter för fiskets bedrivande.

I remissyttrande över kommittéförslaget anförde *Älvsborgs läns södra hushållningssällskaps förvaltningsutskott*, att i fiskevårdsområdets stadgar borde intagas ansvarsbestämmelser för överträdelse av stadgarna och av fiskevårdsområdet beslutade bestämmelser. Visserligen kunde enligt 55 § c) den som missbrukade sin rätt i samfällt fiske fällas till ansvar, men det borde tydligare i lagen angivas att också nyssnämnda överträdelse fölle under åtal.

Det torde såsom kommittén föreslagit vara erforderligt med ett stadgande om straff för den, som överträder de inom fiskeområdet fastställda föreskrifterna för fiskets bedrivande. Straffet bör vara dagsböter. Där överträdelsen utgör brott mot fiskerättslagen, bör i stället denna tillämpas. Brottet bör vara angivelsebrott.

Att straffbelägga överträdelser mot sådana med stöd av lagen om fiskeområde givna regler, som ej avse fiskets bedrivande, torde ej vara lämpligt.

Några bestämmelser om beslag och förverkande synas ej erforderliga.

24 §.

Paragrafen, som handlar om kungörelse av länsstyrelsens beslut enligt förevarande lag samt om besvär över sådana beslut, är utformad efter mönster

av 41 § fiskerättslagen. Med hänsyn till det betydande allmänna intresse som vanligen finnes att fiskeområden bildas bör kostnaden för kungörandet i länstrycket och tidningarna betalas av allmänna medel.

25 och 26 §§.

Någon kommentar till dessa paragrafer synes ej erforderlig.

Övergångsbestämmelserna

Fiskerättskommittén anförde:

»Den föreslagna lagstiftningen om fiskevårdsområde är avsedd att ersätta de hittillsvarande bestämmelserna om gemensamhetsfiske. Några nya gemensamhetsfiskens skola följaktligen ej få bildas. I flertalet fall torde det kunna väntas att befintliga dylika fisken komma att ombildas till fiskevårdsområden. I den mån så ej sker, komma de automatiskt att upphöra då tiden för deras bestånd gått till ända. Så länge ett gemensamhetsfiske består, böra emellertid bestämmelserna i lagen om gemensamhetsfiske fortfarande äga giltighet för detsamma. Någon tillökning av dess område enligt 33 § gemensamhetsfiskelagen bör dock lämpligen icke ifrågakomma. Skulle beslut därom likväl fattas av delägarna, torde därför fastställelse böra vägras av länsstyrelsen.»

Fiskeristyrelsen biträder vad kommittén sålunda anfört och har utformat övergångsbestämmelserna i anslutning till kommittéförslaget.

Förslaget till lag om ändrad lydelse av 24, 26 och 35 §§ fiskerättslagen

Såsom anförts i den allmänna motiveringen¹ skall lagen om fiskeområde enligt styrelsens förslag ersätta även den i 24 § första stycket FL stadgade möjligheten för delägare i oskiftat fiske att hos domstol begära föreskrifter, huru fisket må nyttjas. Redan meddelade föreskrifter, som vid den nya lagens ikraftträdande alltjämt äro gällande, synas dock böra äga giltighet intill dess de eljest skolat upphöra att gälla eller till dess det fiske, föreskrifterna avse, kommer att ingå i fiskeområde.

De föreslagna ändringarna i 24 § tredje stycket, 26 § och 35 § FL äro av rent formell art.

Förslaget till lag om ändrad lydelse av 33 kap. 16 § rättegångsbalken

Beträffande motiven till denna lagändring hänvisas till vad som anförts vid 15 § förslaget till lag om fiskeområde.²

¹ s. 49 ff. ² s. 91 f.

Särskilt yttrande av herr Boo

Den snabba samhällsutveckling som ägt rum under de senaste decennierna har lett till förändrade levnadsbetingelser för stora grupper av medborgare. Dessa förändringar berör även de problem föreliggande utredningsförslag haft att taga ställning till.

Det gamla självhushållningssystemet bland den jordbrukande befolkningen har sålunda ersatts med mer specialiserad näringsutövning och varuutbyte. Med denna omställning har även det gamla husbehovsfiske i stora delar av landet förlorat i betydelse. Den moderna jordbrukaren har numera inte råd att odla effektiv arbetstid på en så oekonomisk sysselsättning. I den mån fiske fortfarande bedrivs är det i allmänhet som hobby, givetvis med undantag för värdefullt fiske såsom kräft- och laxfångst m. m., oftast bedrivet endast under en kort säsong.

Samhällsutvecklingen har för andra stora folkgrupper även gett mer fritid och behov att fylla denna med rekreationsbetonad sysselsättning. Fritidsfiske är därvid en av de stora möjligheterna. Fiskeutövningen är dock ofta begränsad genom den enskilda äganderätten och de invecklade äganderättsförhållandena i de flesta insjöarna. De fiskevårdsföreningar som hittills inrättats säljer visserligen på sina håll fiskekort åt utomstående och med gott resultat, men i många fall är de snarast monopolföreningar, tillkomna för att trygga fiskemöjligheterna åt en mycket begränsad krets av medlemmar.

En ny lagstiftning på detta område borde inriktas på en lösning av här berörda problem med hänsynstagande till den förändrade situation samhällsutvecklingen skapat. Föreliggande utredningsförslag har inte gått till botten med dessa spörsmål, utan stannat vid att föreslå vissa regler för delägarnas samverkan.

Huvudgrunderna i förslaget är, att det, i förhållande till nu gällande regler om gemensamhetsfiske, skall vara relativt enkelt att få fiskevårdsområde (fiskeområde) till stånd. I s. k. oskiftat vatten skall länsstyrelse kunna bilda fiskeområde om någon av delägarna begär detta, i annat vatten om flertalet delägare eller delägare med mer än hälften av delaktighetstalet samtycka därtill. Ett så bildat fiskeområde skall dock endast få begränsade funktioner. I fråga om t. ex. upplåtelse av fiskeområdes vatten är majoritetsreglerna betydligt strängare. Upplåtelse av oskiftat vatten kan sålunda inte ske utan samtycke av delägare med mer än hälften av delaktighetstalet och i annat fall minst två tredjedelar av delaktighetstalet.

Förslaget innebär att för all upplåtelse skall erfordras samtycke från delägare med mer än hälften av delaktigheten i fiskevattnet, oavsett om upplåtelsen avser hel utarrendering med avstående av all fiskerätt för delägarna eller den mycket begränsade upplåtelse som kan ske till fritidsfiskare genom s. k. fiskekort. Enligt min mening borde tiden vara inne att redan nu gå ett steg längre till lösning av ovan skisserade, av samhällsutvecklingen betingade problem genom att öppna möjligheter även för ett mindre delägartal att besluta begränsade upplåtelser. I oskiftat vatten borde sålunda minst hälften av delägarna om de tillika företräda minst en tredjedel av delaktighetstalet och i annat vatten hälften av delaktighetstalet, vara tillräckligt för att besluta begränsad upplåtelse med s. k. fiskekort. Arten och graden av upplåtelse kan därvid regleras i varje särskilt fall och från tid till annan.

Det är ju i dylika fall inte fråga om avhändande av den egna fiskerätten, utan endast en utvidgning av nyttjandet, som inte behöver leda till förfång för delägarna. Genom förbättrad fiskevård kan resultatet i stället bli till avsevärd fördel för fisket. Här föreslagna regler skulle också ge större möjligheter till att göra nu outnyttjade vatten tillgängliga för den fiskeintresserade men icke vattenägande allmänheten.

Med det här anförda får jag anmäla, att jag inte kunnat biträda förslaget i fråga om upplåtelse av fiskeområdes vatten (11 §).

Förslag till stadgar för fiskeområde

(Utarbetat av hovrättsrådet Gösta Thulin.)

Stadgar för..... fiskeområde i kommun, län,
fastställda av länsstyrelsen den.....

Fiskeområdets omfattning

1 §. Fiskeområdet omfattar.....
(Ev.: Fiskeområdets gränser och omfattning framgå närmare av bifogade karta.)

Tiden för fiskeområdets bestånd

2 §. Fiskeområdet är bildat för tiden den..... till den..... (kortaste tid
10 år, längsta tid 25 år).

Delaktigheten i fiskeområdet

3 §. Envar delägare åtnjuter delaktighet i fiskeområdet efter sin andel däri.¹
Vid andelens beräkning skall

på skifteslag anses belöpa %,
på skifteslag % och
på skifteslag %.

De särskilda fastigheterna och deras andelstal den..... framgår av bi-
fogade förteckning (här utesluten).

Fiskets utövande

4 §. Fisket skall utövas enligt bifogade fiskeriplan (se nedan; planens innehåll kan
givetvis i stället inarbetas på denna plats i stadgarna).

Användning av medel, som inflyta av fiskeupplåtelse

5 §. Av behållna inkomsten av fiskeupplåtelse må årligen högst hälften² användas
eller fonderas för fiskeområdets räkning. Återstoden skall utbetalas till dem som äga
del i det upplåtna fisket efter deras andel däri.

Delägares tillskott

6 §. Delägare, som bedriver fiske inom fiskeområdet, kan årligen förpliktas lämna
tillskott i penningar, varor eller arbete till ett värde motsvarande högst kronor
för var hundradel hans andel utgör av hela fiskeområdet, dock äger delägare därvid
rätt att istället för tillskott i arbete eller varor lämna ett däremot svarande till-
skott i penningar.³

¹ Delägarna kunna enas om annan beräkningsgrund, t. ex. att envar äger lika andel.

² Högre kvotdel må ej föreskrivas.

³ Tillskott torde normalt ej behövas annat än under de första åren och en eventuell skyldig-
het att lämna tillskott kan redan i stadgarna tidsbegränsas.

Fiskestämma

7 §. Delägarna äga rösträtt efter huvudtalet. De som med samäganderätt inneha viss fastighet få tillsammans avge endast en röst.¹

(Om samtliga delägare äro eniga därom kan annan beräkningsgrund för rösträtten bestämmas, t. ex. att ägaren av fastigheterna P, Q och R ha en röst för var och en av dem eller att ev. P, Q och R för dessa tillsammans skall ha två röster.)

8 §. Ordinarie fiskestämma hålles årligen senast i månad.

9 §. På ordinarie fiskestämma skall förekomma

- 1) styrelsens och revisorernas berättelse för det gångna kalenderåret samt fråga om ansvarsfrihet för styrelsen,
- 2) beslut om användning av överskott, som må ha uppkommit från föregående år, samt om utdelning till delägarna,
- 3) val av styrelseledamöter och revisorer samt suppleanter för dem för tiden till och med nästa ordinarie fiskestämma,²
- 4) fastställande av eventuell avgift för bedrivande av fiske under året.

Önskar delägare att annan fråga skall upptagas till behandling vid ordinarie fiskestämma, har han att ingiva skriftlig anmälan till styrelsen senast den.....

10 §. Extra fiskestämma hålles då styrelsen finner påkallat eller sådan fiskestämma begäres av minst delägare.

11 §. Kallelse till fiskestämma skall delgivas delägarna genom särskilda skrivelser, som senast fjorton dagar förut skola vara avlämnade till allmänna posten, och genom annons, som inom samma tid införts i tidningen.....

Kallelsen bör innehålla förteckning över ärendena vid stämman.

12 §. Rösträtt må utövas genom ombud. (Ev. tillägges: Ingen må dock utöva rösträtt för mer än delägare.)

13 §. Såsom fiskestämmas beslut gäller den mening, som får de flesta rösterna.

Vid lika rösttal gäller den mening som biträdes av stämmans ordförande, dock att vid val lotten avgör.

Styrelse

14 §. Styrelsen består av personer, av vilka fiskestämman utser en till ordförande.

För styrelseledamöterna utses det antal suppleanter fiskestämman varje gång bestämmer.

15 §. Styrelsen är beslutsmässig då minst ledamöter eller suppleanter äro tillstädes.

Som styrelsens beslut gäller den mening de flesta närvarande biträda eller vid lika rösttal den mening som biträdes av styrelsens ordförande.

16 §. Styrelsen tillkommer, utöver vad nu sagts,

- 1) att förvalta fiskeområdets medel och ansvara för förandet av dess räkenskaper, vilka skola avslutas för kalenderår,
- 2) att verkställa fiskestämmans beslut,

¹ Ingår i fiskeområdet ett obetydligt område med många delägare, t. ex. en flik oskiftat vatten, kan det vara rimligt föreskriva en liknande begränsning av rösträtten för detta område.

² Är förvaltningen av större omfattning, kan det vara lämpligt att låta uppdraget såsom ledamot och suppleant i styrelsen avse två år, varvid halva antalet avgår vartannat år.

- 3) att uppbära av fiskestämman beslutade avgifter för bedrivande av fiske samt utfärda arrendekontrakt och fiskekort,
- 4) att anordna eventuellt erforderlig fiskebevakning,
- 5) att inom eller utom sig utse erforderliga funktionärer.

Revisorer

17 §. Revisorerna skola vara två. Suppleanter utses till det antal fiskestämman för varje gång bestämmer.

Revisorerna skola alltid äga tillgång till de styrelsens protokoll och räkenskaper, som erfordras för fullgörande av deras uppdrag.

18 §. Räkenskaperna för det gångna räkenskapsåret skola avlämnas till revisorerna före den och revisionen skall avslutas före den

Uppdrag från delägarna

19 §. Delägarna må på fiskestämma uppdraga åt viss person eller åt varje fisketillsynsman, som styrelsen kan komma att utse, att å delägarnas vägnar ingripa mot olovligt fiske och mot överträdelser av laga bestämmelser om fisket, däri inbegripet rätt att taga fångst, redskap eller annat i beslag, samt att, om så anses erforderligt, ange begången förseelse till åtal.

Fiskeområdets upplösning

20 §. När fiskeområdet upplöses, skola tillgångarna delas mellan delägarna i förhållande till deras andelstal.

Fiskeriplan

för fiskeområde i kommun län.

Alternativ A (Delägarna förbehållas husbehovsfiske; övrigt fiske utarrenderas.)¹
Delägarnas fiske: Delägarna få utnyttja fiskevattnet endast till sitt och sitt husfolks husbehov (ev.: varje delägare inom sitt tidigare fiskevattnet).

Varje delägare äger därvid använda följande redskap.....
Arrendatorns fiske: Fisket skall, frånsett husbehovsfisket, utarrenderas för en tid av minst fem år i sänder.² Om delägarna icke träffa annan överenskommelse, skall arrendet utbjudas på offentlig auktion till den högstbjudande.³

Alternativ B (Fisket utövas av delägarna själva, envar inom sitt fiskevattnet, samt dessutom av s. k. kortfiskare.)

Delägarnas fiske: Allt fiske nyttjas liksom hittills av delägarna var för sig inom varje skifteslags fiskevattnet. (För visst slag av fiske, exempelvis kräftfiske, kunna här särskilda bestämmelser meddelas.)

Varje delägare må idka fiske med redskap av det slag och antal fiskestämman beslutar. Antalet tillåtna redskap bör fördelas på delägarna efter deras andel i fiskeområdet.⁴

¹ Om husbehovsfisket saknar betydelse, kan arrendet avse hela fisket, exempelvis kustfiske med ålbottengarn.

² Här kunna föreskrifter i den föreslagna nya lagen med vissa bestämmelser om upplåtelse av fiskerätt m. m. bli tillämpliga.

³ Styrelsen kan i stadgarna förbehållas viss rätt att ge företräde åt exempelvis yrkesfiskare bosatt inom orten och att avvisa anbud från person som styrelsen finner olämplig.

⁴ Här kan angivas de redskap som må användas för varje hundradel av fiskeområdets hela andelstal, exempelvis visst antal ryssjor, revar, nät etc.

Delägare är skyldig att ställa sig till efterrättelse den tillfälliga inskränkning i fiskets bedrivande som betingas av hans andel i fiskevattnet eller som kan finnas nödvändig av hänsyn till fiskevärden.

Kortfisket: Styrelsen må i den omfattning och på de villkor fiskestämman beslutar upplåta fiskerätt mot fiskekort.¹

Alternativ C (Fisket nyttjas genom att varje delägare får en bestämd lott och visst område avsättes för s. k. kortfiskare.)

Delägarnas fiske: För varje delägare skall viss lott utläggas, nämligen för fastigheten.....²

för fastigheten.....

Varje delägare må inom sin lott idka fiske med behövt antal brukliga redskap. (Här kunna infogas mera preciserade bestämmelser som även kunna innefatta en begränsning av antalet redskap.)

Delägare är skyldig att ställa sig till efterrättelse de tillfälliga inskränkningar i fiskets bedrivande, som betingas av hans andel i fiskevattnet eller kunna finnas nödvändiga av hänsyn till fiskevärden.

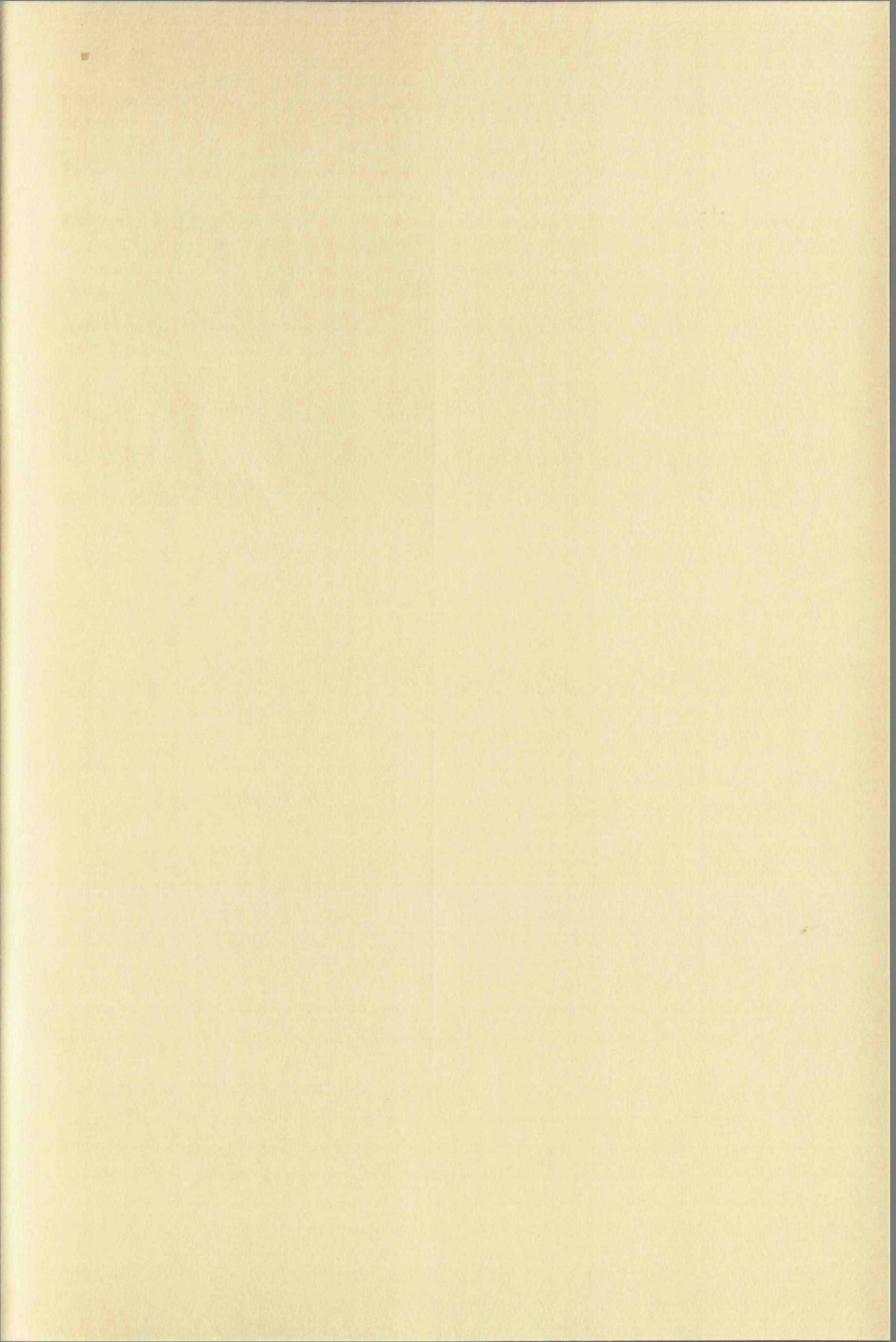
Delägare må inom sin lott upplåta fiske till annan (ev.: särskilda villkor för sådan upplåtelse).

Fiskekortsområdet: Inom området (ev. hänvisning till karta) må styrelsen i den omfattning och på de villkor fiskestämman beslutat, upplåta fiskerätt mot fiskekort.¹

Anm.: Vid alla här upptagna alternativ kunna ytterligare bestämmelser meddelas, exempelvis att vissa fiskevårdsåtgärder böra vidtagas, att båt som användes för fiske skall vara försedd med lätt synligt märke (ev. vimpel) vars beskaffenhet fastställs av styrelsen, att sådan båt då den ej användes skall hållas låst, samt att fiskeredskap, som lämnas utestående i vattnet, skall vara försett med identifieringsmärke.

¹ Fiskestämman kan bestämma högsta antalet kort, besluta visst företräde för i orten boende, föreskriva att korten endast gälla särskilda delar av fiskeområdets vatten, stadga begränsning av fångsten per person och dag för eftersökta fiskslag (lax, öring, gädda) o. s. v.

² De skilda lotterna böra utmärkas å karta. Ej sällan torde det vara lämpligt att för en viss grupp av delägare med allenast obetydliga andelstal utlägga en gemensam lott.

Statens offentliga utredningar 1956

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

Allmän lagstiftning. Rättsskipning. Fångvård.

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.

Kommunalförvaltning.

Städernas donationsjord. [7]

Statens och kommunernas finansväsen.

Förenklad statsbidragsgivning. [8]
Tulltaxa. Förslag till 1952 års tulltaxekommitté. 1. Allmänna synpunkter. [14] 2. Detaljmotivering. [15] 3. Taxan. [16]

Politi.

Nationalekonomi och socialpolitik.

Aldringstvård. [1]
Statsägda aktiebolag i Sverige. [6]
Pennyvärdeundersökningen. 3. Investeringsverksamhet och sparande. Balansproblem på lång och kort sikt. [10]

Hälso- och sjukvård.

Allmänt näringsväsen.

Frågan om fortsatt samarbete mellan staten och TGO i LKAB. [9]

Fast egendom. Jordbruk med binärningar.

Fiskhandeln i Sverige. [2]
Statens stöd åt växtförädlingen m.m. [4]
Fiskeområde. [17]

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.

Industri.

Atomenergien. [11]

Handel och sjöfart.

Kommunikationsväsen.

Standardtariffer för detaljdistribution av elektrisk kraft. [5]

Bank-, kredit- och penningväsen.

Försäkringsväsen.

Kyrkoväsen. Undervisningsväsen.

Andlig odling i övrigt.

Restaurering av Uppsala domkyrka. [3]
Bihang till kyrkohandboken. [12]
Konstbildning i Sverige. [13]

Försvarsväsen.

Utrikes ärenden. Internationell rätt.

IDUNS TRYCKERIAKTIEBOLAG ESSELTE AB

STOCKHOLM 1956

KUNGL. BIBL.

25 JUL 1956

STOCKHOLM